

མཚན་བཟོད།

གངས་ཡས་ཚོགས་གཉིས་ལྷ་པའི་མ་མ་ལས། །ལེགས་འཁྱུངས་སྤྱི་ཞིའི་དགོང་མོ་དཀར་འབུམ། །

མངོན་པར་འཕྲོ་ལ་ལྷ་མེད་ཟས་གཙང་སྤྲུལ། །ཐུབ་དབང་ཉ་རྒྱས་ལྷ་བར་སྤྱི་ནས་འདུད། །

ཐུབ་པ་ཐུབ་པའི་རྒྱ་སྐར་བདེ་ལ་བའི་ནང་། །འཛིག་རྟེན་འཛིག་རྟེན་འདས་པའི་དག་གེ་འོད། །

ལྷ་ག་ལྷ་ག་འཕྲོ་བ་དཔལ་ལྷན་འབྲུག་པའི་ལྷ། །ཡང་ཡང་ཡིད་ཁར་ངན་བཞིན་རྣམ་ཀུན་མཚོད། །

འབར་བའི་སྤྱན་གསུམ་ཡོན་པོར་བསྐྱོད་པའི་གཟིས། །བདུད་དཔུང་བསྐྱེགས་ཀྱང་མ་ཆོམ་སྤྱི་པའི་མཚོ། །

མངོན་པར་སྐེམས་ནས་འགོ་ཚོགས་སྒྲོལ་བཞེད་པའི། །བསྐྱན་སྤང་དམ་ཅན་རྒྱ་མཚོས་སྤྱི་འདི་སྐྱོངས། །

དགོ་ལེགས་ཡོན་ཏན་འབྱུང་གནས་རིན་པོ་ཆེ། །བསམ་འཕེལ་དབང་གི་རྒྱལ་པོ་ཡིད་བཞིན་གྱི། །

མོར་བུ་དང་མཚུངས་མཐའ་ཡས་རེ་སྐྱོང་བའི། །མངའ་བདག་ཡབ་སྐུ་བཀའ་དྲིན་སྤྱི་ཡིས་ལོན། །

དཔལ་ལྷན་འབྲུག་པའི་འཕྲིན་ལས་གདུགས་དཀར་གྱི། །ཁྱིམ་བསིལ་བཟང་པོར་བརྟེན་པའི་མངའ་འབངས་ཀྱན། །

དལ་རྟེན་རིན་ཆེན་འཚོ་བའི་ཁོར་འཛིན་མར། །སྤྱོད་པའི་རིང་ལུགས་བཟང་པོའི་རྒྱལ་འདི་སྤེལ། །

PREAMBLE

Whereas, legislative reforms initiated from the Golden Throne have resulted in enactment and amendment of many laws for the benefit of the people of Bhutan, the Land Act of Bhutan shall stand testimony to the continued commitment and diligence of the Druk Gyalpo in his pursuit to promote the well-being of the Bhutanese people.

Whereas, this Act is envisaged to manage, regulate and administer the ownership and use of land for socio-economic development and environmental well-being of the country through efficient and effective land administration, security of land tenure, equal opportunity to land, facilitation of operation of land market, effective use of land resources and conservation of the ecosystem.

Be it enacted by the 87th session of the National Assembly of the Kingdom of Bhutan on the 12th day of the 5th Month of the Female Fire Pig Year corresponding to the 27th day of June 2007.

དོན།

འདི་ཡང་ འབྲུག་གི་མི་མེར་ཚུ་གི་ལེ་ཕན་གྱི་དོན་ལུ་ ཁྲིམས་ལེ་གཅིག་ གསར་བཟོ་དང་ བསྐྱར་བཅོས་
འབད་དགོཝ་འཐོན་ཏེ་ཡོད་པ་བཞིན་དུ་ ས་འེ་བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ འབྲུག་མངའ་བདག་རྒྱལ་པོ་མཆོག་གིས་
འབྲུག་པའི་མི་མེར་ཚུ་གི་ཕན་བདེ་ཡར་ཤུག་གཏང་ནིའི་དོན་ལུ་ ལྷག་བསམ་ནམ་དག་གི་འབད་བཅུན་
རྒྱུ་ཆད་མེད་པར་གནང་བའི་བདེན་དཔང་སྟེ་གནས་དགོཝ་ཨིན།

དེ་ལས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ འཛུལ་ཚད་ཅན་དང་ དོན་སློན་ཅན་གྱི་ས་ཆའི་བདག་སྐྱོང་དང་ ས་ཆའི་
འཆང་ཡུན་གྱི་སྤང་སྐྱོབ་ ས་ཆའི་གོ་སྐབས་འབྲམ་ཉམ་ ས་ཆའི་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་ལག་ལེན་ལུ་མཐུན་སྒྲིག་
འབད་ནི་ ས་ཆའི་འཐོན་ཁུངས་ཚུ་དོན་སློན་ཅན་གྱི་བཀོལ་སྤྱོད་དང་ རྒྱུ་ཕན་གནས་སྤངས་འཛུལ་གས་
ཉམས་སྤང་གི་ཐོག་ལས་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མི་སྡེ་དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་དང་ མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་
གྱི་ཕན་བདེའི་དོན་ལུ་ ས་ཆའི་བདག་དབང་དང་ བཀོལ་སྤྱོད་ འཛུལ་སྐྱོང་དང་ སྤངས་འཛུལ་ བདག་
སྐྱོང་འབད་ནི་གི་སློབ་འདོད་བསྐྱེད་དེ་བཀོད་བཀོད་པ་ཨིན།

དེ་འབདཝ་ལས་བརྟེན་ འབྲུག་གི་ས་འེ་བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ གནམ་ལོ་མེ་མོ་ཕག་ལོ་ཟླ་༥ པའི་ཆེས་^{༡༢}
ལུ་འམ་སྤྱི་ལོ་^{༢༠༠༢} ཟླ་^༤ པའི་ཆེས་^{༢༧} ལུ་འབྲུག་གི་རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་འདུ་ཆེན་མོའི་ཚོགས་
ཐངས་^{༥༧} པའི་ནང་གཤམ་གསལ་ལྟར་ཆ་འཛིག་མཛད་གྲུབ།

CHAPTER 1 PRELIMINARY

Title, extent and commencement

- 1 This Act shall:
- a) Be called “The Land Act of Bhutan, 2007”;
 - b) Come into force on the 24th day of the 11th month of the Female Fire Pig Year coinciding with 1st day of January, 2008.
 - c) Extend to the whole of the Kingdom of Bhutan.

Repeal and saving

- 2 This Act shall supersede the Land Act, 1979, except provisions pertaining to water channel and embankments and compensation on the crop damaged by cattle. Any provisions of any law, by-law, rules or regulations that are inconsistent with this Act, unless otherwise specified shall be superseded.

CHAPTER 2 ORGANIZATION OF LAND ADMINISTRATION

Establishing National Land Commission

- 3 The Government shall establish a National Land Commission, hereafter referred to as Commission in this Act, which shall be an independent authority and the highest decision-making body, and shall exercise the jurisdiction and powers and discharge the functions conferred or imposed by or under this Act.

༼ལེབ་ཕྱོད་པ་༽ སྒྲིག་བཅོམ་༽

མཚན་གནས་དང་ འགོ་འཇུག་སྒྲིལ་ཆེས་ བྱ་བ་ཚད།

༡ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་

༡༽ འབྲུག་གི་སའི་བཅའ་ཁྲིམས་སྤྱི་ལོ་ ༢༠༠༢ ཙམ་མ་ཟེར་བཅོམ་དགོ།

༢༽ གནམ་ལོ་མེ་མོ་ཕག་ལོ་ཟླ་ ༡༡ པའི་ཆེས་ ༢༥ ལུ་འམ་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༠༤ ཟླ་ ༡ པའི་ཆེས་ ༡ པའི་ཆེས་ལས་འགོ་བཟུང་སྟེ་བསྐྱར་སྤྱོད་འབད་དགོ།

༣༽ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ས་ཁྱོན་ཡོངས་ལཱ་བྱ་བ་དགོ།

ཆ་ཙམ་དང་ཆ་མེད།

༢ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་གིས་ སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོ་སའི་བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་ རྒྱ་ཡུར་དང་རྒྱ་བྲག་གྲོ་ རོར་གྱིས་ལོ་ཐོག་ལཱ་གཞི་དཔ་བཀལ་བའི་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་དོན་ཚན་ཚུ་མ་གཏོགས་ སའི་ཁྲིམས་ ཡིག་ སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོ་དོན་ཚན་གཞན་གར་ཆ་མེད་ཡིན། དེ་ལས་ གཞན་བཅའ་ཁྲིམས་ དང་བཅའ་ཡིག་ སྒྲིགས་གཞི་འཛིན་གས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་དང་འབྲེལ་ཆགས་མེད་པའི་ ཁྲིམས་ཚུ་འདི་ནང་ གནད་དོན་ཁག་སལ་སྟེ་བཀོད་ཡོད་ན་མ་གཏོགས་ དེ་མིན་ཆ་མེད་ཡིན།

༼ལེབ་ཕྱོད་པ་༽ ས་ཆའི་བདག་སྤྱོད་གི་ལས་སྟེ།

རྒྱལ་ཡོངས་ས་ཆ་ལྷན་ཚོགས་གཞི་བཙུགས་།

༣ གཞུང་གིས་ རང་སྤྱོད་ལས་སྟེ་ཡིན་པའི་ཁར་ གྲོས་ཚད་བཟོ་མི་འདུས་ཚོགས་མཐོ་ཤོས་ཅིག་ ཡིན་མི་ རྒྱལ་ཡོངས་ས་ཆ་ལྷན་ཚོགས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ནང་ལྷན་ཚོགས་ཟེར་བཀོད་དེ་ ཡོད་མི་ཅིག་གཞི་བཙུགས་གནང་དགོཔ་དང་ ལྷན་ཚོགས་འདི་གིས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ནང་ བཀོད་དེ་ཡོད་མི་དབང་བྱ་བ་དང་ དབང་ཚད་ཚུ་དང་འབྲེལ་ཏེ་བྱ་སྟོེ་འཐབ་དགོ།

Members of National Land Commission

- 4 The Commission shall have the following membership:
- a) The Gyalpoi Zimpon.
 - b) The Secretary, Ministry of Agriculture.
 - c) The Secretary, Ministry of Works and Human Settlements.
 - d) The Secretary, Ministry of Finance
 - e) The Secretary, Ministry of Trade and Industry
 - f) The Secretary, Ministry of Home and Cultural Affairs.
 - g) One representative from the agency responsible for international boundary.
 - h) One representative from Thromde Tshogdu.
 - i) One representative from private sector.
 - j) Surveyor General, Commission Secretariat, as member secretary.
 - k) One representative from the National Environment Commission.
- 5 The senior most Government Secretary in the Commission shall be the Chairperson of the Commission.

Functions of National Land Commission

- 6 The Commission shall have the following functions:
- a) Laying down the policies, programmes, regulations and guidelines in accordance with the provisions of this Act for implementation by the National Land Commission Secretariat.

- ༤ ལྷན་ཚོགས་ནང་ གཤམ་གསལ་འཐུས་མི་ཚུ་འང་དགོས་འདི་ཡང་།
- ཀ) ཀླུ་པོའི་གཟིམ་དཔོན་དང་།
- ཁ) སོན་མ་ལྷན་ཁག་གི་དྲུང་ཆེན།
- ག) འབས་ཏོག་ལྷན་ཁག་གི་དྲུང་ཆེན།
- ང) དདུལ་ཅེས་ལྷན་ཁག་གི་དྲུང་ཆེན།
- ཅ) བསྟན་ཀླུ་ལྷན་ཁག་གི་དྲུང་ཆེན།
- ཆ) ཅང་སྤྱོད་དང་སྤེལ་འཛིན་ལྷན་ཁག་གི་དྲུང་ཆེན།
- ཇ) ཀླུ་སྤྱིའི་ས་མཆོམས་ཀྱི་འགན་འཁུར་ཅན་གྱི་ལས་སྡེ་ལས་འཐུས་མི་གཅིག།
- ཉ) ཀླུ་ཡོངས་ཁྲོམ་སྡེ་ཚོགས་འདུ་ལས་འཐུས་མི་གཅིག།
- ད) སྤེར་སྤེའི་རྟོང་ལས་འཐུས་མི་གཅིག།
- ཐ) འཐུས་མི་དྲུང་ཆེན་སྡེ་ ཀླུ་ཡོངས་ས་ཆའི་ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཆ་དང་གི་
ས་འཇལ་ཡོངས་བྱུང།
- ད) ཀླུ་ཡོངས་མཐའ་འཁོར་ལྷན་ཚོགས་ལས་འཐུས་མི་གཅིག།
- ༥ ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་འཐུས་མི་ཚུའི་གྲལ་ལས་ གཞུང་གི་དྲུང་ཆེན་གྱི་གོ་གནས་འཆང་སྡེ་ལོ་
མང་ཤོས་འགྲོམ་དེ་ ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་ཁྲི་འཛིན་འབད་དགོ།

ཀླུ་ཡོངས་ས་ཆ་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་བྱ་སྒོ།

- ༦ ལྷན་ཚོགས་ཀྱིས་གཤམ་གསལ་བྱ་སྒོ་ཚུ་འཐབ་དགོས་འདི་ཡང་།
- ཀ) ཀླུ་ཡོངས་ས་ཆའི་ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཆ་དང་གིས་ལག་ལེན་འཐབ་ནིའི་དོན་ལུ་
བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དགོངས་དོན་ཚུ་དང་འབྲེལ་ཏེ་ སྤྱོད་བྱས་དང་ ལས་
ཅིམ་ སྤྱིགས་གཞི་ ལམ་སྟོན་ཚུ་བཟོ་ནི་དང་།

- b) Acquisition of registered land and its allotment to Government institutions and Gerab Dratshang.
- c) Allotment of substitute land to the Thram holder whose land was acquired.
- d) Approve cash compensation for the land acquired.
- e) Allotment of the Government land or Government Reserved Forests land to Government institutions and Gerab Dratshang.
- f) Recommend to the Government appropriate tax measures to prevent speculation and concentration of land holdings.
- g) Coordinate with stakeholders on identification and demarcation, and preparation of a detailed report on Thromde, industrial and protected agricultural areas.
- h) Submission of recommendation for declaration of Thromde, industrial, and protected agricultural areas to the Government.
- i) Develop format to apply for rehabilitation land.
- j) Assessment and submission of petition for rehabilitation land to His Majesty the King.
- k) Approving exchange of rural registered land with Government Reserved Forests land.
- l) Institute Dzongkhag and Thromde Land Acquisition and Allotment Committees.
- m) May appoint any sub-committee to assist in carrying out any work of the Commission and submit to it the report on the result thereof.

- ལ) གྲོང་གསེབ་དང་ ཁྲོམ་སྡེ་ནང་གི་ཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་གཞུང་གི་ཐུགས་
མཁེར་བཞེས་ཏེ་ གཞུང་གི་གཙུག་སྡེ་དང་ དགེ་རབ་ཤུ་ཚང་ལུ་སྟོན་ནི།
- ག) ས་ཆ་གཞུང་གི་ཐུགས་མཁེར་བཞེས་མི་རྒྱུ་འཆང་མི་ལུ་ ས་ཆ་བསྟོན་
ནི།
- ང་) ས་ཆ་གཞུང་གི་ཐུགས་མཁེར་བཞེས་མི་ལུ་ དངུལ་རྒྱུ་གི་རྒྱུ་འབྲས་ས་ཆ་
འཛོག་འབད་ནི།
- ཅ) གཞུང་གི་ས་ཆ་ ཡངན་གཞུང་དབང་ནགས་ཚལ་གྱི་ས་ཆ་ གཞུང་གི་གཙུག་
སྡེ་དང་ དགེ་རབ་ཤུ་ཚང་ལུ་སྟོན་ནི།
- ཆ) ས་ཆ་ ཁེ་ཚོང་གི་དོན་ལུ་འཆང་ནི་དང་ སྤྱང་གསོག་འབད་ནི་ལས་བཀལ་
ཐབས་ལུ་ གཞུང་ལུ་ འོས་མཚམས་ལྟན་པའི་ཁྲལ་གྱི་ཐབས་ལམ་རྒྱུ་
གྲོས་འདེབས་འབད་ནི།
- ཇ) ཁྲོམ་སྡེ་དང་ བཟོ་གྲུ་ སོ་ནམ་སྤུང་སྟེབ་གྱི་ས་ཆ་རྒྱུ་འཛོན་འབད་ནི་དང་ ས་
མཚམས་བཀལ་ནི་ ལྷན་ཁུ་བཟོ་ནི་དོན་ལུ་ འབྲེལ་ཡོད་མི་རྩི་རྒྱུ་དང་མཉམ་
འབྲེལ་འབད་ནི།
- ཉ) གཞུང་ལུ་ ཁྲོམ་དང་ བཟོ་གྲུ་ སོ་ནམ་སྤུང་སྟེབ་གྱི་ས་ཆ་སྡེ་གསལ་
བསྐྱུགས་འབད་དགོ་པའི་གྲོས་འདེབས་ལུ་ནི།
- ཏ) གཞིས་གསར་གྱི་ས་ཆ་ལུ་ནི་དོན་ལུ་ འབྲི་ཤོག་བཟོ་ནི།
- ཐ) གཞིས་གསར་གྱི་ས་ཆ་འེ་ལུ་ཡིག་དབྱེ་ཞིབ་འབད་དེ་ འབྲུག་མངའ་བདག་
རྒྱལ་པོ་ལུ་ཕུལ་ནི།
- ད) གྲོང་གསེབ་གྱི་ཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་ གཞུང་དབང་ནགས་ཚལ་གྱི་ས་ཆ་
དང་བརྗེ་སོར་འབད་ནི་ཆ་འཛོག་འབད་ནི།
- ན) རྫོང་ཁག་དང་ ཁྲོམ་སྡེ་ས་ཆ་གཞུང་གི་ཐུགས་མཁེར་བཞེས་ནི་དང་སྟོན་མི་
ཚོགས་རྒྱུ་གཞི་བཙུགས་འབད་ནི།
- པ) ལྷན་ཚོགས་གྱིས་ ལཱ་འགན་འཐབ་ནི་ནང་ལས་རོགས་འབད་ནི་དང་ ལྷན་
ལུ་སྟོན་ནི་དོན་ལུ་ཚོགས་ཐོན་བཙུགས་ནི།

- n) Where relevant, require any agencies to provide their services in case a specific technical input is deemed necessary.
- 7 The Commission may, through a written order, delegate any of its functions and powers under this Act to the Commission Secretariat.

Office procedure of National Land Commission

- 8 The office procedure of Commission shall be:
- a) The members of the Commission shall be ex-officio members.
 - b) In the event of death, resignation, transfer or removal from the office, the person appointed in his place shall replace such a member.
 - c) At a meeting of the Commission, the presence of two third of the total number of members shall constitute a quorum.
 - d) Decisions may be taken by majority of the quorum.
 - e) The Chairman may invite representatives from other organizations as and when necessary.
 - f) The Commission may adopt additional rules of procedure for functioning of their Office.

པ) འོས་འབབ་གསུམ་ཡོད་ས་ལུ་ དམིགས་བསལ་གྱི་འཕུལ་རིག་གི་རྒྱབ་སྐྱོར་རེ་
དགོས་འཕྱོན་པ་ཅིན་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་གང་རུང་ལུ་ དེ་ལུགས་གྱི་དགོས་
མཁོ་བཀོད་ནི།

ལ) ལྷན་ཚུགས་གྱིས་ ཡིག་ཐོག་གི་བཀོད་རྒྱུ་འཕྲོག་ལས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འོག་གི་རང་
གི་བྱ་སྒོ་དང་དབང་ཚད་གང་རུང་ ལྷན་ཚུགས་ཡིག་ཚང་ལུ་སྤྲོད་ཆོག།

རྒྱལ་ཡོངས་ས་ཆ་ལྷན་ཚུགས་གྱི་བའི་གནད་སྤྱོད།

༤ ལྷན་ཚུགས་གྱི་བའི་གནད་སྤྱོད་གཤམ་གསལ་ལྟར་དུ་ཡིན་མི་འདི་ཡང་:

ཀ) ལྷན་ཚུགས་གྱི་འཐུས་མི་ཚུ་ རང་སེའི་གོ་གནས་ལུ་བརྟེན་པའི་འཐུས་མི་ཡིན་དགོས་
དང་།

ཁ) འཐུས་མི་ཅིག་ ཆེ་ལས་འདས་པ་ ཡངན་ཡིག་ཚང་ལས་ དགོངས་ཤུ་
གནས་སེར་ བཏོན་གཏང་བའི་སྐབས་ལུ་ ཆབ་སྲེ་བསྐོས་བཞག་འབད་ནི་
མི་ངོ་དེ་ འཐུས་མི་སྡེ་བསྐོས་དགོ།

ག) ལྷན་ཚུགས་གྱི་འཛེམས་འདུ་ནང་ འཐུས་མི་འཁྲུངས་ཁ་ཡོངས་བསྐོས་ས་
ལས་ འཐུས་མི་གསུམ་དུ་བྱ་གཉིས་འཛེམས་དགོ།

ང) གོས་ཆོད་ཚུ་གར་ འཛེམས་འདུ་ནང་འོངས་ཏེ་རྒྱན་བསྐྱར་འབད་མི་གི་མང་
མོས་གྱི་ཐོག་ལས་བཏོན་དགོ།

ཅ) ཁྲི་འཛིན་གྱིས་ མཁོ་གལ་དང་བསྐྱུན་ཏེ་ལས་སྡེ་གཞན་ཚུ་ལས་ངོ་ཆབ་ཚུ་
འཛོ་ཆོག།

ཆ) ལྷན་ཚུགས་གྱིས་ ཁོང་རའི་ཡིག་ཚང་གི་བྱ་སྒོ་འཐབ་ནི་འདི་དོན་ལུ་བའི་
གནད་སྤྱོད་ཀྱི་ལམ་ལུགས་ཁ་སྐོང་བཅོ་ཆོག།

Establishing National Land Commission Secretariat

- 9 The Commission shall be supported by a National Land Commission Secretariat, hereafter referred to as Commission Secretariat in this Act, that shall be responsible for implementing the policies, programmes, regulations and guidelines issued by the Commission and for administering the provisions of this Act. The Commission Secretariat shall be the parent organization for all the agencies responsible for land registration and cadastral survey in the Kingdom.

Functions of National Land Commission Secretariat

- 10 The Commission Secretariat shall have the following functions:
- a) Be responsible for custody, compilation and maintenance of Chhazhag Sathram.
 - b) Shall conduct land cadastre and be the technical agency on cadastral technology in the country.
 - c) Shall implement the provisions of this Act and to effect changes in the Chhazhag Sathram in accordance with the provisions of this Act.
 - d) Shall be the national agency to coordinate, with other Government agencies where necessary, to monitor the restrictions in this Act.
 - e) Shall be responsible to constantly update and improve the mode of cadastral survey, land registration systems and land administration procedures under the purview of this Act.

ཀྱལ་ཡོངས་ས་ཆ་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་ཡིག་ཚང་གཞི་བཅུགས།

༩ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དགོངས་དོན་ཚུ་བདག་སྐྱོང་འཐབ་ནི་དང་ ལྷན་ཚོགས་ཀྱིས་སྤྱོད་མི་
སྤྱོད་བྱས་དང་ ལས་རིམ་ སྤྱོད་མི་གཞི་ ལས་སྤྱོད་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་ནི་གི་དོན་ལུ་
གཞུང་གིས་ ཀྱལ་ཁབ་ནང་ ས་ཆའི་ཁྲུལ་བཀོད་དང་ ས་ཆའི་ཆ་ཚད་ཀྱི་ས་འཇལ་གྱི་
འགན་འཁུར་འཆང་མི་ལས་སྡེ་གར་གི་ ཡིག་ཚང་ལྟེ་བ་སྟེ་ ཀྱལ་ཡོངས་ས་ཆའི་ལྷན་
ཚོགས་ཡིག་ཚང་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ནང་ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་ཟེར་བཀོད་དེ་ཡོད་མི་
གཞི་བཅུགས་འབད་དགོ།

ཀྱལ་ཡོངས་ས་ཆ་ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་གི་བྱ་སྤྱོད།

20 ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་གིས་གཤམ་གསལ་བྱ་སྤྱོད་ཚུ་འཐབ་དགོཔ་འདི་ཡང་:

- ༡) ཁྲམ་དམ་འཛིན་དང་ བསྐྱ་སྤྱི་ག་ རྒྱུན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་གི་དོན་ལུ་ འགན་
འཁུར་ཡོངས་རྫོགས་ལོག་ནི་ དང་།
- ༢) ཀྱལ་ཁབ་ནང་ས་ཆའི་ཆ་ཚད་ཀྱི་ས་འཇལ་འབད་ནི་དང་ ཀྱལ་ཁབ་ནང་ས་
ཆའི་ཆ་ཚད་ཐབས་རིག་གི་དོན་ལུ་ ཐབས་རིག་གི་ལས་སྡེ་འབད་འགན་
འཁུར་འཆང་ནི།
- ༣) བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དགོངས་དོན་ཚུ་དང་འབྲེལ་ཏེ་ ཁྲམ་ནང་བསྐྱར་བཅོས་
ཆ་འཛིན་དང་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི།
- ང.) བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ནང་བཀོད་པའི་བཀག་ཆ་ཚུ་ ལྷན་ཚོགས་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་
གཞུང་གི་ལས་སྡེ་གཞན་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་མཉམ་འབྲེལ་འཐབ་ནི།
- ཅ) བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ཏེ་ ས་ཆའི་ཆ་ཚད་ཀྱི་ས་
འཇལ་དང་ ས་ཆའི་ཁྲུལ་བཀོད་ ས་ཆའི་བདག་སྐྱོང་གི་བྱ་བའི་གནད་སྤྱོད་
ཚུ་འི་ལམ་ལུགས་ ཅུས་རྒྱུན་ཅུ་ ཅུས་བསྐྱར་ལེགས་བཅོས་དང་ ཡར་ཕྱག་
གཏང་ནི།

- f) Shall formulate and execute strategies and plans within the programmes issued by the Commission.
 - g) Facilitate the Local Authority in carrying out their functions according to the provisions of this Act.
 - h) Either on its own or in coordination with relevant agencies, where necessary, shall prescribe formats and rules pursuant to this Act and amend them as and when deemed necessary.
- 11 The Commission Secretariat shall carry out such other responsibilities as may be assigned by the Commission.
- 12 The Commission Secretariat shall, in collaboration with the Local Authority, establish or upgrade cadastre and land registration offices at Gewog, Dzongkhag and Thromde.
- 13 The Commission Secretariat may, in writing, delegate specific powers to the Local Authority in so far as the security and the authenticity of its operation are not compromised.
- 14 The Local Authority may adopt by-laws and rules of procedure for the functioning of their offices subject to the provisions of this Act.
- 15 The Government shall ensure to provide adequate human and financial resources to these offices to implement the provisions of this Act.

- ཆ) ལྷན་ཚོགས་ཀྱིས་སྤྱོད་པའི་ལས་རིམ་ཚུའི་ནང་འཁོད་ལུ་ ཐབས་བྱས་དང་
འཆར་གཞི་ ལས་རིམ་ཚུ་བཟོ་སྟེ་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི།
- ཇ) ས་གནས་དབང་འཛིན་ལུ་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ཏེ་
ཁོང་རའི་བྱ་སྤྱོད་འཐབ་ནི་གི་དོན་ལུ་ མཐུན་སྒྲིག་འབད་ནི།
- ཉ) ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་གིས་ ཡངན་འོས་འབབ་ཡོད་པའི་ལས་སྟེ་ཚུ་དང་
མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ཐོག་ལས་ མཁོ་གཤམ་འཐོན་པའི་སྐབས་ལུ་ བཅའ་ཁྲིམས་
འདི་དང་འབྲེལ་ཏེ་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིགས་གཞི་ཚུ་བཟོ་ནི་དང་ མཁོ་གཤམ་
དང་བསྐྱར་ཏེ་བསྐྱར་བཅོས་འབད་ནི།
- ༡༡ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་གིས་ འགན་འཁུར་གཞན་ཡང་ ལྷན་ཚོགས་ཀྱིས་སྤྱོད་མི་ལྟར་དུ་
ལག་ལེན་འཐབ་དགོ།
- ༡༢ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་གིས་ ས་གནས་དབང་འཛིན་དང་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ཐོག་ལུ་ ཞིང་
འོག་དང་ རྫོང་ཁག་ ཁྲོམ་སྟེ་ནང་ ས་ཆའི་ཆ་ཚད་དང་ ས་ཁྲུམ་ཡིག་ཚང་གཞི་
བཅུགས་ ཡངན་ ཟུ་བསྟེན་འབད་དགོ།
- ༡༣ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་གིས་ རང་གི་ལག་ལེན་གྱི་སྤྱད་སྤྱོད་དང་ བདེན་ཁུངས་ལུ་གཞོན་
ཉེན་མེད་པ་ངེས་ཏིག་ཡིན་པ་ཅིན་ ས་གནས་ཀྱི་དབང་འཛིན་ལུ་དམིགས་བསལ་གྱི་དབང་
ཚད་ཚུ་ཡིག་ཐོག་ལས་སྤྱོད་ཚོགས།
- ༡༤ ས་གནས་དབང་འཛིན་གྱིས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་དང་འབྲེལ་ཏེ་ རང་ཅའི་བྱ་སྤྱོད་འཐབ་ནི་
གི་དོན་ལུ་ བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིགས་གཞི་ བྱ་བའི་གནད་སྤྱོད་ཚུ་བཟོ་ཚོགས།
- ༡༥ གཞུང་གིས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དགོངས་དོན་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་ནི་གི་དོན་ལུ་ ཡིག་
ཚང་དེ་ཚུ་ལུ་ མི་སྟོབས་དང་ དདུལ་འབྲེལ་འཐོན་ཁུངས་ ལངས་སྟེ་ཕྱིན་ཡོད་པ་ངེས་
གཏན་བཟོ་དགོ།

CHAPTER 3

CHHAZHAG SATHRAM

Chhagzhag Sathram as national land records

- 16 Chhagzhag Sathram, hereafter referred to as Thram, shall be the sole authoritative document that shall record and establish the legitimacy of title to land of a juristic person in the country.

Contents of Thram

- 17 The Thram shall contain:
- a) Identification of the land:
 - 1. Thram number.
 - 2. Map sheet number of the cadastral map.
 - 3. Plot number of the land on the cadastral map.
 - 4. Coordinates of boundary points.
 - 5. Name of the land.
 - 6. Type of land category.
 - 7. Total area of the land.
 - b) Identification of the landowner:
 - 1. Name of the landowner.
 - 2. Unique household number.
 - 3. Citizenship identity number.

༼ཡེ་ཤུག་ལྷ་མ་པ༽
ཕུག་བཞག་ས་ཁྲམ།

རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་སའི་ཐོ་ཡིག་ཅིག་ཡིན་མི་ཕུག་བཞག་ས་ཁྲམ།

༡༩ ཕུག་བཞག་ས་ཁྲམ་བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ནང་ཁྲམ་ཟེར་བཀོད་དེ་ཡོད་མི་འདི་ དབང་བྱལ་
ཅན་གྱི་མི་དང་ཅིག་གིས་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ས་ཆ་འཆང་ནིའི་དབང་ཚད་ཤིལ་པོར་ཡོད་པའི་ཡིག་
ཆ་ཅིག་ཡིན།

ཁྲམ་གྱི་ནང་དོན།

༡༧ ཁྲམ་ནང་གཤམ་གསལ་ཚུད་དགོས་འདི་ཡང་:

ཀ༽ ས་ཆའི་ངོ་རྟགས་མེད་པ།

༡༽ ཁྲམ་ཡང་དང་།

༢༽ ས་ཆའི་ཆ་ཚད་ཀྱི་ས་ཁྲའི་ཤོག་ཡང་།

༣༽ ས་ཆའི་ཆ་ཚད་ས་ཁྲའི་ནང་ས་ཆའི་ཞིང་ཡང་།

༤༽ ས་མཚམས་ཀྱི་ཡང་རྟགས།

༥༽ ས་ཆའི་མིང་།

༦༽ ས་ཆའི་དབྱེ་བ།

༧༽ ས་ཆའི་རྒྱ་ཚད་ཡོངས་བསྟོམས།

ཁ༽ སའི་ཇོ་བདག་གི་ངོ་རྟགས་མེད་པ།

༡༽ སའི་ཇོ་བདག་གི་མིང་དང་།

༢༽ དམིགས་བསལ་གྱི་ཁྲིམ་གྲུང་ཡང་།

༣༽ མི་ཁྲུངས་ངོ་རྟོན་ལག་བྱེར་ཡང་།

4. Permanent address of the landowner; if a corporation, name of the corporation, certification of incorporation and its principal address; and if civil society organization, name of the organization, certification of organization, and its principal address.
- c) Other information:
 1. Remarks about a land if the land is on mortgage or lease, and/or if it is Kidu or rehabilitation land along with its allotment year.
 2. Individual share of land for land under joint ownership, if specified.
 3. Name of the individual person for a land under individual ownership.

Land categories for registration in Thram

- 18 The land categories recorded in Thram pursuant to the Land Act, 1979, shall be annulled and replaced hereafter under any of the land categories prescribed in Section 19 of this Act, subject to the provisions of this Act.
- 19 The land owned by different persons shall be categorized and registered in the Thram under one or more of the following land categories:
 - a) Chhuzhing.

༥༽ སའི་ཇོ་བདག་གི་གཏན་འཇགས་ཁ་བྱང་དང་ གལ་སྲིད་ལས་
འཛིན་ཡིན་པ་ཅིན་ལས་འཛིན་དེའི་མིང་དང་ ལས་འཛིན་གྱི་
ངོས་སྦྱར་ དེའི་ཡིག་ཚང་ལྟེ་བའི་ཁ་བྱང་ གལ་སྲིད་མི་སྡེ་ལས་
ཚོགས་ཅིག་ཡིན་པ་ཅིན་ ལས་ཚོགས་ཀྱི་མིང་དང་ ལས་
ཚོགས་ཀྱི་ངོས་སྦྱར་ དེའི་ཡིག་ཚང་ལྟེ་བའི་ཁ་བྱང་བཅས་ཚུད་
དགོ།

ག༽ གནས་ཚུལ་གཞན་ཅེ་

༡༽ གཏའ་མར་བཙུགས་མི་ས་ཆ་དང་ གླུ་ཁར་བཏང་མི་ས་ཆ་ དེ་
ལས་ས་ཆ་གནང་བའི་གནམ་ལོ་དང་བཅས་པར་སྦྱིད་སྦྱགས་ཆ་
དང་ གཞིས་ཆགས་ཀྱི་ས་ཆའི་དུན་ཐོ།

༢༽ སྤྱི་ཐུབ་བདག་དབང་ལུ་ཡོད་པའི་ས་ཆ་དེ་ གལ་སྲིད་ཆེད་དུ་
བཀོད་དེ་ཡོད་པ་ཅིན་ མི་ངོ་རང་སའི་སའི་སྐལ་བཟོ་ཁ་གསལ་
ཚུད་དགོ།

༣༽ རོ་རྒྱུད་གི་བདག་དབང་ལུ་ཡོད་པའི་ས་ཆ་དེ་ མི་ངོ་རང་རྒྱུད་གི་
མིང་ཐོག་ལུ་ཁ་གསལ་སྤྱི་ཚུད་དགོ།

ཁྲམ་ནང་བཀོད་གི་དོན་ལུ་ ས་ཆའི་དབྱེ་བ།

༡༥ སའི་ཁྲམ་ས་ཡིག་སྤྱི་ལོ་༡༩༥༩ ཅན་མ་དང་འབྲིལ་ཏེ་ ཁྲམ་བཀོད་མི་ས་ཆའི་དབྱེ་བ་ཚུ་ ཆ་
མེད་གཏང་ཞིན་མ་ལས་ དེའི་ཚབ་ལུ་ ད་ལས་ཡར་ བཅའ་ཁྲམ་ས་འདིའི་དགོངས་དོན་ཚུའི་
དབང་ལས་མ་འགལ་བར་དོན་ཚན་༡༩པའི་འོག་གི་ས་ཆའི་དབྱེ་བ་གང་རུང་གི་འོག་ལུ་ཐོ་
བཀོད་འབད་དགོ།

༡༩ མི་ངོ་ཅིག་གིས་ བདག་ཏུ་བབྱུང་མི་ས་ཆ་དེ་ གཤམ་གསལ་ས་ཆའི་དབྱེ་བ་ཡོད་མི་ལས་
གཅིག་ ཡངན་ དེ་ལས་མང་བའི་འོག་ལུ་དབྱེ་བ་བཟོ་སྟེ་ཁྲམ་ནང་བཀོད་དགོཔ་འདི་
ཡང་ཅེ་

༡༽ ལུ་ཞིང་དང་།

- b) Kamzhing.
- c) Cash crops land used for
 - 1) Apples
 - 2) Orange
 - 3) Cardamom,
 - 4) Any other cash crops.
- d) Residential land.
- e) Industrial land.
- f) Commercial land.
- g) Recreational land.
- h) Institutional land.
- i) Any other category of land designated by the Commission from time to time.

Certification on land categories

20 The registration of land categories in the Thram shall be based on the following certification of land use.

- a) Certification on the land used as agricultural land from the Local Authority.
- b) House number as evidence of the rural land used as residential area from the Local Authority.

- ལ) གླུ་ཞིང་།
- ག) དུལ་ཐོག་ལྷུ་ར་གིས་གོ།
- ༡) ཞེ་ལྷུ།
- ༢) ཚལ་ལྷུ།
- ༣) ཞལ་ལྷུ་ཅི།
- ༤) གཞན་དུལ་ཐོག་གི་རིགས།
- ང) ཁྱིམ་ས།
- ཅ) བཟོ་གྲའི་ས་ཆ།
- ཆ) ཚོང་འབྲེལ་གྱི་ས་ཆ།
- ཇ) སྤོ་འཆམ་གྱི་ས་ཆ།
- ཉ) གཞུགས་ཀྱི་ས་ཆ།
- ༡) དུས་དང་དུས་ཚོད་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་སའི་ལྷན་ཚོགས་ཀྱིས་ ས་ཆའི་དབྱེ་ཁག་
བཟོ་མི་གཞན་ཡང་ཚུད་པ་ཡིན།

ས་ཆའི་དབྱེ་བ་ངོས་སྤྱོད་འབད་ཐངས།

- ༢༠ ཁྲུམ་ནང་ས་ཆའི་དབྱེ་བ་ཐོ་བཀོད་འབད་ནི་ལེ་ཐད་ ས་ཆ་དེ་ཚུ་འི་ཟུང་གི་ངོས་སྤྱོད་
འབད་མི་གཞན་གསལ་ཡིག་ཆ་ཚུ་ལུ་གཞི་བཞག་དགོ་པ་འདི་ཡང་
- ཀ) ས་གནས་དབང་འཛིན་ལས་ ས་ཆ་དེ་སོ་ནམས་ཆ་སྟེ་ཟུང་འབད་ཡོད་
པའི་ངོས་སྤྱོད་དང་།
- ཁ) ས་གནས་དབང་འཛིན་ལས་ ཁྲོང་གསེབ་གྱི་ས་ཆ་དེ་ཁྱིམ་ས་སྟེ་བཀོད་ཟུང་
འབད་དེ་ཡོད་པའི་བདེན་ཁུངས་ལུ་ ཁྱིམ་གྲུང་ཨང་།

- c) Licenses issued by the Ministry of Trade and Industry to establish and operate industrial, commercial and recreational ventures on rural land.
- d) Permits for residential, industrial, commercial and recreational land in accordance with the Thromde development plan from Thromde.
- e) Approval letter from the Ministry of Agriculture on conversion of Chhuzhing to other uses.
- f) Certification from the Ministry of Agriculture to establish commercial agriculture farms.
- g) Approval letter on acquisition of private registered land from the Commission.
- h) Approval letter on allotment of the Government land or Government Reserved Forests land from the Commission.
- i) Specification of land category in the Kasho granting land.
- j) Any other Government order issued by the Government under specific laws.

Registration of land in Thram

- 21 Any land owned by a person shall be registered in the Thram in the administrative jurisdiction of the Gewog and Dzongkhag or Thromde wherein it is located.

- ག) གོང་གསལ་ས་ཆ་ནང་ བཅོ་གྲ་དང་ རྩོང་འབྲེལ་ སྤྱོད་འཆམ་གྱིས་ཆ་ རྩོང་ལས་ཚུ་གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་འདི་དོན་ལུ་བསྟན་ཆུས་ ལྟན་ལག་ལས་སྤྱོད་མི་ཚོ་ག་ཐམ།
- ང་) ཁྲོམ་སྤེལ་ས་ ཁྲོམ་སྤེལ་གོང་འཕེལ་འཆར་གཞི་དང་འབྲེལ་ཏེ་ ཁྲོམ་ས་ ཡངན་ བཅོ་གྲ་ རྩོང་འབྲེལ་ སྤྱོད་འཆམ་གྱིས་ཆ་འདི་གནང་བ།
- ཅ) ཚུ་ཞིང་དེ་ ས་ཆ་འདི་དབྱེ་བ་གཞན་སྤེལ་སྤྱོད་འབད་ནི་འདི་དོན་ལུ་བསྟན་བཅོས་ འབད་ཚོགས་པའི་སྤོང་ལས་ སོ་ནམ་ལྟན་ལག་ལས་གནང་བ།
- ཆ) རྩོང་འབྲེལ་སོ་ནམ་གྱི་འཛུགས་སྦྱོང་ཁང་གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ སོ་ནམ་ལྟན་ལག་ལས་ རོས་སྦྱོང་།
- ཇ) རྒྱལ་ཡོངས་ས་འདི་ལྟན་ཚོགས་ལས་ སྤྱིར་གྱི་ཐོ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་གཞུང་ གི་ཐུགས་མཁོར་བཞེས་ནི་འདི་ཆ་འཛོགས་གི་ཡི་ག།
- ཉ) རྒྱལ་ཡོངས་ས་འདི་ལྟན་ཚོགས་ལས་ གཞུང་གི་ས་ཆ་ ཡངན་གཞུང་དབང་ ཅགས་ཚལ་གྱི་ས་ཆ་སྤྱོད་ནི་འདི་དོན་ལུ་ ཆ་འཛོགས་གི་ཡི་ག།
- ད) ས་ཆ་གནང་མི་བཀའ་ཤོག་ནང་ ས་འདི་དབྱེ་བ་ལ་གསལ་ལ།
- ཐ) དམིགས་བསལ་གྱི་ཁྲུམ་ས་ཚུ་གི་འོག་ལུ་ གཞུང་གིས་གནང་མི་བཀོད་ཀྱི་ གཞན་གང་རུང་།

ས་ཆ་ཁྲུམ་ནང་ཐོ་བཀོད་འབད་ཐངས།

- 22 དབང་བྱལ་ཅན་གྱི་མི་ངོམ་ཅིག་གིས་ བདག་ཏུ་བཟུང་མི་ས་ཆ་འདི་ ས་ཆ་དེ་ཆགས་ཏེ་ ཡོད་སའི་ཆེད་འོག་དང་ རྩོང་ལག་ ཡངན་ཁྲོམ་སྤེལ་གི་བདག་སྦྱོང་གི་དབང་བྱལ་འོག་ལུ་ ཁྲུམ་ནང་ཐོ་བཀོད་འབད་དགོ།

Owning more than one Thram

- 22 A person may own more than one Thram. Such a person shall be entitled to a separate Thram for the land belonging to him.

Issue of Lag Thram

- 23 The Commission Secretariat or its authorized agency shall issue Lag Thram to the Thram holder as copy and evidence of his land in the Thram. Copies of the cadastral map of his land shall be attached to the Lag Thram.
- 24 For the land of a family, only one Lag Thram shall be issued in the name of the Thram holder. In case of the land under joint ownership other than family land, all the co-owners may be issued with Lag Thram indicating the share of each co-owner, if applicable.
- 25 Lag Thram shall indicate whether a registered and is Kidu or rehabilitation land.

Verification of Lag Thram

- 26 The validity and currency of Lag Thram at any point in time shall be verified from the Thram.

Authority to register land or effect change in Thram

- 27 The Commission Secretariat shall register the land of a person in the Thram or make any changes in the Thram in accordance with the provisions of this Act.

ཁྲམ་གཅིག་ལས་མངམ་སྟེ་འཆང་ནི།

༢༢ དབང་ཁུབ་ཅན་གྱི་མི་ངོམ་ཅིག་གིས་ རང་གིས་བསྐྱབ་པའི་ས་ཆའི་ རང་དབང་གི་ཁྲམ་
བཅིས་ཏེ་ ཁྲམ་གཅིག་ལས་མངམ་སྟེ་འཆང་ཆོག།

ལག་ཁྲམ་སྟོད་ཐངས།

༢༣ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཆང་ ཡངན་ དེའི་དབང་ཆད་སྟོད་པའི་ངོ་ཆབ་ལས་སྟེ་གིས་ སའི་ངོ་
བདག་ལུ་ ཁོ་རའི་ས་ཆ་ཁྲམ་ནང་ཐོ་བཀོད་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ འདྲ་དང་སྐྱབ་ཟེད་སྟེ་
ལག་ཁྲམ་སྟོད་དགོ། ཁོ་རའི་ས་ཆའི་ཆ་ཆད་ཀྱི་ས་ཁག་འདྲ་ཚུ་ཡང་ ལག་ཁྲམ་འདི་དང་
གཅིག་ཁར་སྐྱགས་ཏེ་སྟོད་དགོ།

༢༤ བབའ་ཆང་ནང་མའི་བདག་དབང་གིས་ཆ་ཡིན་པ་ཅིན་ ལག་ཁྲམ་གཅིག་ལས་མི་ཐོབ་
གལ་སྟེ་ བབའ་ཆང་ནང་མའི་མེན་པའི་སྤྱི་རུབ་བདག་དབང་གིས་ཆ་ཡིན་པ་ཅིན་
མཉམ་རུབ་ཀྱི་ངོ་བདག་འེ་མེན་དུའི་བདག་དབང་ལུ་ཡོད་པའི་ས་ཆའི་རྒྱ་ཆད་བཀོད་
ཐོག་ལས་ མཉམ་རུབ་ངོ་བདག་གར་ལུ་ལག་ཁྲམ་སྟོད་ཆོག།

༢༥ ལག་ཁྲམ་ནང་ སྟོད་སྐྱག་ ཡངན་ གཞིས་ཆགས་ཀྱི་ས་ཆ་གཅི་ཡིན་ན་བཀོད་དགོ།

ལག་ཁྲམ་གྱི་ཆ་གནས་བདེན་དཔྱད་འབད་ཐངས།

༢༦ ལག་ཁྲམ་གྱི་ཆ་གནས་དང་ ཏུས་ཐོག་གནས་ཅིམ་ཚུ་ ཏུས་ཚོད་ནམ་རང་འབད་རུང་
ས་ཁྲམ་ལས་བདེན་དཔྱད་འབད་དགོ།

ཁྲམ་ནང་ས་ཆ་ཐོ་བཀོད་དང་ བསྐྱར་བཅོས་འབད་མི་དབང་འཛིན།

༢༧ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཆང་གིས་ བབའ་ཁྲམས་འདིའི་དགོངས་དོན་ཚུ་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ ཁྲམ་
ནང་ས་ཆ་ཐོ་བཀོད་འབད་ནི་ ཡངན་ བསྐྱར་བཅོས་གང་རུང་འབད་ཆོག།

Report of discrepancy

- 28 A landowner, the Local Authority or the authorized agency of the Commission Secretariat may report any errors or illegal records in the Thram or cadastral maps to the Commission Secretariat.

Amendment or issue of new Thram

- 29 The Commission Secretariat shall effect the changes in the Thram and/or issue new Thram within 30 working days on the land conveyances prescribed in this Act after the receipt of relevant documents from the Local Authority and the Commission.
- 30 The Commission Secretariat shall return the land conveyance documents that are incomplete or inconsistent with the provisions of this Act to the parties concerned through the Local Authority within 30 days of receipt of such documents providing details of the missing requirements or inconsistency in writing.

Cadastral survey on registered land

- 31 Cadastral surveys shall be conducted on registered land based on the national geodetic reference datum.
- 32 The Commission Secretariat shall adopt a systematic approach to resurvey the whole country employing the most recent technology and processes to enhance the efficiency of the system and the quality of the cadastral data. In doing so, the boundaries as represented in the existing analogue cadastral maps shall be the basis for the resurvey.

༢༩ ཁྲམ་འཆང་མི་ཅིག་ ཡངན་ ས་གནས་དབང་འཛིན་ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཆ་དུ་བཟུང་
ཆད་སྤྱོད་པའི་ངོ་ཆ་བཤས་སྟེ་ཅིག་གིས་ ཁྲམ་ནང་ནོར་འབྲུལ་ཞུགས་པ་ ཡངན་
ཁྲམ་མཛེས་ཀྱི་ཁྲམ་བཀོད་ཡོད་པའི་སྟོར་ལས་ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཆ་དུ་སྒྲུབ་ཀྱི་འབད་
ཆོག།

ཁྲམ་བསྐྱར་བཅོས་འབད་ནི་ ཡངན་ ཁྲམ་གསར་པ་སྤྱོད་ཐངས།

༢༩ ས་གནས་དབང་འཛིན་དང་ རྒྱལ་ཡོངས་ས་ཆའི་ལྷན་ཚོགས་བརྒྱུད་ནི་ འོས་འབབ་ཡོད་
པའི་ས་ཆ་སྤོ་སྟོར་གྱི་ཡིག་ཆ་ལྟོད་ནི་ ལས་བྱེད་ཀྱི་ཉིན་གངས་³⁰ འི་ནང་འཁོད་ལུ་
ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཆ་གིས་ ཁྲམ་ནང་བསྐྱར་བཅོས་འབད་ནི་དང་/ཡངན་ ཁྲམ་
གསར་པ་སྤྱོད་དགོ།

༣༠ གཤམ་སྤྱི་ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཆ་གིས་ ཡིག་ཆ་ཆང་མ་སྟེ་མེད་པ་ ཡངན་ ས་ཆ་སྤོ་སྟོར་
འདི་བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འདི་དགོངས་དོན་ཚུ་དང་འབྲེལ་ཆགས་མེད་པ་སྟེ་མཐོང་པ་ཅིན་ དེ་
ཚུ་ལྟོད་ནི་ཉིན་གངས་³⁰ འི་ནང་འཁོད་ལུ་ དགོས་མཁོ་མ་ཆང་མི་ ཡངན་ འབྲེལ་
ཆགས་མེད་མི་ཚུ་འི་སྟོར་ལས་ཡིག་ཐོག་ལུ་ཁ་གསལ་བཀོད་ཞིན་མ་ལས་ ས་གནས་
དབང་འཛིན་བརྒྱུད་ནི་ འབྲེལ་ཡོད་ཕ་ཕན་ལུ་ལོག་གཏང་དགོ།

ཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་ནང་ ས་ཆའི་ཆ་ཆད་ཀྱི་ས་འཇལ་འབད་ཐངས།

༣༡ ཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་གར་ནང་ ས་ཆའི་ཆ་ཆད་ས་འཇལ་ཚུ་ རྒྱལ་ཡོངས་ས་
དཔྱད་ཆད་གཞི་འོ་ཐོ་ཡིག་གཏང་གཞི་བཞག་སྟེ་འགོ་འདྲེན་འཐབ་དགོ།

༣༢ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཆ་གིས་ ས་ཆའི་ཆ་ཆད་ཐོ་ཡིག་གི་རིམ་ལུགས་དང་ སྤྱི་ཚད་ཚུ་འི་
འཛིན་ཆད་ཡར་ཤུག་གཏང་ནི་གི་དོན་ལུ་ ཐབས་རིག་དང་ བྱ་རིམ་གསར་ཤོས་ཚུ་
བཀོད་སྤྱོད་འབད་ཐོག་ལས་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ས་ཆ་གར་ ས་འཇལ་ལོག་སྟེ་འབད་ནི་གི་
ལུགས་མཐུན་གྱི་ཐབས་ལམ་བཟོ་དགོ། དེ་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ ཧེ་མའི་ས་ཆའི་ཆ་ཆད་
ཀྱི་ས་ཁུ་ནང་ཡོད་པའི་ས་མཆོམས་ཚུ་ ས་འཇལ་ལོག་འབད་ནི་གི་གཞི་རྟེན་སྟེ་བཟོ་
དགོ།

- 33 The new survey shall record the coordinates of critical points along the land parcel boundaries. The Commission Secretariat shall affect minor realignments in the boundary in order to minimize the number of points that need to be recorded. However, the area shall remain the same.
- 34 The Commission Secretariat or its authorized agency shall be the sole agency to maintain the coordinates of registered land in cadastral records or to peg the boundary markers in the ground.
- 35 The coordinates recorded with the Commission Secretariat or boundary markers pegged in the ground along the boundary of a land parcel shall serve to determine the boundary and the area of a registered land in the event of any discrepancy.
- 36 The coordinates shall be recorded and boundary markers shall be pegged with the written concurrence and in the presence of the landowners or any authorized persons in his behalf.
- 37 The area, extent, location, and boundary of all registered lands shall be spatially depicted on a cadastral map. A cadastral map shall contain the name of Geog and Dzongkhag or Thromde, sheet number, plot number of land, boundary of land, coordinates at selected points along the boundary, area and scale, easements, and any other features as necessary.

- ༣༣ ས་འཇལ་གསར་པ་གིས་ ཐབས་རིག་གསར་ཤོས་འདི་ལག་ལེན་འཐབ་ཐོག་ལས་ ས་
 ཆའི་ཆ་ཤས་ཀྱི་ས་མཆོམས་བདའ་སྟེ་ཡོད་པའི་གལ་གནད་ཅན་གྱི་ས་འཇལ་རྒྱུ་ལྟ་བུ་
 ཡང་རྟགས་ཚུ་ཐོ་བཀོད་འབད་དགོ། ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་གིས་ ཐོ་བཀོད་འབད་དགོ་
 པའི་ས་འཇལ་རྒྱུ་ཚུ་མར་ཡབ་རྒྱབ་ནི་གི་དོན་ལུ་ ས་མཆོམས་ཚུ་ནང་གོ་རིམ་དུ་མ་
 གྲ་རེ་ལོག་བཟོ་དགོ། ཨིན་རུང་ ས་གོ་རྒྱ་ཚད་ཡོངས་བསྟོམས་འདི་ཉེ་མ་གི་རྒྱ་ཚད་ཀྱང་
 རང་གནས་དགོ།
- ༣༤ ས་མཆོམས་ཀྱི་ཡང་རྟགས་ཐོ་བཞག་ནི་ ཡང་ན་ ས་ཆའི་ས་མཆོམས་བཀའ་ཉེ་ས་
 མཆོམས་ཀྱི་མཆོན་རྟགས་ཚུ་བཙུགས་ནི་གི་འགན་འཁུར་ཡོངས་རྫོགས་ ལྷན་ཚོགས་
 ཡིག་ཚང་ ཡང་ན་དེའི་དབང་ཚད་སྤྱོད་པའི་དོ་ཚབ་ལས་སྟེ་ལུ་ཐོག།
- ༣༥ ས་ཆའི་ཆ་ཤས་ཀྱི་ས་མཆོམས་བདའ་སྟེ་བཙུགས་ཡོད་མི་ ས་མཆོམས་ཀྱི་ཡང་རྟགས་
 ཡང་ན་ ས་མཆོམས་ཀྱི་མཆོན་རྟགས་ཚུ་ ཚུད་ཉོགས་གཅི་རང་འཐོན་རུང་དེ་གི་སྐབས་
 ལུ་ ཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་ཅིག་གི་ས་མཆོམས་དང་ ས་གོ་རྒྱ་ཚད་གཏན་འབེབས་ཀྱི་
 གཞི་རྟེན་སྟེ་བཟེ་དགོ།
- ༣༦ ས་མཆོམས་ཀྱི་ཡང་རྟགས་ཚུ་ཐོ་བཀོད་ནི་དང་ ས་མཆོམས་ཀྱི་མཆོན་རྟགས་ཚུ་བཙུགས་
 བའི་ཐང་ སའི་རྩི་བདག་ ཡང་ན་ཁོང་གི་དབང་ཚད་སྤྱོད་པའི་དོ་ཚབ་ཚུ་དོ་འཛིམས་ཐོག་
 ལུ་ཡིག་ཐོག་གི་གྲོས་འཆམས་ཐོག་ལས་འབད་དགོ།
- ༣༧ ཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་གར་གི་ ས་གོ་དང་ ཁྲབ་ཚད་ ས་གནས་ ས་མཆོམས་ཚུ་
 ས་ཆའི་ཆ་ཚད་ཀྱི་ས་བྲ་ནང་གཏན་འཁེལ་བཟོ་སྟེ་ མངོན་གསལ་ཐོག་བཞག་དགོཔ་ཨིན།
 ས་ཆའི་ཆ་ཚད་ཀྱི་ས་བྲ་ནང་ ཆེད་འོག་དང་རྫོང་ལག་ ཡང་ན་ཁྲམ་སྟེ་གི་མིང་དང་ ཤོག་
 ཡང་ ས་ཆའི་ཁྲི་ཡང་ ས་མཆོམས་བདའ་སྟེ་གདམ་ཁ་རྒྱབ་པའི་ས་གནས་ཚུ་ནང་ཡོད་
 པའི་ས་མཆོམས་ཡང་རྟགས་ ས་གོ་དང་ཐིག་ཚད་ ས་ཆ་གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱོད་
 གཞན་ཡང་མཁོ་གལ་དང་བསྟུན་པའི་རྣམ་གྲངས་གང་རུང་ཚུད་དགོ།

- 38 The original cadastral maps shall be protected and maintained in the archives of the Commission Secretariat and they shall not be taken out of the premises of the archives except in accordance with the written order of the court of law. However, copies of the cadastral maps shall be made available to the Local Authority and other Government agencies.

Preservation of survey monuments

- 39 For the purpose of cadastral survey, the Commission Secretariat may erect survey monuments and boundary markers on a land after serving appropriate notice to the landowners.
- 40 Only the authorized persons shall have the right to destroy, alter, or remove any survey monuments or boundary markers upon prior written permission from the Commission Secretariat.
- 41 In the event a person intends to destroy, alter, or remove any survey monuments or boundary markers on his land, a written application shall be submitted to the Commission Secretariat. The Commission Secretariat shall respond within 60 days of the receipt of application. If he does not receive any response within the stipulated time, it shall be deemed that the permission has been granted.
- 42 In case of the refusal of permission, he may appeal to the Commission whose decision shall be final and binding.

༢༩ ས་ཆའི་ཆ་ཚད་ཀྱི་ས་ཁྲོད་མ་ཚུ་ ལྷན་ཚུགས་ཡིག་ཚང་གི་བཅོལ་འཛུགས་ནང་སྤང་
 གྲུབ་དང་ རྒྱུན་སྦྲུང་འབད་དེ་བཞག་དགོཔ་དང་ དེ་ཚུ་ གཤམ་སྤྱད་ཁྲིམས་ཀྱི་འདུན་སའི་
 ཡིག་ཐོག་གི་བཀའ་བྱུང་འབྲེལ་ཏེ་ཨིན་ན་མ་གཏོགས་ དེ་མིན་ བཅོལ་འཛུགས་གི་
 ས་ཁོངས་ལས་ཕྱི་ཁར་འབག་མི་ཆོག། ཨིན་རུང་ ས་ཆའི་ཆ་ཚད་ཀྱི་ས་ཁྲོད་ ས་གནས་
 དབང་འཛིན་དང་ གཞུང་གི་ལས་སྡེ་གཞན་ཚུ་ལུ་བྱིན་ཆོག།

ས་འཇལ་གྱི་བྱ་རྒྱུ་བདག་འཛིན་འཐབ་དགོཔ།

༢༩ ས་ཆའི་ཆ་ཚད་ཀྱི་ས་འཇལ་གྱི་དོན་ལུ་ ལྷན་ཚུགས་ཡིག་ཚང་གིས་ སའི་ཚུ་བདག་ཚུ་ལུ་
 འོས་མཚམས་ལྷན་པའི་ཡིག་ཐོག་གི་བཅུ་ལན་འབད་ཞིན་མ་ལས་ ས་ཆ་ནང་ས་འཇལ་གྱི་
 བྱ་རྒྱུ་དང་ ས་མཚམས་ཀྱི་མཚན་རྟགས་ཚུ་བཀའ་ཆོག།

༣༠ དབང་ཚད་སྤྱོད་པའི་མི་ངོ་རྒྱུང་མ་ཅིག་གིས་ ལྷན་ཚུགས་ཡིག་ཚང་ལས་སྤྱོད་གི་གནང་
 བ་ལེན་ཞིན་མ་ལས་ དབང་འཛིན་དེ་གིས་རྒྱུང་མི་ས་འཇལ་གྱི་བྱ་རྒྱུ་ ཡངན་ས་
 མཚམས་ཀྱི་མཚན་རྟགས་གང་རུང་མེད་པ་གཏང་ནི་ བསྐྱར་བཅོས་འབད་ནི་ ཡངན་
 བཏོན་གཏང་ནི་གི་དབང་ཚད་ཡོད།

༣༡ མི་ངོ་ཅིག་གིས་ ཁོ་རའི་ས་ཆ་ནང་ས་འཇལ་གྱི་བྱ་རྒྱུ་དང་ ཡངན་ས་མཚམས་ཀྱི་
 མཚན་རྟགས་གང་རུང་མེད་པ་གཏང་ནི་ བསྐྱར་བཅོས་འབད་ནི་ ཡངན་བཏོན་གཏང་ནི་
 གི་ བྱ་སྤྱོད་འཐབ་དགོཔ་འཐོན་པ་ཅིན་ ལྷན་ཚུགས་ཡིག་ཚང་ལུ་ ཡིག་ཐོག་གི་ཞུ་ཡིག་
 ཟུལ་དགོ། ལྷན་ཚུགས་ཡིག་ཚང་གིས་ ཞུ་ཡིག་ལྟེན་དེ་ཉིན་གངས་ ༣༠ འི་ནང་འཁོད་ལུ་
 དང་ལེན་འབད་དགོ། གཤམ་སྤྱད་མི་ངོ་དེ་ལུ་དུས་ཚོད་འདི་གི་ནང་འཁོད་ལུ་ལན་གསལ་ག་
 བེ་ཡང་མ་ཐོབ་པ་ཅིན་ གནང་བ་སྤྱོད་ཡོད་པ་སྤེལ་བཅི་དགོ།

༣༢ གཤམ་སྤྱད་གནང་བ་བྱིན་མ་བཟུབ་པ་ཅིན་ ལྷན་ཚུགས་ལུ་མཐོ་གཏུགས་འབད་ཆོག་ནི་
 དང་ ལྷན་ཚུགས་ཀྱི་ གྲོས་ཚོད་འདི་མཐའ་དུང་གྱི་གྲོས་ཚོད་སྤེལ་བཅི་དགོ།

Correction of name of landowner

- 43 In the event a Thram holder petitions to the Local Authority that his name is incorrectly spelt or his full name is not recorded in his Thram, the Local Authority shall based on the Citizenship Identity Card endorse the correction of name to the Commission Secretariat who shall make the necessary changes in the Thram.
- 44 Upon demise of the Thram holder of a family, the Thram shall be transferred to the name of one of the members identified by the family within 360 of his demise as certified by the Local Authority. In the event of non-compliance, such a person shall be liable in accordance with Section 300(h) of this Act and the Local Authority shall instruct the family to register the land in the name of one of the surviving members identified by the family.

Correction of errors in Thram and cadastral records

- 45 If there is any discrepancy between the Thram, cadastral records and/or the area occupied on land, the Commission Secretariat shall resolve it in accordance with Sections 46 to 50 of this Act.
- 46 The Surveyor General of the Commission Secretariat shall institute an Investigation Committee consisting of representatives from the Commission Secretariat, the concerned Local Authority where the land is located, and a minimum of three senior citizens from the locality appointed by the Local Authority.

༧༣ ས་གནས་དབང་འཛིན་ལུ་ཁྲམ་འཆང་མི་ཅིག་གིས་ས་ཁྲམ་ནང་ མིང་འཛོལ་ཏེ་བྲིས་ ཡོད་པ་ ཡངན་ མིང་དེ་ ཆང་མ་སྟེ་མ་འབྲི་བའི་སྐྱོར་ལས་སྟན་ཞུ་ལྟོད་པ་ཅིན་ ས་ གནས་དབང་འཛིན་གྱིས་མི་ཁྲུང་སང་ལྷོད་ལག་ཁྱུར་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ ལེགས་བཅོས་ འབད་ནི་གི་སྟན་ཞུ་ལྟན་ཆོགས་ཡིག་ཆང་ལུ་ཐུལ་ནི་དང་ ལྟན་ཆོགས་ཡིག་ཆང་གིས་དེ་ བསྟུན་གྱི་ཁྲམ་ནང་བསྟུར་བཅོས་འབད་དགོ།

༧༤ བཟའ་ཆང་ནང་མི་གི་ཁྲམ་འཆང་མི་ཅིག་ ཤི་རྒྱུན་བྱུང་པ་ཅིན་ ས་གནས་དབང་འཛིན་ གྱིས་ངོས་སྟོར་འབད་མི་ལྟར་དུ་ ཤི་རྒྱུན་བྱུང་སྟེ་ཉེན་གངས་ ༣༦༠ འི་ནང་འཁོད་ལུ་ བཟའ་ཆང་ནང་མི་གིས་ ངོས་འཛིན་འབད་མི་གཅིག་གི་མིང་ཐོག་ལུ་ཁྲམ་སྟོ་སོར་འབད་ དགོ། གལ་སྲིད་གོང་དོན་ལུ་མ་གནས་པ་ཅིན་ དོན་ཆཅན་༣༠༠ པའི་(༩) པ་ལྟར་ ཁྲིམས་འཆལ་གྱི་ཉེས་ཆད་ཐོག་ནི་དང་ ངོས་འཛིན་འབད་མི་གཅིག་གི་མིང་ཐོག་ལུ་ འཁོད་དགོ་པའི་སྐྱོར་ལས་ས་གནས་དབང་འཛིན་གྱིས་བཀོད་རྒྱ་བྱིན་དགོ།

ཁྲམ་དང་ ས་ཆའི་ཆ་ཆད་གྱི་ས་ཁྲམ་ ཅོར་འབྲུལ་ཞུགས་མི་ཚུ་ལེགས་བཅོས་འབད་ཐངས།

༧༥ ཁྲམ་དང་ ས་ཆའི་ཆ་ཆད་གྱི་ས་ཁྲམ་ ས་ཆ་ནང་བཅད་སྟོད་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ས་གོ་ཚུ་གི་ སྐྱོར་ལས་ མ་འགྲིགས་པ་འེ་འཐོན་པ་ཅིན་ ལྟན་ཆོགས་ཡིག་ཆང་གིས་ བཅའ་ཁྲིམས་ འདིའི་དོན་ཆཅན་ ༧༩ པ་ལས་ ༥༠ པ་ཚུན་གྱི་དགོངས་དོན་ཚུ་དང་འབྲེལ་ཏེ་ལེགས་ བཅོས་འབད་དགོ།

༧༦ ས་འཇལ་ཡོངས་ཁབ་ཡོངས་ཁབ་གྱིས་སྟེ་ ལྟན་ཆོགས་ཡིག་ཆང་དང་ ས་ཆ་དེ་ཡོད་སའི་ འབྲེལ་ཡོད་ས་གནས་དབང་འཛིན་གྱི་ངོ་ཆབ་ དེ་ལས་ཆེད་འོག་ཆོགས་སྟེ་ ཡངན་ ས་ གནས་དབང་འཛིན་གྱིས་བསྟོར་བཞག་འབད་མི་གཡུས་ཁའི་ མི་གོ་ཤེས་ཉན་ཤེས་ཏུང་ ཤོས་གསུམ་བཅས་ཚུད་པའི་ཞིབ་དཔྱད་ཆོགས་ཚུང་ཅིག་བཙུགས་དགོ།

- 47 The Local Authority, in writing, shall notify the landowners concerned of the discrepancy and the investigation.
- 48 The Investigation Committee shall submit its report to the Commission Secretariat within 60 days of receiving the order of investigation and also distribute the report to the affected landowners.
- 49 In the event any landowners contest the area of the land determined by the Investigation Committee, they shall file an objection to the Investigation Committee within a period of 30 days of distribution of the report. Under such circumstances the Investigation Committee may carry further investigations and shall submit its final report within next 30 days after submission of any objection. If no objection is filed within the stipulated period, the decision by the Investigation Committee shall be deemed binding.
- 50 Based on the findings of the Investigation Committee, the Thram and cadastral map shall be corrected as follows:
- a) If the registered area in the Thram is less than the area occupied on the ground and the boundary coordinates or boundary markers confirm the area occupied on the ground, the landowner shall be entitled to the excess area if he so desires.

༧༧ ས་གནས་དབང་འཛིན་གྱིས་ འབྲེལ་ཡོད་སའི་ཚེ་བདག་ཚུ་ལུ་ཉྀགས་འཛིངས་དང་ ཞིབ་དཔྱད་ཀྱི་སྐོར་ལས་ཡིག་ཐོག་གི་བརྟེན་ལན་འབད་དགོ།

༧༩ ཞིབ་དཔྱད་ཚ྆གས་རྒྱུ་གིས་ ཞིབ་དཔྱད་ཀྱི་བཀོད་རྒྱ་ལྟོད་དེ་ཉྀན་གངས་⁶⁰ འི་ནང་འཁོད་ལུ་སྟོན་ཚ྆གས་ཡིག་ཚང་ལུ་དེའི་སྟོན་ལུ་ཕུལ་དགོཔ་མ་ཚད་ ཁྱེད་གྲུད་ཡོག་མི་སའི་ཚེ་བདག་ཚུ་ལུ་སྟོན་ལུ་དེའི་སྐོར་ལས་བརྟེན་ལན་འབད་དགོ།

༧༩ སའི་ཚེ་བདག་ཚུ་གིས་ ཞིབ་དཔྱད་ཚ྆གས་རྒྱུ་གིས་དབྱེ་ཞིབ་འབད་མི་ས་ཆའི་རྒྱ་ཚད་ཀྱི་སྐོར་ལས་སློ་མ་བདེཝ་རེ་ཡོད་པ་ཅིན་ སྟོན་ལུ་སྟོན་དེ་ཉྀན་གངས་³⁰ འི་ནང་འཁོད་ལུ་ ཞིབ་དཔྱད་ཚ྆གས་རྒྱུ་ཉྀགས་བཤད་བཀོད་དགོ། དེ་ལུགས་ཀྱི་གནས་སྤངས་ནང་ ཞིབ་དཔྱད་ཚ྆གས་རྒྱུ་གིས་ ཡང་བསྐྱར་གྱི་ཞིབ་དཔྱད་འབད་ཞིན་མ་ལས་ ཉྀགས་བཤད་དེ་བཀོད་དེ་ཉྀན་གངས་³⁰ འི་ནང་འཁོད་ལུ་ མཐའ་དཔྱད་སྟོན་ལུ་ཕུལ་དགོ། གལ་སྲིད་ ཏུ་ས་ལུན་དེའི་ནང་འཁོད་ལུ་ ཉྀགས་བཤད་གནི་ཡང་མ་བཀོད་པ་ཅིན་ ཞིབ་དཔྱད་ཚ྆གས་རྒྱུ་གིས་གོས་ཐག་བཅད་མི་ས་ཆའི་རྒྱ་ཚད་འདི་ལུ་ངོས་ལེན་འབད་ཡོད་པ་སྟེ་བཟེ་དགོ།

40 ཞིབ་དཔྱད་ཚ྆གས་རྒྱུ་གི་ཞིབ་དཔྱད་གྲུབ་འབྲས་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ ཁྲམ་དང་ས་ཆའི་ཆ་ཚད་ཀྱི་ས་བྲ་ གཤམ་གསལ་ལྟར་ཏུ་ལེགས་བཅོས་འབད་དགོཔ་འདི་ཡང་:

ཀ༡) ཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་སའི་རྒྱ་ཚད་འདི་ ས་ཆ་ནང་བཟེན་སྟོད་འབད་མི་རྒྱ་ཚད་ལས་ཉུང་མ་སྟེ་འཛོན་ཏེ་ ས་མཆོམས་ཀྱི་ཨང་རྟགས་ ཡངན་ ས་མཆོམས་ཀྱི་མཆོན་རྟགས་རྒྱུ་གིས་ས་ཆ་ནང་བཟེན་སྟོད་འབད་བའི་ས་གོ་རྒྱ་ཚད་གཏན་འཁེལ་འཛོན་པ་ཅིན་ སའི་ཚེ་བདག་གི་སློ་འདོད་དང་འཕྲིལ་ཏེ་ ས་ཐེབས་འཛོན་མི་དེ་ སའི་ཚེ་བདག་ལུ་ཐོབ་ཁུངས་ཡོད་པ་དང་།

- b) If the registered area in the Thram is more than the area occupied on the ground and the boundary coordinates or boundary markers confirm the area occupied on the ground, the Commission Secretariat shall correct the Thram according to the actual area on the ground.
 - c) If the cadastral map is wrong, the actual area on the ground as defined by the boundary coordinates and/or boundary markers shall prevail and it shall be rectified in accordance to Sections 50(a) and (b) of this Act.
 - d) The landowner shall pay tax to the Government on the excess area in case of Section 50(a) of this Act and the Government shall refund the excess tax paid by the landowner in case of Section 50(b) of this Act, by keeping the year during which the erroneous Thram was issued as the base year.
- 51 In the event a case cannot be resolved by the Commission Secretariat, the matter shall be submitted before the Court of Competent Jurisdiction. Based on the final judgment of the Court of Competent Jurisdiction, the Commission Secretariat shall amend the Thram and cadastral records.

- (ལ) ཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་སའི་རྒྱ་ཚད་འདི་ ས་ཆ་ནང་བེད་སྤྱོད་འབད་མི་རྒྱ་ཚད་
ལས་མངས་སྟེ་འཕྱོན་ཏེ་ ས་མཚམས་ཀྱི་ཨང་རྟགས་ ཡང་ན་ ས་མཚམས་
ཀྱི་མཚན་རྟགས་ཚུ་གིས་ས་ཆ་ནང་བེད་སྤྱོད་འབད་བའི་ས་གོ་རྒྱ་ཚད་གཞན་
འཁེལ་འཕྱོན་པ་ཅིན་ ལྷན་ཚུགས་ཡིག་ཚང་གིས་ ས་གོ་རྒྱ་ཚད་ངོ་མ་དང་
འབྲེལ་ཏེ་ ས་ཁྲམ་ལེགས་བཅོས་འབད་དགོ།
- ག) ས་ཆའི་ཆ་ཚད་ཀྱི་ས་ཁྲ་དེ་འཛོལ་བ་སྟེ་འཕྱོན་སྤང་པ་ཅིན་ ས་མཚམས་ཀྱི་
ཨང་རྟགས་དང་/ ཡང་ན་ ས་མཚམས་མཚན་རྟགས་ཚུ་གིས་གསལ་སྟོན་
འབད་མི་ལྟར་དུ་ ས་གནས་ངོ་མ་ནང་ཡོད་པའི་རྒྱ་ཚད་འདི་ལུ་ཆ་གནས་
བབྱུང་དགོས་དང་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འི་དོན་ཚན་ ༥༠ (༡༡) དང་
(ལ) པ་ལྟར་དུ་ས་ཆའི་ཆ་ཚད་ཀྱི་ས་ཁྲ་ལེགས་བཅོས་འབད་དགོ།
- ང་) གལ་སྲིད་ དོན་ཚན་ ༥༠ (༡༡) པ་ལྟར་དུ་ས་ཐེབས་འཕྱོན་པ་ཅིན་
སའི་ཇོ་བདག་གིས་དེའི་ཁྲུང་གཞུང་ལུ་ཕུལ་དགོས་དང་ གལ་སྲིད་དོན་ཚན་
༥༠ (ལ) པ་ལྟར་དུ་འཕྱོན་པ་ཅིན་ སའི་ཇོ་བདག་གིས་ཁྲུང་ཐེབས་ཕུལ་
མི་དེ་ གཞུང་གིས་ལོག་གནང་དགོས་དང་ དེ་ཡང་ ཁྲམ་འཛོལ་བ་ཞུགས་
མི་དེ་སྤྱོད་པའི་ལོ་དེ་ གཞི་རྟེན་གྱི་ལོ་སྟེ་བཅུ་ཅུ་ཁྲིམས་ལས་ ལོ་དེ་ཁ་ལས་
ཕྱི་ས་རྒྱུ་བ་སྟེ་སྤྱོད་དགོ།

༥༡ གལ་སྲིད་ ལྷན་ཚུགས་ཡིག་ཚང་གིས་ ཚུད་དོན་དེ་སྟོར་ཐག་གཅད་མ་ཚུགས་པ་ཅིན་
ཚུད་དོན་འདི་དབང་ལུ་ས་ལྷན་པའི་ཁྲིམས་འདུན་ལུ་ཕུལ་དགོ། ལྷན་ཚུགས་ཡིག་ཚང་
གིས་ ས་ཁྱོན་གྱི་དབང་ལུ་ས་ལྷན་པའི་ཁྲིམས་འདུན་གྱི་མཐའ་དཔྱད་ཀྱི་འབྲུན་ཚད་ལུ་
གཞི་བཞག་སྟེ་ ཁྲམ་དང་སའི་ཆ་ཚད་ཀྱི་འཛོན་ཕྱོ་བསྐྱར་བཅོས་འབད་དགོ།

Access to data in Thram

- 52 Only the Commission Secretariat, authorized agency and the authorized officials at Gewog and Dzongkhag or Thromde shall have access to the central data system of Thram and cadastral records.
- 53 The Thram holder or his authorized person shall have access to the information on his land and cadastral maps maintained by the Commission Secretariat.
- 54 Except those information restricted by the Government, the Commission Secretariat or its authorized person shall allow the viewing of data in Thram and cadastral records maintained by the Commission Secretariat or its authorized agency upon a written request from:
- a) Thram holder or his authorized person for his land.
 - b) A person for a specified landholding in a Thram.
- 55 The Commission Secretariat shall allow the Government agencies to access and use the land records for public purposes.

Settlement of land disputes

- 56 The parties to a dispute may settle land disputes amicably before taking any legal recourse.

42 ལྷན་ཚུགས་ཡིག་ཚང་དང་ དབང་ཚད་སྟོང་པའི་ངོ་ཚབ་ལས་སྟེ་ དེ་ལས་ རྟེན་འོག་དང་
ཚོང་ལག་ ཡངན་ ཁྲོམ་སྟེ་ཚུ་ནང་ལྷན་ཚུགས་ཡིག་ཚང་གིས་དབང་ཚད་སྟོང་པའི་འགོ་
དཔོན་ཚུ་རྒྱུ་མ་ཅིག་གིས་ ཁུམ་དང་ས་ཆའི་ཆ་ཚད་ཐོ་ཡིག་གི་ ལྷེ་བའི་གནད་བསྐྱུས་
རིམ་ལུགས་དང་ ས་ཆའི་ཆ་ཚད་གྱི་ཐོ་ཡིག་ཚུ་ལུ་ལྟ་སྟོང་འབད་ཆོག།

43 ཁུམ་འཆང་མི་ ཡངན་ དེ་གིས་ དབང་ཚད་སྟོང་པའི་མི་ངོ་ཅིག་གིས་ ཁོ་རའི་ས་ཆ་
དང་ས་ཆའི་ཆ་ཚད་གྱི་ཐོ་ཡིག་ལྷན་ཚུགས་ཡིག་ཚང་གིས་རྒྱུ་སྟོང་འབད་མི་ ལུ་
ལྟ་སྟོང་འབད་ཆོག།

44 གཞུང་གིས་བཀག་ཆ་ཅན་སྟེ་སྟོས་ཐག་བཅད་མི་གནས་ཚུལ་ཚུ་ཨིན་ན་མ་གཏོགས་ དེ་
མིན་ ལྷན་ཚུགས་ཡིག་ཚང་ ཡངན་ དེའི་དབང་ཚད་སྟོང་པའི་མི་ངོ་གིས་ གཤམ་
གསལ་ཡིག་ཐོག་གི་ཁྱུ་བསྐྱུལ་སྟོང་པའི་སྐབས་ལུ་ ལྷན་ཚུགས་ཡིག་ཚང་ ཡངན་དེའི་
དབང་ཚད་སྟོང་པའི་ལས་སྟེ་གིས་རྒྱུ་སྟོང་འབད་མི་ ཁུམ་དང་ ས་ཆའི་ཆ་ཚད་གྱི་ཐོ་
ཡིག་ལུ་ལྟ་བཅུག་དགོཔ་འདི་ཡང་

ཀ) ཁུམ་འཆང་མི་ ཡངན་ དེ་གིས་ དབང་ཚད་སྟོང་པའི་མི་ངོ་གིས་ ས་ཆའི་
དོན་ལུ་དང་།

ཁ) ཁུམ་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ས་ཆའི་འཆང་སྟོང་གྱི་དོན་ལུ་ མི་ངོ་ཅིག་།

45 ལྷན་ཚུགས་ཡིག་ཚང་གིས་ གཞུང་གི་ལས་སྟེ་ཚུ་ལུ་ མི་དམངས་ཀྱི་མཐའ་དོན་ལུ་
ས་ཆའི་ཐོ་ཡིག་ཚུ་ལྟ་སྟོང་དང་ བཀོལ་སྟོང་འབད་བཅུག་དགོ།

ས་ཆའི་རྩྭ་ཉོགས་འདུམ་འགྲིགས་འབད་ཐངས།

46 རྩྭ་ཉོགས་ཀྱི་རྩ་ཕན་ཚུ་གིས་ ཁྲིམས་ཀྱི་རྩྭ་རིམ་གང་རུང་མ་འཐབ་པའི་ཉེ་མ་ས་ཆའི་
རྩྭ་ཉོགས་ཚུ་བདེ་སྤྱིག་གི་ཐོག་ལས་འདུམ་འགྲིགས་འབད་ཆོག།

- 57 In the event, amicable settlement is not possible, the matter shall be submitted before the Court. According to the verdict, the Commission Secretariat shall carry out necessary action.

CHAPTER 4

ENTITLEMENT AND GRANTING OF LAND

Entitlement to own land

- 58 The juristic persons who are entitled to own land in the Kingdom of Bhutan are:
- a) Institution of Monarchy.
 - b) Family.
 - c) Individual person.
 - d) Government institutions including corporations belonging to the Government.
 - e) Gerab Dratshang (Gedeon and Rabdeys).
 - f) Civil society organizations, corporations, community for social and religious purposes, and religious institutions recognized by the laws of the Kingdom of Bhutan.
- 59 The juristic persons in Section 58 of this Act shall fall under one or more of the following broad categories of registered landowners:

༥༧ གལ་སྲིད་ རྩོད་ཉེགས་དེ་ བདེ་སྤྱིག་གི་ཐོག་ལས་ འདུམ་འགྲིགས་འབད་མ་ཚུགས་པ་
 ཅིན་ ཁྲིམས་གྱི་འདུན་ས་ལུ་ཁྱ་གཏུགས་འབད་དགོ། ཁྲིམས་འདུན་གྱི་འབྲུན་ཚད་དང་
 འབྲེལ་ཏེ་ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་གིས་ དགོས་མཁོའི་གདོང་ལེན་ཚུ་འཐབ་དགོ།

༼ལེའུ་བཞི་པ་༽

ས་ཆ་འེ་ཐོབ་བྱུངས་དང་ ས་ཆ་གནང་ཐངས།

ས་ཆ་བདག་ཏུ་བབྱུང་ནིའི་ཐོབ་དབང་།

༥༩ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ ས་ཆ་བདག་ཏུ་བབྱུང་ནིའི་ཐོབ་དབང་ཡོད་མི་ དབང་ཁྱབ་ཅན་གྱི་
 མི་ངོམ་ཚུ་ཡང་།

ཀ། རྒྱལ་བརྒྱུད་རིང་ལུགས་དང་།

ཁ། བཟའ་ཚང་ནང་མི་།

ག། མི་ངོ་རང་རྒྱུང་།

ང་) འབྲུག་རྒྱལ་གཞུང་གི་བདག་དབང་ལུ་ཡོད་པའི་མངའ་ཁུལ་ལས་འཛིན་ཚུ་
 བཅུས་པའི་གཞུང་གི་གཙུག་སྡེ་ཚུ།

ཅ) དགེ་རབ་ཁྱ་ཚང་། (དགེ་འདུན་དང་ རབ་སྡེ་)

ཆ) འབྲུག་གི་ཁྲིམས་ཚུ་གིས་ངོས་འཛིན་ཡོད་པའི་ ཆོས་སྡེའི་གཙུག་སྡེ་དང་ མི་
 སྡེ་དང་ཆོས་དོན་ལུ་མི་དམངས་ མི་སྡེ་ལས་ཚོགས་ ལས་འཛིན་ཚུ།

༥༩ རོན་ཚན་ ༥༩ པའི་ནང་གི་དབང་ཁྱབ་ཅན་གྱི་མི་ངོམ་ཚུ་ གཤམ་གསལ་ཐོ་བཀོད་
 འབད་བའི་དགེ་བ་ཚུ་ལས་གཅིག་ ཡངན་ དེ་ལས་མང་བའི་འོག་ལུ་ཚུད་དགོཔ་འདི་
 ཡང་།

- a) Crown Property,
- b) Individual person.
- c) Family land,
- d) Joint owners.
- e) Government institutions.
- f) Gerab Dratshang.
- g) Religious institutions
- h) Civil society organizations.
- i) Corporations.
- j) Community for social and religious purposes.

60 An individual person may own land either in his name and/or in the name of joint ownership other than family land, the total of which shall not exceed the land ceiling according to Sections 64 to 66.

Ownership of land upon registration in Thram

61 The ownership of land shall be conferred to its owner upon registration of such land in the Thram in his name in accordance with the provisions of this Act.

62 No Government land or Government Reserved Forests land shall be transferred to private ownership except otherwise provided by the Constitution and as detailed under this Act.

- ཀ) རྒྱལ་བརྒྱད་རིང་ལུགས་ཀྱི་མཚན་ཐོག་དང་།
- ཁ) མི་ངོ་རང་རྒྱུང་།
- ག) བཟའ་ཚང་ནང་མིའི་ས་ཆ།
- ང) སྤྱི་རུབ་བདག་དབང་།
- ཅ) གཞུང་གི་གཙུག་ཕྱེ།
- ཆ) དགོར་བ་གྲུ་ཚང་།
- ཇ) ཆོས་སྤྱེའི་གཙུག་ཕྱེ།
- ཉ) མི་སྤྱེའལ་ས་ཆོག་པ།
- ད) ལས་འཛིན་རྒྱུ།
- མ) མི་སྤྱེ་དང་ཆོས་དོན་ལུ་ས་ཆ་བདག་ཏུ་བབྱུང་མི་མི་དམངས།

༦༠ མི་ངོ་རང་རྒྱུང་གིས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་༤༤ ལས་ ༤༤ ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་
པའི་ས་ཆའི་མཐོ་ཚད་ལས་མ་བརྒལ་བར་ ཁོ་རའི་མིང་ཐོག་ལུ་ དང་/ཡངན་ བཟའ་
ཚང་མེན་པའི་མཉམ་རུབ་བདག་དབང་གི་ས་ཆ་གཅིག་ལས་མང་སྤྱི་འཆང་ཆོག།

ཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་ཚར་ཞིན་མ་ལས་ ས་ཆའི་བདག་དབང་།

- ༦༡ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དགོངས་དོན་རྒྱ་དང་འབྲིལ་ཏེ་ ཁྲམ་ནང་ཐོ་བཀོད་གྲུབ་ཚར་ཞིན་མ་
ལས་ ས་ཆ་དེའི་བདག་དབང་ཡང་ ས་དེའི་ཚོ་བདག་ལུ་ཡོད་པ་ཡིན།
- ༦༢ ཅུ་ཁྲིམས་ཆེན་མོ་ནང་བཀོད་དེ་ཡོད་མི་དང་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་འོག་ལུ་ཁ་གསལ་
བཀོད་མི་ལྟར་དུ་ཡིན་ན་མ་གཏོགས་ གཞུང་ས་ ཡངན་ གཞུང་དབང་ནགས་ཚལ་གྱི་
ས་ཆ་ སྤེར་གྱི་བདག་དབང་ལུ་སྤྱི་མོར་འབད་མི་ཆོག།

Land may be owned anywhere in the Kingdom

- 63 A juristic person under Section 58 of this Act may own land in more than one Gewog or Thromde within the Kingdom of Bhutan.

Land ceiling

- 64 The land ceiling for a family and, those organizations and entities not listed in Section 68 of this Act shall be 25 acres consisting of one or more land categories as specified in Section 19 of this Act.
- 65 A person may own land either in his name, and/or in the name of joint ownership other than family land. A person shall belong to a family.
- 66 Land belonging to a person either in his name and/or in the name of joint ownership shall be included with the family land under the land ceiling.
- 67 Based on the contents of Thram in Section 17 of this Act, and using other relevant data as may be deemed necessary, the Commission Secretariat shall develop a monitoring system and implement it in collaboration with the Local Authority to enforce the land ceiling in Section 64 of this Act. Within 360 days from the date of enforcement of this Act, a person shall dispose his excess land to ensure compliance of the provisions on land ceiling under this Act.

ཀྲུལ་ཁབ་ཀྱི་ས་གནས་གཏེ་ལུ་རང་ཡིན་རུང་། ས་ཆ་བདག་ཏུ་བབྱུང་ཆོག་ལ།

༤༢ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་༥༩ པའི་ནང་དོན་ལྟར་ དབང་ཁུབ་ཙན་གྱི་མི་ངོ་ཅིག་གིས་ འབྲུག་ཀྲུལ་ཁབ་ཀྱི་ནང་འཁོད་ལུ་ རྟེན་འོག་ ཡངན་ ཁྲིམ་སྡེ་གཅིག་ལས་མང་ པའི་ས་གནས་ཚུ་ནང་ ས་ཆ་བདག་ཏུ་བབྱུང་ཆོག་།

ས་ཆའི་མཐོ་ཚད།

༤༣ བཅའ་ཚང་ནང་མི་ཅིག་དང་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་ ༤༥ པའི་འོག་ལུ་ཐོ་མ་བཀོད་མི་ ལས་སྡེ་དང་ མངའ་ཁུལ་ལས་སྡེ་ཚུའི་ མིང་ཐོག་ལུ་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་ ༡༩ པ་ནང་ ཆེད་དུ་བཀོད་མི་ལྟར་དུ་ས་ཆའི་དབྱེ་བ་གཅིག་ ཡངན་ དབྱེ་བ་གཅིག་ལས་མངམ་སྡེ་ཡོད་མི་ ས་ཆའི་ཐོབ་ཚད་ཨེ་ཀར་ ༢༥ ཡིན།

༤༤ མི་ངོ་ཅིག་གིས་ ཁོ་རའི་མིང་ཐོག་ལུ་ ཡངན་ སྤྱི་རུབ་གྱི་མིང་ཐོག་ལུ་ བཅའ་ཚང་ནང་ མི་གིས་ཆ་མེན་པའི་ རང་དབང་གི་ས་ཆ་གཞན་ཡང་བདག་ཏུ་བབྱུང་ཆོག་། མི་ངོ་དེ་བཅའ་ཚང་ནང་མིའི་ཁྲུལ་ཁར་ཚུད་དགོ།

༤༥ མི་ངོ་ཅིག་ལུ་ རང་རྒྱུད་གི་མིང་ཐོག་ལུ་ ཡངན་ སྤྱི་རུབ་གྱི་མིང་ཐོག་ལུ་ཡོད་པའི་ ས་ཆ་གཅི་རང་ཡིན་རུང་། བཅའ་ཚང་ནང་མི་གིས་ཆའི་མཐོ་ཚད་ནང་ཚུད་དགོ།

༤༦ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་༡༧ པའི་ནང་གི་ཁྲམ་གྱི་ནང་དོན་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ མཁོ་གལ་དང་བསྐྱུན་པའི་འོས་འབབ་ཙན་གྱི་ཐོ་ཡིག་གཞན་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་ཐོག་ལས་ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་གིས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་༤༢ པའི་ནང་གི་ས་ཆའི་མཐོ་ཚད་བསྐྱར་སྟོད་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ ས་གནས་དབང་འཛིན་དང་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ཐོག་ལུ་ ལྷ་རྟོག་གི་ཐབས་ལམ་ཚུ་བཟོ་སྟེ་ ལག་ལེན་འཐབ་དགོ། བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་བསྐྱར་སྟོད་འགོ་བརྩུགས་པའི་ཆེས་གངས་ལས་ཉིན་གངས་³⁶⁰ འི་ནང་འཁོད་ལུ་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འོག་གི་ས་ཆའི་མཐོ་ཚད་ཀྱི་དགོངས་དོན་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ལག་ལེན་འཐབ་ཡོད་པ་དེས་གཏན་བཟོ་ནིའི་དོན་ལུ་ ས་ཐོབ་ས་འཐོན་མི་ཚུ་སྟོད་ལེན་འབད་དགོ།

Exemption from land ceiling

- 68 The land ceiling in Section 64 of this Act shall not apply to the land registered in the name of:
- a) Members of Royal Family.
 - b) Crown Property.
 - c) Government institutions.
 - d) Gerab Dratshang.
 - e) Community owning land for social and religious purposes.
 - f) Industrial land beyond 25 acres ceiling, provided that the industrial land exceeding 25 acres ceiling is registered in the name of a Corporation.

Mineral resources on registered land

- 69 Any mineral resources found in any registered land shall belong to the State and shall be governed by the prevailing Mines and Minerals Management Act or any other law that shall govern their use and management.
- 70 In the event the mineral resources are extracted and the process of extraction lessens or deteriorates the land utility, the Government shall acquire the land and provide compensation as provided in this Act.

Granting Kidu and rehabilitation land

- 71 Granting of Kidu and rehabilitation land shall be the royal prerogative of the Druk Gyalpo.

༤༩ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་༤༤ པའི་ནང་བཀོད་པའི་ས་ཆའི་མཐོ་ཚད་འདི་ གཤམ་གསལ་མིང་ཐོག་ལུ་བཀོད་དེ་ཡོད་པའི་ས་ཆ་ལུ་མ་འཇུག་མི་འདི་ཡང་།

ག) རྒྱལ་པོའི་སྤྱི་འཛིན་ཚུ་དང་།

ཁ) རྒྱལ་བརྒྱུད་ཀྱི་ས་ཆ།

ག) གཞུང་གི་གཙུག་ཁྲའི།

ང) དགེ་རབས་ཚང་།

ཅ) མི་སྡེ་དང་ཆོས་དོན་ལུ་ས་ཆ་བདག་ཏུ་བབྱུང་མི་དམངས་ཀྱི་མིང་ཐོག་ལུ།

ཆ) ཨེ་ཀར་²⁴ འི་མཐོ་ཚད་ལས་བསྐལ་བའི་བཟོ་གྲའི་ས་ཆ། དེ་འབད་མ་ད་ས་ཆའི་མཐོ་ཚད་ཨེ་ཀར་²⁴ ལས་བསྐལ་མི་དེ་ ལས་འཛིན་གྱི་མིང་ཐོག་ལུ་ཁར་བཀོད་དེ་ཡོད་མི་ཅིག་དགོ།

ཁམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་ནང་གཏེར་ཚུ་གྱི་འཛོན་ཁུངས།

༥༩ ཁམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་ནང་ལས་གཏེར་ཚུ་གྱི་རིགས་གཅི་རང་འཛོན་རུང་ གཞུང་གི་བདག་དབང་ལུ་ཚུད་དགོཔ་དང་ དེ་ཚུ་གཏེར་ཚུ་དང་ ས་གཏེར་འཛིན་སྲིད་གི་བཅའ་ཁྲིམས་ ཡངན་ དེ་ཚུ་འི་བཀོལ་སྤྱོད་དང་འཛིན་སྲིད་ལུ་བྱབ་དབང་ཡོད་པའི་ ཁམས་གཞན་གང་རུང་དང་འབྲེལ་ཏེ་ ལག་ལེན་འཐབ་དགོ།

༧༠ གཏེར་ཚུ་གྱི་འཛོན་ཁུངས་ཚུ་བཏོན་ཏེ་ གཏེར་ཚུ་བཏོན་མི་བྱ་རིམ་འདི་གིས་ ས་ཆའི་བཀོལ་སྤྱོད་མར་ཉམས་འབྱེད་དང་ ཡངན་གཞོན་སྲོན་བྱུང་པ་ཅིན་ གཞུང་གིས་ ས་ཆ་དེ་གཞུང་གི་བྲགས་མཁོ་ལུ་བཞེས་ཞིན་མ་ལས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ནང་བཀོད་མི་ལྟར་ཏུ་ ཚུད་འབྲུག་སྤོད་དགོ།

སྤྱིད་སྤྱག་དང་ གཞིས་གསར་གྱི་ས་ཆ་གནང་ཐངས།

༧༡ སྤྱིད་སྤྱག་དང་ གཞིས་གསར་གྱི་ས་ཆ་གནང་ནི་འདི་ འབྲུག་མངའ་བདག་རྒྱལ་པོ་མཆོག་གི་བྱད་དབང་ཨིན།

CHAPTER 5

REGISTRATION OF LAND IN CHHAZHAG SATHRAM

Land of individual person

- 72 The land owned by an individual person shall be registered in the Thram in his name.

Land of family

- 73 The land of a family shall be registered in the Thram in the name of the head of the family.

Land under joint ownership

- 74 The land under joint ownership shall be registered in the Thram in the names of all its co-owners.

Land of corporations

- 75 The land of a corporation shall be registered, in the name of a corporation registered under the prevailing Company's Act of the Kingdom of Bhutan, or, in the name of the body corporate established under the relevant law.

Land of religious institutions

- 76 The land of religious institutions shall be registered in the name of the traditional lineage or reincarnate and not in the name of an individual person.

༼ལེའུ་ཐུ་པ༽

ས་ཆ་རྩ་ཕྱག་བཞག་ས་ཁྲམ་ནང་ཐོ་བཀོད་འབད་ཐངས།

མིང་རང་རྒྱང་གི་ས་ཆ།

༧༢ མིང་རང་རྒྱང་གིས་བདག་ཏུ་བབྱང་མི་ས་ཆ་དེ་ ཁོ་རའི་མིང་ཐོག་ལུ་ཁྲམ་ནང་བཀོད་དགོ།
བཟའ་ཚང་ནང་མི་གི་ས་ཆ།

༧༣ བཟའ་ཚང་ནང་མི་གི་བདག་དབང་ལུ་ཡོད་པའི་ས་ཆ་དེ་ ནང་མི་གཙུག་ཅན་གྱི་མིང་ཐོག་ལུ་
ཁྲམ་བཀོད་དགོ།

སྤྱི་རྒྱུ་བདག་དབང་ལུ་ཡོད་པའི་ས་ཆ།

༧༤ སྤྱི་རྒྱུ་བདག་དབང་ལུ་ཡོད་པའི་ས་ཆ་དེ་ ས་ཁྲམ་ནང་ཚོ་བདག་གར་གི་མིང་བཀོད་དགོ།
ལས་འཛིན་རྩ་ཆུའི་ས་ཆ།

༧༥ ལས་འཛིན་གྱི་ས་ཆ་དེ་ འབྲུག་གི་ཚོང་སྤེའི་བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་འོག་ལུ་ཐོ་བཀོད་འབད་དེ་
ཡོད་པའི་ལས་འཛིན་གྱི་མིང་ཐོག་ལུ་ ཡངན་ ཁྲིམས་གཞན་གྱི་འོག་ལུ་གཞི་བཙུགས་
འབད་བའི་མཉམ་ཆོག་ལས་འཛིན་གྱི་མིང་ཐོག་ལུ་ཁྲམ་བཀོད་དགོ།

ཆོས་སྤྲེ་གཙུག་སྤེའི་ས་ཆ།

༧༦ ཆོས་སྤྲེ་གཙུག་སྤེའི་ས་ཆ་དེ་ མིང་ཅིག་གི་མིང་ཐོག་ལུ་མེན་པར་ ཆོས་སྤེའི་མིང་ཐོག་
དང་ ཡངན་ སྤར་སྤོལ་བརྒྱུད་པ་ཡང་སྤྲས་རིམ་བྱོན་གྱི་བདག་དབང་ལུ་བཀོད་དགོ།

Land of civil society organizations

- 77 The land belonging to a civil society organization shall be registered in the name of the civil society organization registered under the prevailing Civil Society Act of Bhutan and not in the name of any individual person.
- 78 The land provided by the Government to any civil society organization before the enactment of this Act shall be retained on lease.

Land of Government institutions and Gerab Dratshang

- 79 The land belonging to Government institutions and Gerab Dratshang shall be registered in the Thram in the name of respective user establishments of the Government institutions or Gerab Dratshang and not in the name of any individual person.

Land on default of mortgage

- 80 In the event of default of a mortgage on land, the Commission Secretariat shall, in accordance with the order of the court, transfer the ownership of land in the name of a person entitled to the land.

Substitute land

- 81 A substitute land shall be registered in the name of the person to whom the land is allotted.

Kidu and rehabilitation land

- 82 A Kidu or rehabilitation land shall be registered in the Thram in the name of the person or persons to whom the land was granted.

མི་སྡེ་ལས་ཚྭ་གསུམ་གྱི་སྐུ་ཆ།

༧༧ མི་སྡེ་ལས་ཚྭ་གསུམ་གྱི་བདག་དབང་ལུ་ཡོད་པའི་སྐུ་ཆ་དེ་ མི་ངོ་ག་གི་མིང་ཐོག་ལུ་ཡང་མེན་
པར་ འབྲུག་གི་མི་སྡེ་ལས་ཚྭ་གསུམ་གྱི་བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་འོག་ལུ་ཐོ་བཀོད་འབད་བའི་མི་སྡེ་
ལས་ཚྭ་གསུམ་གྱི་མིང་ཐོག་ལུ་བཀོད་དགོ།

༧༨ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ཆ་འཛོགས་གྲུབ་པའི་རྟེན་མ་ གཞུང་གིས་ མི་སྡེ་ལས་ཚྭ་གསུམ་ལུ་སྤྱོད་
མི་སྐུ་ཆ་དེ་ གྲུང་སྤྱོད་ནང་འཕྲོམ་ཐུང་དེ་འཆང་ཆོག།

གཞུང་གི་གཙུག་སྡེ་དང་ དགེ་རབ་ཐུ་ཚང་གི་སྐུ་ཆ།

༧༩ གཞུང་གི་གཙུག་སྡེ་དང་ དགེ་རབ་ཐུ་ཚང་གི་སྐུ་ཆ་དེ་ མི་ངོ་ག་གི་མིང་ཐོག་ལུ་ཡང་མེན་
པར་ གཞུང་གི་གཙུག་སྡེ་ ཡངན་དགེ་རབ་ཐུ་ཚང་འོག་གི་ བཀོད་སྤྱོད་ལས་སྡེ་རང་
མའི་མིང་ཐོག་ལུ་བཀོད་དགོ།

གཏའ་མར་བཙུགས་ཏེ་བུ་ལོན་བཏབ་མ་ཚུགས་པའི་སྐུ་ཆ།

༨༠ སྐུ་ཆ་ཅིག་གཏའ་མར་བཙུགས་ཏེ་ བུ་ལོན་བཏབ་མ་ཚུགས་པ་ཅིན་ ལྷན་ཚྭ་གསུམ་ཡིག་
ཚང་གིས་ ཁྲིམས་ཀྱི་འདུན་སའི་བཀའ་རྒྱ་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ སྐུ་ཆ་འདི་བདག་དབང་དེ་ ས་
ཆ་ཐོབ་ལམ་ཡོད་པའི་ མི་ངོ་དའི་མིང་ཐོག་ལུ་ སྤྱོད་མེར་འབད་དགོ།

སྐུ་ཆ་བཀྱི་སྐུ་ཆ།

༨༡ སྐུ་ཆ་བཀྱི་སྐུ་ཆ་དེ་སྤྱོད་པའི་མི་ངོ་དའི་མིང་ཐོག་ལུ་བཀོད་དགོ།

སྤྱོད་སྤྱུག་དང་ གཞིས་གསར་གྱི་སྐུ་ཆ།

༨༢ སྤྱོད་སྤྱུག་དང་ གཞིས་གསར་གྱི་སྐུ་ཆ་དེ་ སྐུ་ཆ་ཐོབ་མི་གི་མིང་ཐོག་ལུ་ བྲམ་ནང་
བཀོད་དགོ།

Prohibition on registration of land in the name of minor

- 83 Land shall not be registered in the name of a minor who is below 18 years.

Land of minors

- 84 Notwithstanding Section 83 of this Act, and except otherwise provided in a will, in the absence of any surviving adult member, the land of a deceased Thram holder shall be registered in the Thram in the name a minor below the age of 18 years upon recommendation from the Local Authority.
- 85 The land registered in the Thram in the name of the minor under Section 84 of this Act shall be under the custody of a legal guardian identified by the Local Authority.

CHAPTER 6 RIGHTS AND OBLIGATIONS OF LANDOWNERS

Right to registered land

- 86 The land registered in the Thram in the name of an individual person shall belong to him.
- 87 All the members own the land registered in the Thram of a family. The Inheritance Act shall govern the entitlement to any land by the member of a family.

ན་ཚོད་མ་ལོན་མིའི་མིང་ཐོག་ལུ་ ས་ཁྲམ་བགོད་མི་ཚོགས།

༤༣ སྤྱི་ལོ་༡༥ མན་ཆད་ཡིན་པའི་ རྒྱ་ཆོད་མ་ལོན་མིའི་མིང་ཐོག་ལུ་ ས་ཁྲམ་བགོད་མི་
ཚོགས།

ན་ཚོད་མ་ལོན་མིའི་ས་ཆ།

༤༤ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་༥༣ པ་ལུ་མ་ལྟོས་པར་ བཤུལ་བཞག་ཡི་གུ་ནང་བགོད་དེ་
ཡོད་ན་མ་གཏོགས་ རྒྱ་ཆོད་ལོན་མི་ཤུལ་ལུས་བཟའ་ཚང་འཐུས་མི་གཡང་མེད་པའི་
སྐབས་ལུ་ ཁྲམ་འཆང་མི་ཚོ་འདས་ཀྱི་ས་ཆ་དེ་ ས་གནས་དབང་འཛིན་གྱིས་ གྲོས་
འདེབས་འབད་ཐོག་ལས་ སྤྱི་ལོ་༡༥ མན་ཆད་ཀྱི་ན་ཚོད་མ་ལོན་མིའི་མིང་ཐོག་ལུ་
ཁྲམ་བགོད་དགོ།

༤༥ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་༥༤ པ་ལྟར་དུ་ རྒྱ་ཆོད་མ་སྤྱིན་མིའི་མིང་ཐོག་ལུ་ཁྲམ་
ནང་བགོད་པའི་ས་ཆ་དེ་ ཁོར་སྤྱི་ལོ་༡༥ མ་ལང་ཚུ་རྒྱ་ཆོད་ས་གནས་དབང་འཛིན་
གྱིས་ རོས་འཛིན་འབད་མི་ཁྲིམས་མཐུན་འཛོལ་འཛིན་ཅིག་གིས་ བདག་འཛིན་འཐབ་
དགོ།

༼ལེའུ་རྒྱུག་པ་༽

སའི་ཇོ་བདག་རྒྱ་གོ་ཐོབ་དབང་དང་འགན་འཁུ།

ཁྲམ་བགོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་འོ་ཐོབ་དབང་།

༤༦ མི་ངོ་ཅིག་གི་མིང་ཐོག་ལུ་ ཁྲམ་ནང་བགོད་དེ་ཡོད་པའི་ས་ཆ་དེ་ ཁྲམ་འཆང་མི་ཁོར་འུ་
ཐོབ་དབང་ཡོད།

༤༧ བཟའ་ཚང་ནང་མི་གཙོ་ཅན་གྱི་ཁྲམ་ནང་བགོད་པའི་ བཟའ་ཚང་ནང་མི་གིས་ཆ་དེ་
བཟའ་ཚང་ནང་མི་གར་ལུ་ཐོབ་དབང་ཡོད་པ་ཡིན། ཡིན་རུང་ བཟའ་ཚང་ནང་མི་ཅིག་
གི་ ས་ཆ་འོ་ཐོབ་ལམ་དེ་ སྐལ་ལྷན་བཀོ་བཤའི་ཁྲིམས་ཀྱི་དབང་ལུ་འདུ་དགོ།

- 88 With exception of the land registered in the Thram in the name of a family and a community for social and religious purposes, the share of land under joint ownership shall be considered equal among the joint owners unless otherwise specified in the Thram.

Interchangeability and use of land

- 89 Except for Chhuzhing and the land categories falling within the Thromde, industrial, and protected agricultural areas declared in accordance with Section 302 of this Act, a landowner may interchange and use his other registered land categories to any other categories in accordance with 165 of this Act.
- 90 The land for commercial agriculture farms shall be used only for commercial agriculture purposes as per the project proposal approved by the Ministry of Agriculture.

Conversion of Chhuzhing to other uses

- 91 In case of conversion of Chhuzhing to other land categories for purposes other than residential land, such conversion may be processed in accordance to Section 166 of this Act.

Use of Chhuzhing as residential land

- 92 A landowner without a house and having only inherited Chhuzhing in his Thram may apply for one plot of 50 decimals in rural area for residential land from such Chhuzhing to the Local Authority in accordance with Sections 167 to 169 of this Act.

੧੬ མི་སྡེ་དང་ཚོས་དོན་ལུ་ས་ཆ་བདག་ཏུ་བཟུང་མི་དམངས་ཀྱི་ས་ཆ་དང་ བཟའ་ཚང་ནང་མི་
གི་མིང་ཐོག་ལུ་ཁྲམ་ནང་བཀོད་པའི་ས་ཆ་མ་བཅུ་བར་ སྤྱི་རུབ་བདག་དབང་གི་ས་ཆ་འི་
བཀོ་བཤའི་ཐོབ་ལམ་དེ་ ཁྲམ་ནང་ཆེད་ཏུ་བཀོད་དེ་ཡོད་ན་མ་གཏོགས་ དེ་མིན་ སྤྱི་
རུབ་ཀྱི་ཚེ་བདག་ཚུ་གི་བར་ན་ཐོབ་ལམ་འདྲ་མཉམ་སྡེ་བཅུ་འཛོག་འབད་དགོ།

ས་ཆ་འི་དབྱེ་བ་ ནང་འཁོད་བསྐྱར་བཅོས་འབད་ཚེ་གཤ།

੧੭ ཚུ་ཞིང་དང་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འི་དོན་ཚན་ ੩੦ ༢ པ་དང་འཁྲིལ་ཏེ་གསལ་བསྐྱབས་
འབད་མི་ཁྲོམ་སྡེ་འི་ས་ཆ་དང་ བཅོ་གྲའི་ས་ཆ་ སོ་ནམ་སྤང་སྤྱོད་ཀྱི་ས་ཆ་ཡིན་ན་མ་
གཏོགས་ སའི་ཚེ་བདག་གིས་ཁོར་འཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་ཅིག་ བཅའ་ཁྲིམས་
འདི་འི་དོན་ཚན་ ༡༤ པ་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ ས་ཆ་འི་དབྱེ་བ་གཞན་ལུ་བསྐྱར་བཅོས་འབད་
ཚེ་གཤ།

੧੮ ཚོང་འབྲེལ་སོ་ནམ་འཇུགས་སྤྱོད་གི་ས་ཆ་དེ་ སོ་ནམ་ལྷན་ཁག་གིས་ཆ་འཛོག་གྲུབ་མི་
ལས་འགལ་གྱི་གོས་འཆར་ལྷར་དུ་ ཚོང་འབྲེལ་སོ་ནམ་རྒྱུང་ཅིག་གི་དོན་ལུ་བསྤྱོད་
འབད་ཚེ་གཤ།

ཚུ་ཞིང་ཟ་སྤྱོད་གཞན་གྱི་དོན་ལུ་བསྐྱར་བཅོས་འབད་ཐངས།

੧੯ ཚུ་ཞིང་དེ་ ཁྲིམས་མིན་པའི་ ས་ཆ་འི་དབྱེ་བ་གཞན་ནང་བསྐྱར་བཅོས་འབད་ནི་ཡིན་པ་
ཅིན་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འི་དོན་ཚན་ ༡༤ པ་དང་འཁྲིལ་ཏེ་འབད་དགོ།

ཚུ་ཞིང་ཁྲིམས་སྡེ་བཀོ་ལ་སྤྱོད་འབད་ཐངས།

੨੦ གོང་གསལ་ཁག་ལུ་ ཁྲིམ་མེད་མི་དང་ ཁྲམ་ནང་སྐལ་བཀོ་ཐོབ་པའི་ས་ཆ་ ཚུ་ཞིང་
རྒྱུང་ཅིག་ཡོད་པའི་སའི་ཚེ་བདག་གིས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འི་དོན་ཚན་ ༡༤ ལས་
༡༤ ཚུན་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ ཚུ་ཞིང་ལས་ དྲིས་ལྷལ་ ༥༠ རེ་འབད་མི་ས་ཞིང་གཅིག་
ཁྲིམས་ལུ་བསྐྱར་བཅོས་འབད་ནི་འི་དོན་ལུ་ ས་གནས་དབང་འཛིན་ལུ་ ལུ་བ་ལྷལ་ཚེ་གཤ།

Right to transact land

- 93 Subject to the provisions of this Act, a person owning an independent Thram shall have the exclusive right to transact his land, including surrendering of land to the Government.
- 94 Subject to the provisions of this Act, a person may lease his land for the activities allowed by this Act, including share-cropping.
- 95 Upon demise of a landowner, if the closest in line of legitimate heirs cannot inherit land due to restriction on land ceiling, he may transact such land within 360 days of demise. Otherwise, the land may be inherited by the next closest legitimate heir in succession as determined by the Inheritance Act.
- 96 A piece of land registered in the Thram under joint ownership shall be transacted upon consent of all the landowners or by a co-owner to the extent of his share of land, if specified in the Thram.
- 97 Any party entering into transaction of a registered land may lawfully authorize any other person to undertake land transaction in his behalf.

- ༩༩ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འདི་དགོངས་དོན་ཚུ་འདི་དབང་ལས་མ་འགལ་བར་ རང་དབང་གི་ཁྲུལ་
འཆར་མི་ཅིག་ལུ་ ས་ཆ་གཞུང་ལུ་ཕུལ་ནི་བཅུས་ཏེ་ ཁོ་རའི་ས་ཆ་སྔོན་ལེན་འབད་ནི་འོ་
རང་རྒྱུ་གི་ཐོབ་དབང་ཡོད།
- ༡༠ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འདི་དགོངས་དོན་ཚུ་འདི་དབང་ལས་མ་འགལ་བར་ མི་ངོ་ཅིག་གིས་ འོ་
ཐོག་བཀོད་མཐུན་ཅ་སྔོན་འབད་ནི་ཚུ་བཅུས་པའི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ནང་འབད་ཆོག་པ་
འབད་བཀོད་དེ་ཡོད་མི་ལས་དོན་གཞན་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ གླ་ཁར་གཏང་ཆོག།
- ༡༡ སའི་ཚེ་བདག་ཅིག་གི་རྒྱུ་རྒྱུ་བའི་སྐབས་ལུ་ ཁྲིམས་མཐུན་གྱི་ནང་མི་ཉེ་ཤོས་གྱིས་
ས་ཆ་འོ་ཐོབ་ཆ་དེ་གི་བཀག་ཆ་ལུ་བརྟེན་ཏེ་ སྐལ་བཀོ་ལེན་མ་ཚུགས་པ་ཅིན་ ཁོ་གིས་
སའི་ཚེ་བདག་གི་རྒྱུ་རྒྱུ་སྟེ་ཉིན་གྲངས་ ༣༦༠ འི་ནང་འཁོད་ལུ་ དེ་ལུགས་གྱི་ས་ཆ་
སྔོན་ལེན་འབད་ཆོག། དེ་མིན་པ་ཅིན་ ས་ཆ་དེ་ ཆ་གནས་ཡོད་པའི་སྐལ་བཀོ་གི་འོ་
ཁྲིམས་གྱིས་གཏན་འབེབས་འབད་མི་ལྟར་ དེ་འོ་ལུ་ལས་གྱི་ ཁྲིམས་མཐུན་ནང་མི་
ཉེ་ཤོས་གཉིས་པ་ལུ་སྐལ་བཀོ་སྟེ་སྔོན་ཆོག།
- ༡༢ ཁྲུལ་ནང་སྤྱི་རུབ་གྱི་བདག་དབང་ལུ་ཁྲུལ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་ཅིག་སྔོན་ལེན་འབད་དགོ་
པ་ཅིན་ ཁྲུལ་ནང་རང་གི་སྐལ་བཀོ་སྟེ་ཆེད་དུ་བཀོད་དེ་ཡོད་པ་ཅིན་ རང་གི་དབང་ཆ་དང་
ཐོག་འབད་ཆོག་གི་དང་ དེ་མིན་ མཉམ་རུབ་གྱི་ཚེ་བདག་གཞན་ག་ར་ལས་གནང་བ་
ལེན་དགོ།
- ༡༣ ཁྲུལ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་ཅིག་སྔོན་ལེན་འབད་ནི་ནང་འབྲེལ་གཏོགས་འབད་མི་ ཅུ་
ཕན་གང་རུང་ཅིག་གིས་ ཁྲིམས་མཐུན་གྱི་ཐོག་ལས་ མི་ངོ་གཞན་ཅིག་ལུ་ ཁོ་རའི་ངོ་
ཆ་བསྟེ་ས་ཆ་སྔོན་ལེན་གྱི་ལུ་ཚུ་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་དབང་ཆ་སྔོན་ཆོག།

- 98 The transfer of ownership of land from one Government institution to another or from one Government institution to Gerab Dratshang and vice versa, and from one organization of Gerab Dratshang to another shall be permitted.

Right to trees on registered land

- 99 The trees, either grown naturally or planted, in a registered land shall belong to the landowner.
- 100 The Thromde Act or any other law that shall govern the use and management of land shall govern the management of trees in Thromde.
- 101 Transportation and commercial use of timber from these trees shall be subject to the Forest and Nature Conservation Act or any other law that shall govern the transportation and commercial use of such timber in future.

Right to trees on boundary of registered land

- 102 The landowner who planted a tree on the boundary of land shall enjoy its ownership and he shall be responsible to ensure that the other landowner is not affected by such a tree. In the event the tree adversely affects the adjacent landowner, the Local Authority, upon receiving a written complaint, shall serve a written notice to the tree owner to remove the harm caused to other landowner within 30 days of issuance of such notice.
- 103 The fruits from such trees falling naturally upon the adjoining land shall belong to the owner of such land.

༩༩ གཞུང་གི་གཙུག་སྡེ་གཅིག་ལས་གཞན་ཅིག་ལུ་ ཡངན་ གཞུང་གི་གཙུག་སྡེ་གཅིག་ལས་
 དགེ་རབས་རྒྱ་ཚང་ལུ་དང་ དགེ་རབས་རྒྱ་ཚང་ལས་གཞུང་གི་གཙུག་སྡེ་གཅིག་ལུ་ དེ་ལས་
 དགེ་རབས་རྒྱ་ཚང་གི་ཆོས་སྡེ་གཅིག་ལས་གཞན་ཅིག་ལུ་ས་ཆ་འདི་བདག་དབང་སྤྱོད་མེད་འབད་
 ཚོགས།

ཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་འདི་ཤིང་པའི་ཤིང་གི་ཐོབ་དབང་།

༩༩ ཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་ནང་ རང་བཞིན་གྱིས་སྦྱེས་མི་དང་ བཙུགས་མི་ཤིང་གི་
 བདག་དབང་འདི་སའི་ཚེ་བདག་ལུ་ཡོད་པ་ཡིན།

༡༠༠ ཁྲམ་སྡེ་ནང་གི་ཤིང་ཚུ་ ཁྲམ་སྡེ་འདི་བཅའ་ཁྲིམས་ ཡངན་དེ་ཚུ་འདི་བཀོལ་སྤྱོད་དང་འཛིན་
 སྤྱོད་ལུ་བྱེད་དབང་ཡོད་པའི་ཁྲིམས་གཞན་གང་རུང་གི་དབང་ལུ་འདུ་དགོ།

༡༠༡ ཤིང་དེ་ཚུ་ལས་ ཤིང་ཆ་སྦྱེལ་འདེན་དང་ ཚོང་འབྲེལ་གྱི་བཀོལ་སྤྱོད་འབད་ནིའི་ཐང་
 རྒྱལ་ཆུང་ལུ་དང་རང་བཞིན་སྤྱད་སྦྱོབ་བཅའ་ཁྲིམས་ ཡངན་ མ་འོངས་པ་ལུ་དེ་ལུགས་
 གྱི་ཤིང་ཆ་ཚུ་འདི་སྦྱེལ་འདེན་དང་ཚོང་འབྲེལ་བཀོལ་སྤྱོད་ལུ་བྱེད་དབང་ཡོད་པའི་ཁྲིམས་
 གཞན་གང་རུང་འབྲེལ་དགོ།

ས་ཆ་འདི་ས་མཆོམས་ལུ་ཡོད་པའི་ཤིང་ཚུ་འདི་ཐོབ་དབང་།

༡༠༢ ཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་འདི་ས་མཆོམས་ནང་ ཤིང་དེ་བཙུགས་མི་སའི་ཚེ་བདག་གིས་
 དེའི་བདག་དབང་ལུ་སྤྱོད་དགོཔ་དང་ སའི་ཚེ་བདག་གཞན་མི་ལུ་གཞོད་པ་མེད་པ་ངེས་
 གཏན་བཟོ་དགོ། ཤིང་དེ་གིས་སའི་ཚེ་བདག་གཞན་མི་ལུ་གཞོད་པ་བྱུང་པ་ཅིན་ ས་
 གནས་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཡིག་ཐོག་གི་ཉོགས་བཤད་ལྟོད་ཞིན་མ་ལས་ ཤིང་གི་ཚེ་བདག་
 ལུ་ཡིག་ཐོག་གི་བན་བསྐྱུལ་བྱིན་དགོཔ་དང་ སའི་ཚེ་བདག་གིས་བན་བསྐྱུལ་ཐོབ་སྟེ་ཉོན་
 གངས་^{༣༠} འི་ནང་འཁོད་ཤིང་དེ་ལུ་བརྟེན་ཏེ་སའི་ཚེ་བདག་གཞན་ལུ་གཞོད་པ་བྱུང་མི་དེ་
 མེད་པ་བཟོ་དགོ།

༡༠༣ དེ་ལུགས་གྱི་ཤིང་གྲུ་ལས་འཐོན་མི་ ཤིང་འབྲས་ ས་ཆ་འདི་མཐུད་མཆོམས་ལུ་རང་བཞིན་
 གྱིས་འབུད་མི་ཚུ་ དེ་ལུགས་གྱི་ས་ཆ་འདི་ཚེ་བདག་ལུ་ཐོབ།

Right to fruits and timber from naturally grown trees on boundary

- 104 The fruits and timber from a naturally grown tree on the boundary of two plots of registered land shall be shared between the two landowners

Right to trees on Kidu, rehabilitation and substitute land

- 105 Any trees on Kidu, rehabilitation and substitute land at the time of allotment shall belong to the Government unless otherwise specified in the Kasho or allotment order. Such trees shall be disposed by the Ministry if in the Government Reserved Forests land and the Municipal authority in the Government land, and hand over the land free of encumbrances within 60 days after registration of the land in the Thram of the person to whom the land is allotted.

Ownership of immovable properties on transacted land

- 106 Unless otherwise specified in the transaction deed, the immovable properties on the transacted land shall be deemed as belonging to the new landowner.

Right to omitted land

- 107 If a plot of land registered previously in the Thram is omitted during the compilation of the new Thram, the landowner may apply for its reinstatement to the Commission Secretariat through the Local Authority within 5 years from the date of issue of the new Thram.
- 108 Upon reinstatement, the Thram holder shall pay tax to the Government with arrears on such land for the number of years the land was omitted.

ས་མཚམས་ནང་རང་བཞིན་གྱིས་སྤྲེལ་མི་ལས་འཕྲོན་པའི་ཤིང་འབྲས་དང་ ཤིང་ཆའི་ཐོབ་དབང་།

༡༠༥ ཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ཞིང་གཉིས་ཀྱི་ས་མཚམས་ལུ་ རང་བཞིན་གྱིས་སྤྲེལ་མི་ཤིང་གྲ་
ལས་འཕྲོན་པའི་ཤིང་འབྲས་དང་ ཤིང་ཆ་ཚུ་ སའི་ཇོ་བདག་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་བགོ་ཤ་
རྒྱབ་དགོ།

སྤྱིད་སྤྱག་དང་ གཞིས་གསར་ ས་ཚབ་ཀྱི་ས་ཆ་ཚུ་ནང་གི་ཤིང་གི་ཐོབ་དབང་།

༡༠༦ སྤྱིད་སྤྱག་དང་ གཞིས་གསར་ ས་ཚབ་ཀྱི་ས་ཆ་ནང་ཡོད་མི་ཤིང་གཅི་རང་ཨིན་རུང་
ས་ཆ་སྤྱིད་པའི་བཀའ་བརྒྱ་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་དེ་ཡོད་ན་མ་གཏོགས་དེ་མིན་ གཞུང་གི་
བདག་དབང་ལུ་ཚུད་པ་ཨིན། དེ་ལུགས་ཀྱི་ཤིང་ཚུ་ གཞུང་དབང་ནགས་ཚལ་འོག་ལུ་
ཚུད་ན་ཨིན་པ་ཅིན་ལྷན་ཁག་དང་ གཞུང་གི་ས་ཆ་ནང་ཚུད་མི་ཨིན་པ་ཅིན་ཁྲམ་སྤྱིད་དབང་
འཛིན་གྱིས་ ས་ཆ་ཐོབ་མི་གི་མིང་ཐོག་ལུ་ཁྲམ་ནང་བཀོད་པའི་བྲལ་ལས་ཉིན་གྲངས་༤༠
འི་ནང་འཁོད་སྤྱིད་ལེན་འབད་དགོ།

སྤྱིད་ལེན་འབད་ཚར་བའི་ས་ཆ་ནང་ཡོད་པའི་བསྐྱལ་མེད་རྒྱ་དངོས་ཀྱི་བདག་དབང་།

༡༠༧ སྤྱིད་ལེན་གྱི་གན་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་དེ་ཡོད་ན་མ་གཏོགས་ དེ་མིན་ སྤྱིད་ལེན་འབད་
ཚར་བའི་ས་ཆ་གྲུར་ཡོད་མི་བསྐྱལ་མེད་རྒྱ་དངོས་ཚུ་ སའི་ཇོ་བདག་གསར་པ་གི་བདག་
དབང་ལུ་ཨིན་མ་སྤྱི་བཅུ་དགོ།

འཛགས་ལུས་ཞུགས་མི་ས་ཆའི་ཐོབ་དབང་།

༡༠༨ གལ་སྲིད་རྟེན་ཁྲམ་ནང་བཀོད་དེ་ཡོད་པའི་ས་ཆ་ཅིག་ ཁྲམ་གསར་པ་བཟོ་བའི་སྐབས་ལུ་
འཛགས་ལུས་ཞུགས་པ་ཅིན་ སའི་ཇོ་བདག་དེ་གིས་ ཁྲམ་གསར་པ་བཟོ་སྟེ་ལོ་ ༥ འི་
ནང་འཁོད་ལུ་ས་གནས་དབང་འཛིན་བརྒྱུད་དེ་ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་ལུ་ ས་ཆ་དེ་ཁྲམ་
ནང་ལོག་བཀོད་དགོ་པའི་ཞུ་བསྐྱལ་འབད་ཆོག།

༡༠༩ ཁྲམ་ནང་ལོག་བཀོད་ཞིན་མ་ལས་ ཁྲམ་འཆང་མི་དེ་གིས་ ས་ཆ་དེ་འཛགས་ལུས་
ཞུགས་རྟེན་ལོ་གྲངས་གང་སོང་གིས་ཁྲལ་ཚུ་གར་ཕྱིས་རྒྱབ་སྟེ་ གཞུང་ལུ་ས་ཁྲལ་ལུ་
དགོ།

Verification of land boundary

- 109 Prior to establishment of any structure that is likely to affect the boundary of a piece of land, the landowner planning to establish such structure may verify and ascertain the boundary of the land with the landowners of adjoining land and local land records office.
- 110 If a landowner wishes to verify or specify the coordinates and boundary markers of his land, he shall apply, in writing, to the Local Authority. The Local Authority shall then carry out the survey and peg the boundary marker on the ground.

Merging of contiguous land parcels

- 111 Two plots of registered rural land that are physically contiguous, of the same land category, and belonging to the same landowner may be merged into one plot, if the landowner so desires by applying to the Local Authority.
- 112 In case of Thromde, land pooling or any such tools may be adopted to merge or consolidate the plots.

Structures on boundary

- 113 Ditches constructed on the boundary of two plots of lands are presumed to belong to both landowners.

ས་མཚམས་བདེན་དུད་དང་བརྟག་ཞིབ།

20༩ ས་ཆ་ཅིག་གི་ས་མཚམས་ལུ་གཞོད་ཉེན་ཡོད་པའི་བཟོ་བོད་གང་རུང་མ་བཟོ་བའི་ཉེ་མར་
དེ་ལུགས་ཀྱི་བཟོ་བོད་གཞི་བཙུགས་འབད་ནིའི་འཆར་གཞི་བཟུམས་མི་ སའི་ཚེ་བདག་
གིས་ ཉེ་འདབས་ཀྱི་སའི་ཚེ་བདག་དང་ ས་གནས་ཀྱི་ས་ཁྲུལ་ཡིག་ཚང་ནང་ས་ཆའི་ས་
མཚམས་བདེན་དུད་དང་བརྟག་ཞིབ་འབད་དགོ།

210 སའི་ཚེ་བདག་ཅིག་གིས་ ཁོར་འེ་ས་ཆ་གི་ས་མཚམས་ཡང་རྟགས་དང་ ས་མཚམས་ཀྱི་
མཚན་རྟགས་ཚུ་ བདེན་དུད་འབད་ནི་ ཡངན་ ཆེད་དུ་བོད་ནི་གི་སྒྲོ་འདོད་ཡོད་པ་
ཅིན་ དེའི་སྐོར་ལས་ ས་གནས་དབང་འཛིན་ལུ་ཡིག་ཐོག་གི་ཁུ་བསྐྱལ་འབད་ཆོག། དེ་
ལས་ ས་གནས་དབང་འཛིན་གྱིས་ ས་གནས་ནང་ ས་ཆའི་ཆ་ཚད་ཀྱི་ས་འཇལ་འབད་
དེ་ ས་མཚམས་ཀྱི་མཚན་རྟགས་ཚུ་བཙུགས་དགོ།

གཅིག་ཁར་སྤྱུལ་ཏེ་ཡོད་པའི་ས་ཆ་ཚུ་གཅིག་ཁར་བསྐྱབ་ནི།

211 རྩོད་གསེབ་ནང་གི་ཁྲུལ་བོད་གྲུབ་པའི་ས་ཁོང་གཉིས་ གལ་སྲིད་དངོས་མ་ཐོང་ལུ་
གཅིག་ཁར་སྤྱུལ་ཏེ་ཡོད་པ་མ་ཚད་ ས་ཆའི་དབྱེ་བ་གཅིག་དང་ སའི་ཚེ་བདག་གཅིག་གི་
བདག་དབང་ལུ་ཡོད་མི་ཅིག་ཡིན་པ་ཅིན་ སའི་ཚེ་བདག་གི་སྒྲོ་འདོད་དང་འབྲེལ་ཏེ་ ས་
གནས་དབང་འཛིན་ལུ་ཁུ་ཡིག་ཕུལ་ཏེ་ ཞིང་གཅིག་གྲུར་བསྐྱབ་ཆོག།

212 གལ་སྲིད་ཁྲོམ་སྤེལ་ནང་ཡིན་པ་ཅིན་ ས་ཁོང་གཅིག་ཁར་བསྐྱབ་ནི་དང་ གཅིག་ཁར་བསྐྱབ་
སྒྲིག་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ ས་ཆ་མཉམ་སྤེབས་ཀྱི་ཐབས་ལམ་ ཡངན་ཐབས་ལམ་གཞན་
ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་དགོ།

ས་མཚམས་ནང་བཟོ་བོད།

213 ས་ཁོང་གཉིས་ཀྱི་ས་མཚམས་ལུ་ཡོད་པའི་ རྒྱ་གཡུར་འདི་ སའི་ཚེ་བདག་གཉིས་ཆ་ར་
ལུ་དབང་དགོ།

- 114 When a hedge, or a ditch which is not used as a drain, belongs to the owners of two adjoining pieces of land, each of the owners is entitled to cut down the hedge or fill up the ditch to the boundary line provided he builds a wall or erects a fence along the boundary line.

Laying of structures in one's registered land

- 115 A landowner shall not locate or construct a well, pond; cesspool or receptacle for refuses within 2 meters on his land from the boundary, in order to avoid any discharge or percolation of the contents into his neighbor's land.
- 116 However, he may lay underground water pipes or similar installations on his land at a distance of half a meter from the boundary.

Exchange of registered land with Government Reserved Forests land

- 117 Where necessary in the interests of the nation and/or for those landowners whose land have been destroyed by natural calamities, the Government may exchange a rural registered land with the Government Reserved Forests land.

Paying land tax

- 118 From the day a person acquires the ownership of land through registration in Thram, he is liable to pay land tax to the Government.

੧੧੮ ས་ཞིང་གཉིས་ཀྱི་ས་མཆོམས་ལུ་ཡོད་པའི་ ཤིང་གི་རམ་ ཡངན་ཚུ་འཇོ་ས་སྤེལ་གཤམ་ལེན་
 མ་འཐབ་མི་ཚུ་གཡུར་དེ་ སའི་ཇོ་བདག་གཉིས་ཆ་ར་གིས་ ཤིང་གི་རམ་བཏོན་གཏང་
 བྱི་ ཡངན་ཚུ་གཡུར་བསུབ་ནི་གི་ཐོབ་ལམ་ཡོད། ཨིན་རུང་ ཤིང་ར་བཏོན་བཏང་མི་
 ཡངན་ཚུ་གཡུར་བསུབ་མི་ཆོབ་ལུ་ ཁོ་གིས་ས་ཞིང་གཉིས་ཀྱི་ས་མཆོམས་བད་འཇེ་གྱང་
 ཡངན་ རམ་བཟོ་དགོ།

མིང་ཅིག་གི་མིང་ཐོག་ལུ་ཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་གྱར་བཟོ་བཀོད་གཞི་བཙུགས་འབད་ནི།

੧੧੫ སའི་ཇོ་བདག་ཅིག་གིས་ རག་རོ་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ ཁོ་རའི་ས་ཆའི་ས་མཆོམས་ཀྱི་མི་ཁྱར་
 ཀྱི་ནང་འཁོད་ལུ་ ཉེ་འདབས་ཀྱི་ས་ཆ་ནང་རག་རོ་དེ་ཚུ་ འཐོན་ནི་ ཡངན་འཛགས་
 ལུང་འབད་ནི་ཚུ་སྤྲོད་ནི་གི་དོན་ལུ་ ཚུ་དོང་ ཡངན་ཚུ་མིང་ བཟོ་གཞིང་ འཕུགས་
 སྤྱིགས་ཀྱི་སྤོད་ཚུ་གིས་གནས་བབུང་ནི་ ཡངན་བཟོ་བསྐྱན་འབད་མི་ཆོག།

੧੧੬ གང་ལྟར་ཡང་ ཁོ་རའི་ས་མཆོམས་ཀྱི་མི་ཁྱར་ཕྱིད་ཀྱི་ནང་འཁོད་ལུ་ ཁོ་རའི་ས་ཆ་ནང་
 ས་འོག་གི་ཚུ་དུང་ ཡངན་ དེ་བབུམ་མའི་བཟོ་བསྐྱན་གཞན་འབད་ཆོག།

ཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་ གཞུང་དབང་ནགས་ཆོལ་དང་བཟླེ་མོར་འབད་ནི།

੧੧੭ རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་མཐའ་དོན་ལུ་མཁོ་གཤམ་ཅན་སྤེལ་འཐོན་པའི་སྐབས་ལུ་ ཡངན་ རང་
 བཞིན་ཀྱི་ཁྱེན་དན་ལུ་བཏེན་ཏེ་མེད་པ་བཏང་མི་ས་ཆའི་ཇོ་བདག་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ གཞུང་
 གིས་གྲོང་གསེབ་ཀྱི་ཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་ཅིག་ གཞུང་དབང་ནགས་ཆོལ་དང་
 གཅིག་ཁར་བཟླེ་མོར་འབད་ཆོག།

ས་ཁྲལ་བཏབ་དགོཔ།

੧੧੮ མིང་ཅིག་གིས་ ས་ཆ་ཅིག་ཁྲམ་ནང་བཀོད་དེ་བདག་དབང་ཐོབ་པའི་ཉིན་མ་ལས་འགོ་
 བབུང་སྟེ་ ཁོ་གིས་གཞུང་ལུ་ས་ཁྲལ་སྤུལ་དགོ།

Access to registered land

- 119 Any authorized person of the Commission Secretariat or any agency of the Government shall have entry to a registered land, landed property or roads for conducting cadastral works, land survey, or for utility service facilities as deemed necessary by the Government.
- 120 Before the entry to a registered land by such a person, the Commission Secretariat or any other agency of the Government shall through the Local Authority serve an appropriate notice of entry to the landowner or any person in custody of such land.
- 121 The landowners shall allow the authorized person to enter their land and landed property subject to the notice served in accordance with Section 120 of this Act.
- 122 The Commission Secretariat or any other agency of the Government serving the notice shall require the landowner or any person from whom the entry is being sought to be present to facilitate the survey and public utility related works.
- 123 After prior consent of the landowner, if and when necessary to do so, the authorized person, shall have the authority to erect mapping stakes, dig ground, divert water bodies temporarily, sink bores, cut and trim branches of trees, and remove or do away with obstacles taking into consideration that such action shall cause the least amount of damage to the land. Where appropriate, the areas thus altered shall be restored to their original status.

119 ལྷན་ཚུགས་ཡིག་ཚང་ ཡངན་གཞུང་གི་ལས་སྡེ་གང་རུང་ལས་དབང་ཚད་སྤྱོད་པའི་མི་ངོ་གང་
རུང་ཅིག་གིས་ ས་ཆ་འི་ཆ་ཚད་ཀྱི་བྱ་སྤྱོད་འཐབ་ནི་ ཡངན་ས་འཇུག་འབད་ནི་ ཡངན་གཞུང་
གིས་མཁོག་ལ་ཅན་སྡེ་བཅི་འཛིག་གནང་མི་དང་འབྲེལ་ཏེ་ མི་དམངས་ཀྱི་བཀོད་སྤྱོད་དང་
འབྲེལ་བཤེད་པའི་ལྷ་གང་རུང་གི་དོན་ལུ་ ཁྲུ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་ ཡངན་ས་ཆ་འི་རྒྱ་
དངོས་ ཡངན་འགྲུལ་ལམ་ཚུ་ནང་འཇུག་སྤྱོད་འབད་ཆོག་།

120 ཁྲུ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་ཅིག་ནང་འཇུག་སྤྱོད་མ་འབད་བའི་རྟེ་མ་ དེ་ལུགས་ཀྱི་མི་ངོ་
ཡངན་ ལྷན་ཚུགས་ཡིག་ཚང་ གཞུང་གི་ལས་སྡེ་གཞན་གང་རུང་གིས་ ས་གནས་དབང་
འཛིན་བརྒྱུད་དེ་ ཁྲུ་འཆང་མི་ ཡངན་ དེ་ལུགས་ཀྱི་ས་ཆ་འི་བདག་འཛིན་འཐབ་མི་མི་ངོ་
གང་རུང་ལུ་ ས་ཆ་དེ་ནང་འཇུག་སྤྱོད་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་འོས་མཚམས་ལྷན་པའི་བན་བསྐྱལ་
ཕྱིན་དགོ།

121 སའི་ཇོ་བདག་ཚུ་གིས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འདྲོམ་ཚན་120 པ་དང་འབྲེལ་ཏེ་ བན་བསྐྱལ་
ཕྱིན་མི་གི་དབང་ལས་མ་འགལ་བར་དབང་ཚད་སྤྱོད་པའི་མི་ངོ་དེ་ ཁྲུ་འཆང་མི་འི་ས་ཆ་དང་
ས་ཆ་འི་རྒྱ་དངོས་ ཡངན་འགྲུལ་ལམ་ནང་འཇུག་སྤྱོད་འབད་བཅུག་དགོ།

122 བན་བསྐྱལ་ཕྱིན་མི་ ལྷན་ཚུགས་ཡིག་ཚང་ ཡངན་ གཞུང་གི་ལས་སྡེ་གཞན་གང་རུང་གིས་
ཁྲུ་འཆང་མི་ ཡངན་ ས་ཆ་ནང་འཇུག་སྤྱོད་འབད་ཆོག་པའི་གནང་བ་ལེན་སའི་མི་ངོ་གང་
རུང་ལུ་ ས་འཇུག་དང་ མི་དམངས་བཀོད་སྤྱོད་ཀྱི་ལྷ་གི་མཐུན་སྲིག་འབད་ནི་འདྲོམ་ལུ་ས་
གནས་ནང་འོང་དགོ་པའི་དགོས་མཁོ་བཀོད་ཆོག་།

123 མཁོག་ལ་དང་བསྐྱུན་ཏེ་འབད་དགོ་པ་འཕྱོན་པའི་སྐབས་ལུ་ སའི་ཇོ་བདག་ལས་གནང་བ་ལེན་
ཞེན་ལས་ དབང་ཚད་སྤྱོད་པའི་མི་ངོ་དེ་གིས་ དེ་ལུགས་ཀྱི་བྱ་སྤྱོད་ཚུ་གིས་ ས་ཆ་ལུ་
གཞོད་སྤྱོད་གང་ཉུང་གི་ཕྱོག་ལས་ ས་ཁྲའི་ཀམ་ལྟོང་ནི་དང་ ས་དོང་བཞོན་ནི་ གནས་སྐབས་
ཀྱི་དོན་ལུ་ཚུ་ལམ་གཞན་ཁར་སྤྱོད་ནི་ རྩིང་བཞོན་ནི་ ཤིང་གི་གཞལ་ལག་ཚུ་བཏོགས་ནི་
བར་གཤམས་ཚུ་བཏོན་གཏང་ནི་ ཡངན་ཆ་མེད་གཏང་ནི་ཚུ་འབད་ཆོག་པའི་དབང་འཛིན་ཡོད།
འོས་མཚམས་ཡོད་ས་ལུ་ བསྐྱར་བཅོས་འབད་མི་ས་གོ་ཚུ་ལོག་སྡེ་ལྷན་གི་གནས་སྤངས་གུར་
བཅོད་དགོ།

- 124 The landowners shall ensure to facilitate the conduct of survey, cadastral works and public utility works on their registered land with minimum obstruction or inconvenience to the authorized person.
- 125 The Commission Secretariat or any agency of the Government concerned shall require the landowners of adjacent plots or their authorized representatives to be present and to facilitate the conduct of survey and the public utility works.

Accepting land boundary

- 126 The landowners may acknowledge and accept, by signing in the format prescribed by the Commission Secretariat for conducting cadastral survey, demarcation of land boundaries, or any changes in the existing boundary when conducting cadastral survey on their land.

Land of a Bhutanese citizen who has migrated

- 127 If a Bhutanese citizen had submitted an application on the transfer of ownership of his land to the Local Authority before his migration to another country in accordance with the provisions of this Act, such land shall be transferred in the name of the beneficiary. Otherwise, such land shall be taken over as the Government land or Government Reserved Forests land.

Encroachment on others' land

- 128 Encroachment on any state owned and private registered land shall be prohibited.

123 སའི་ཇོ་བདག་ཚུ་གིས་ ཁོང་རའི་ཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་ནང་ དབང་ཚད་སྤྱོད་པའི་
མི་དོ་ལུ་བར་གོགས་ ཡངན་བྱ་སྤྲུབས་མ་བདེཝ་གང་ཉུང་གི་ཐོག་ལས་ ས་འཇལ་འགོ་
འབྲེན་འཐབ་ནི་དང་ མི་དམངས་བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱི་ལཱ་གི་དོན་ལུ་མཐུན་སྒྲིག་འབད་དགོ།

124 ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་ ཡངན་འབྲེལ་ཡོད་གཞུང་གི་ལས་སྡེ་གང་རུང་གིས་ འོས་འབབ་
དང་བསྟན་ཏེ་ གཅིག་ཁར་མཐུད་དེ་ཡོད་པའི་ཞིང་ཚུ་འི་སའི་ཇོ་བདག་ ཡངན་ ཁོང་
རའི་དབང་ཚད་སྤྱོད་པའི་དོ་ཚབ་ཚུ་ལུ་ ས་འཇལ་དང་ མི་དམངས་བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱི་ལཱ་ཚུ་
ནང་མཐུན་སྒྲིག་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ ས་གནས་ནང་འོང་དགོ་པའི་དགོས་མཁོ་བཀོད་
ཚོགས།

ས་ཆའི་ས་མཚམས་ངོས་ལེན་འབད་ནི།

125 སའི་ཇོ་བདག་ཚུ་གིས་ ཁོང་རའི་ས་ཆ་ནང་ས་ཆའི་ཆ་ཚད་ཀྱི་ས་འཇལ་འབད་བའི་སྐབས་
ཡངན་ ས་ཆའི་ས་མཚམས་ཀྱི་ས་འཇལ་འབད་བའི་སྐབས་ལུ་ བསྐྱར་བཅོས་གང་རུང་
འཛོན་མི་ཚུ་ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་གིས་ཆེད་དུ་བཀོད་མི་ འབྲི་ཤོག་ནང་ལག་བྲིས་
བཀོད་ཐོག་ལས་ ངོས་ལེན་འབད་ཚོགས།

གཞིས་སྤོ་སྤྱེ་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་ཁར་འགྱུ་མི་འབྲུག་མི་ཅིག་གིས་མ།

126 གལ་སྲིད་ འབྲུག་པའི་མི་ཁུངས་ཅིག་གིས་ རྒྱལ་ཁབ་གཞན་ཅིག་ནང་གཞིས་སྤོ་སྤྱེ་མ་
འགྱུ་བའི་ཉེ་མ་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འི་དགོངས་དོན་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ ཁོང་རའི་ས་ཆ་ཅིག་གི་
བདག་དབང་སྤོ་སྤྱེ་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ ས་གནས་ཀྱི་དབང་འཛིན་ལུ་ཁྱུ་ཡིག་ཕུལ་ཏེ་
ཡོད་པ་ཅིན་ དེ་ལུགས་ཀྱི་ས་ཆ་དེ་ ཁྱུ་ཡིག་ནང་བཀོད་དེ་ཡོད་པའི་མི་དོ་གི་མིང་ཐོག་ལུ་
སྤོ་སྤྱེ་འབད་དགོ། དེ་མིན་པ་ཅིན་ དེ་ལུགས་ཀྱི་ས་ཆ་དེ་ གཞུང་གི་ས་ཆ་ ཡངན་
གཞུང་དབང་ནགས་ཚལ་ཀྱི་ས་ཆ་སྤྱི་ཕྱི་ས་ལེན་དགོ།

གཞན་གྱི་ས་ཆ་ནང་ཉམ་འཇུལ།

127 གཞུང་དབང་ས་ཆ་དང་ རྒྱུར་གྱི་ཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆའི་ནང་ཉམ་འཇུལ་འབད་
སྤྱོད་མི་ཚོགས།

Prohibition to use community land for other purposes

- 129 The land registered in the Thram in the name of a community for social and religious purposes shall not be used for purposes other than social and religious purposes.

Under-utilization and under development of land

- 130 The Government may enforce, by an order in writing, fiscal measures or any other means to discourage under-utilization and under development of registered land.
- 131 The Local Authority shall be responsible to monitor and enforce the provision on under-utilization and under development of land.

Prohibited land transactions

- 132 The minimum parcel of land that shall be registered in a Thram is 10 decimals.
- 133 Those land parcels less than 10 decimals prevalent before the enactment of this Act may be retained in the Thram of the landowner or transacted only in its entirety without subdivision.
- 134 Except for surrender of land to the Government, the landowners shall not engage in any transaction of the land registered in the name of a community for social and religious purposes.
- 135 There shall be no transaction of land registered in the Thram in the name of a minor in accordance with Section 84 of this Act.

མི་སྡེ་དང་ཚོས་དོན་གྱི་ས་ཆ་རྒྱ་མཚན་གཞན་གྱི་དོན་ལུ་བཀོལ་སྤྱོད་འབད་ནི་ལས་བཀག་ཆ།

༡༢༩ མི་སྡེ་དང་ཚོས་དོན་ལུ་ མི་དམངས་གྱི་མིང་ཐོག་ལུ་ཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་དེ་ མི་སྡེ་
དང་ཚོས་དོན་གྱི་བློ་འདོན་ལུ་མེན་པའི་གནད་དོན་གཞན་གྱི་དོན་ལུ་ བཀོལ་སྤྱོད་
འབད་མི་ཆོག།

ས་ཆ་བཀོལ་སྤྱོད་མ་འབད་མི་དང་ ཁོང་འཕེལ་མ་གཏང་པར་བཞག་མི།

༡༣༠ ཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་བཀོལ་སྤྱོད་མ་འབད་བར་བཞག་ནི་དང་ ཁོང་འཕེལ་མ་
གཏང་པར་བཞག་མི་བཅུག་ནི་གི་དོན་ལུ་ གཞུང་གིས་དངུལ་འབྲེལ་གྱི་ཐབས་ལམ་
ཡངན་ཐབས་ལམ་གཞན་གང་རུང་གཞི་བཅུགས་འབད་དགོ།

༡༣༡ ས་ཆ་བཀོལ་སྤྱོད་མ་འབད་མི་དང་ ཁོང་འཕེལ་མ་གཏང་པར་བཞག་མི་ཚུ་ ལྷོད་ག་
འབད་ནི་དང་ ཁྲིམས་གྱི་དགོངས་དོན་ཚུ་བསྐར་སྤྱོད་འབད་ནི་གི་འགན་འཁུར་འདི་ ས་
གནས་དབང་འཛིན་ལུ་ཐོག།

ས་ཆ་སྤྱོད་ལེན་བཀག་ཆ།

༡༣༢ ས་ཆ་འེ་ཚད་གཞི་ཁྲམ་ནང་བཀོད་ནི་ཉུང་ཤོས་རང་ངེས་སྒྲུལ་^{༡༠} ཡིན།

༡༣༣ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ཆ་འཛོགས་གྲུབ་པའི་རྟེན་མ་ལས་ཡོད་མི་ ས་ཆ་ངེས་སྒྲུལ་^{༡༠} ལས་
ཉུང་མ་སྤོང་མི་ཚུ་ སའི་ཇོ་བདག་གི་མིང་ཐོག་ལུ་སྤར་བཞིན་ཁྲམ་ནང་བཞག་ནི་
ཡངན་ ས་ཆ་དེ་ རང་འཁོད་དཔྱ་བཀོལ་བཅོ་བར་ཕྱིལ་བུམ་སྤོང་ལེན་འབད་ཆོག།

༡༣༤ ས་ཆ་གཞུང་ལུ་ཕུལ་མི་ཡིན་ན་མ་གཏོགས་ སའི་ཇོ་བདག་ཚུ་གིས་ མི་སྡེ་དང་ཚོས་དོན་
ལུ་མི་དམངས་གྱི་མིང་ཐོག་ལུ་ཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་ སྤྱོད་ལེན་འབད་མི་ཆོག།

༡༣༥ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་དོན་ཚན་^{༤༤} པ་ལྷན་རྒྱ་ཚོད་མ་སྒྲིན་མི་གི་ཁྲམ་ནང་བཀོད་དེ་
ཡོད་པའི་ ས་ཆ་སྤྱོད་ལེན་འབད་མི་ཆོག།

- 136 Except for surrender of land to the Government, the exchange of land in accordance with Section 117 of this Act, mortgage of land or land lease, a landowner shall not engage in any other transaction of:
- a) The land registered in the Thram of Government institutions.
 - b) The land registered in the Thram of Gerab Dratshang
- 137 Except for surrender of land to the Government, exchange of land in accordance with Section 117 of this Act, mortgaging, leasing, and inheritance, the land recorded in the Thram as Kidu or rehabilitation shall not be sold within 10 years of its allotment.
- 138 Except for surrender of land to the Government and the exchange of land in accordance with Section 117 of this Act, the land belonging to religious institutions shall not be transacted.
- 139 The land provided by the Government on lease for commercial agriculture shall not be transacted in any form.

No transaction of land under the process of ownership change

- 140 From the day a land transaction deed has been lawfully executed and processed by the Local Authority, neither of the party shall engage in any other transaction on the same piece of land till the change of ownership in the Thram is complete. Any subsequent transactions under such circumstances shall be null and void.

126 ས་ཆ་གཞུང་ལུ་ཕུལ་མི་དང་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་༡༡༢ པ་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ས་ཆ་
བརྗེ་སྤོང་འབད་ནི་ ཡངན་ ས་ཆ་གཏང་མར་བཅུགས་ནི་ ས་ཆ་སྒྲུང་སྟོན་ནང་གཏང་
མི་ཚུ་ཨིན་ན་མ་གཏོགས་ དེ་མིན་གཤིས་རང་འབད་རུང་ གཤམ་གསལ་ས་ཆ་སྟོན་
ལེན་འབད་མ་ཚོག་མི་འདི་ཡང་:

ཀ) གཞུང་གི་གཙུག་སྡེའི་མིང་ཐོག་ལུ་ ཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་དང་།

ཁ) དགེ་རབས་ཚང་གི་མིང་ཐོག་ལུ་ཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ།

127 ཁྲམ་ནང་ སྤྱི་ཚུགས་ ཡངན་གཞིས་གསར་གྱི་ས་ཆ་སྟེ་བཀོད་དེ་ཡོད་མི་ས་ཆ་དེ་ གཞུང་
ལུ་ཕུལ་ནི་དང་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་༡༡༢ པ་དང་འཁྲིལ་ཏེ་བརྗེ་སྤོང་འབད་
ནི་ དེ་ལས་གཏང་མར་བཅུགས་ནི་དང་ སྒྲུང་སྟོན་ནང་གཏང་ནི་ སྐལ་ལ་བཀོ་ཤ་སྟེ་
སྟོན་ནི་ཚུ་ཨིན་ན་མ་གཏོགས་ དེ་མིན་ས་ཆ་ཐོབ་ཞིན་མ་ལས་ ལོང་༡༠ ཚུན་གྱི་རིང་
ཉེ་བཅོང་འཐབ་མི་ཚོགས།

128 ས་ཆ་གཞུང་ལུ་ཕུལ་མི་དང་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་༡༡༢ པ་དང་འཁྲིལ་ཏེ་
བརྗེ་སྤོང་འབད་མི་ཨིན་ན་མ་གཏོགས་ ཚེས་སྟེའི་གཙུག་སྡེའི་བདག་དབང་ལུ་ཡོད་པའི་
ས་ཆ་དེ་ སྟོན་ལེན་གཞན་གྱི་རིགས་འབད་མི་ཚོགས།

129 ཚོང་འབྲེལ་སོ་ནམ་གྱི་དོན་ལུ་ གཞུང་གིས་སྒྲུང་སྟོན་ནང་གཏང་མི་ས་ཆ་དེ་ སྟོན་ལེན་གྱི་
རིགས་གཞི་ཡང་འབད་མི་ཚོགས།

བདག་དབང་སྟོ་སྤོང་གི་བྱ་རིམ་ནང་ཡོད་མི་ས་ཆ་ནང་སྟོན་ལེན་གཞན་འབད་མ་ཚོགས།

130 ས་ཆ་སྟོན་ལེན་གྱི་ཁྲིམས་མཐུན་གན་རྒྱ་བཟོ་བའི་ཉེན་མ་ལས་ ཁྲམ་མིང་ཐོག་སྟོ་མ་ཚར་
ཚུན་ ས་གནས་དབང་འཛིན་གྱིས་ རོས་ལེན་ཐོག་ལུ་བཞེས་ཞིན་མ་ལས་ ས་ཆ་འདི་
རྩ་ཕན་གཤིས་ཡང་སྟོན་ལེན་སོགས་གྱི་ལྟ་གཞན་འབད་མི་ཚོགས། རུལ་ལས་སྟོན་ལེན་གྱི་
ལྟ་བུ་གཙུང་འཐབ་རུང་ རུས་མེད་དང་བདེན་སྟོང་ཨིན།

In case of multiple transactions, the legally binding agreement executed with the first buyer shall be deemed valid.

Withdrawal of land transaction

141 If the parties to the land transaction jointly apply in writing to the Local Authority to cancel the transaction, and the ownership is not changed in the Thram, the Local Authority shall endorse the cancellation to the Commission Secretariat.

CHAPTER 7 ACQUISITION OF REGISTERED LAND

Acquisition of registered land

- 142 The Government may acquire a registered land for public interests.
- 143 The Government may provide substitute land or cash payment, or both, as compensation.
- 144 Acquisition of land shall entail a fair compensation.
- 145 Acquisition shall be in accordance to the procedure on acquisition of registered land.
- 146 Acquisition of the land occupied by religious monuments shall be avoided.

སྔོན་ལེན་མང་རབས་འཐབ་སྡེ་ཡོད་པ་ཅིན་ ཁྲིམས་མཐུན་གྱི་གན་རྒྱ་འགོ་ཐོག་བཟོ་མི་
དེ་རང་ཆ་གནས་བཞག་ནི་ཡིན།

ས་ཆ་སྔོན་ལེན་གྱི་བྱ་རིམ་ལོག་བཏོན་ནི།

༡༤༡ ཏེ་མ་ས་ཆ་སྔོན་ལེན་གྱི་གན་ཡིག་བཟོ་ཞིན་མ་ལས་ ས་གནས་དབང་འཛིན་ལུ་ཁྲུམ་སྔོ་
མོར་གྱི་ཞུ་ཡིག་ལུ་ཏེ་ཡོད་མི་དེ་ ཟུ་ཕན་གཉིས་གྲོས་མཐུན་གྱི་ཐོག་ལས་ ཞུ་ཡིག་དེ་
ལོག་ཆ་མེད་གཏང་དགོ་པའི་སྐོར་ཞུ་ཡིག་ལུ་བའི་སྐབས་ལུ་ ས་ཁྲུམ་ནང་བདག་དབང་
བསྐྱར་བཅོས་འབད་མ་ཚར་བཤེད་པ་ཅིན་ ས་གནས་དབང་འཛིན་གྱིས་ཞུ་ཡིག་དེ་ཆ་
མེད་གཏང་ཆོག།

༼ལེའུ་བདུན་པ་༽

ཁྲུམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་གཞུང་གི་ཐུགས་མཁོར་བཞེས་ཐངས།

ཁྲུམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་གཞུང་གི་ཐུགས་མཁོར་བཞེས་ཐངས།

༡༤༢ གཞུང་གིས་ མི་དམངས་ཀྱི་མཐའ་དོན་ལུ་ཁྲུམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་ཅིག་ གཞུང་གི་
ཐུགས་མཁོར་བཞེས་ཆོག།

༡༤༣ གཞུང་གིས་རྒྱུད་འཐུས་སྡེ་ ས་ཚབ་ ཡངན་དངུལ་རྒྱུད་གི་རིན་དངུལ་ ཡངན་ས་ཚབ་
དང་རིན་དངུལ་གཉིས་ཆར་གནང་ཆོག།

༡༤༤ ས་ཆ་གཞུང་གི་ཐུགས་མཁོར་བཞེས་མི་ལུ་ ཚུལ་མཐུན་གྱི་རྒྱུད་འཐུས་གནང་དགོ།

༡༤༥ ཁྲུམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་གཞུང་གི་ཐུགས་མཁོར་བཞེས་ནི་འདི་ དེ་འདྲི་བའི་གནད་
སྔོན་དང་འཁྲིལ་དགོ།

༡༤༦ ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་བླ་རྟེན་ཚུ་ཡོད་པའི་ས་ཁོངས་ཚུ་གཞུང་གི་ཐུགས་མཁོར་བཞེས་ནི་མེད།

Mode of compensation for land acquired

- 147 The landowner shall have the discretion to opt for substitute land or cash compensation offered by the Government in case of the land acquired from rural areas.
- 148 In case of the land acquired in Thromde, the landowner shall be provided cash compensation. If the land to be acquired is the only plot owned by the landowner in the Thromde, the Government shall consider a substitute land in the same Thromde. If the value of substitute land is inadequate additional cash compensation shall be provided subject to the value of land.
- 149 Compensation shall be provided for the immovable property on the acquired land.
- 150 Upon acquisition, if the remaining land parcel is less than 10 decimals, such land both in Thromde and rural areas shall also be acquired.

Valuation of land and property

- 151 There shall be a Property Assessment and Valuation Agency established under the Ministry of Finance to value and fix the value of land and any other collateral property that may be acquired. The valuation of the land and property shall consider the total registered area, registered land category, its current use, location in relation to accessibility to vehicular road, immovable property, local market value, and other elements such as scenic beauty, cultural and historical factors, where applicable.

༡༮༧ གཞུང་གིས་ གྲོང་གསེབ་ཀྱི་ས་གོ་ནང་ལས་ས་ཆ་གཞུང་གི་ཐུགས་མཁོར་བཞེས་པ་ཅིན་
སའི་ཇོ་བདག་དེ་གིས་ ས་ཆ་བ་ ཡང་ན་དདུལ་རྒྱུང་གི་རྒྱུ་འབྲས་གང་དགོས་གང་མ་ཁ་
རྒྱབ་ཅི་འདྲ་བ་ཆད་ཡོད།

༡༮༨ ཁྲོམ་སྡེ་ལས་ ས་ཆ་གཞུང་གི་ཐུགས་མཁོར་བཞེས་དགོ་པ་ཅིན་ སའི་ཇོ་བདག་ལུ་
དདུལ་རྒྱུང་གི་ས་འིན་སྤོང་དགོ། གཞུང་གི་ཐུགས་མཁོར་བཞེས་ནི་འབད་མི་ས་ཆ་འདི་
ཇོ་བདག་ལུ་ཁྲོམ་སྡེ་ནང་ དེ་ཅིག་ལས་བསྐལ་ཏེ་མེད་པ་ཅིན་ ས་ཆ་བ་ཅིག་ ཁྲོམ་སྡེ་ནང་
ལས་རང་གནང་ནི་དང་ གཤམ་སྤྱོད་ སའི་ལེགས་ཉེས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཞུགས་པ་ཅིན་ དེའི་
ཐོག་ལུ་ དདུལ་རྒྱུང་གི་རྒྱུ་འབྲས་ཡང་ ས་ཆའི་གོང་ཆད་དང་བསྐྱུན་ཏེ་གནང་དགོ།

༡༮༩ གཞུང་གི་ཐུགས་མཁོར་བཞེས་མི་ས་ཆ་ནང་ཡོད་པའི་ བསྐྱལ་མེད་རྒྱུ་དངོས་ཚུ་ལུ་ རྒྱུ་
འབྲས་སྤོང་དགོ།

༡༩༠ གཞུང་གི་ཐུགས་མཁོར་བཞེས་པའི་སྐབས་ལུ་ ལྷག་ལུས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ས་ཆ་དེ་ངེ་མི་སྐུལ་
༡༠ ལས་ཉུང་མ་སྡེ་འཛོན་པ་ཅིན་ འདི་ཡང་གཞུང་གི་ཐུགས་མཁོར་བཞེས་དགོ།

ས་ཆ་དང་རྒྱུ་དངོས་ཀྱི་གནས་གོང་བཏོན་ཐངས།

༡༩༡ གཞུང་གི་ཐུགས་མཁོར་བཞེས་ནི་ཨིན་པའི་ ས་ཆ་དང་ གན་ལེན་ཀྱི་རྒྱུ་དངོས་གཞན་
གང་རུང་ཅིས་རྒྱབ་ཏེ་ གནས་གོང་གཏན་འཁེལ་བཟོ་ནིའི་དོན་ལུ་ དདུལ་ཅིས་ལྷན་ཁག་
གི་འོག་ལུ་ རྒྱུ་དངོས་དབྱེ་ཞིབ་དང་གནས་གོང་བཏོན་མི་ལས་སྡེ་ཅིག་གཞི་བཙུགས་
འབད་དགོ། ས་ཆ་དང་རྒྱུ་དངོས་ཀྱི་གནས་གོང་འདི་ ཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་གོ་རྒྱ་ཆད་
ཡོངས་བསྟོམས་དང་ ས་ཆའི་དབྱེ་བ་ ད་ལྟོ་བཀོལ་སྤོང་འབད་ཐངས་ འགྲུལ་ལམ་ཀྱི་
རྒྱུན་འབྲེལ་དང་འབྲེལ་བའི་ས་གནས་ ས་གནས་ཀྱི་ཆོང་འབྲེལ་ཀྱི་གནས་གོང་ དེ་ལས་
གཞན་ཡང་འོས་འབབ་དང་བསྐྱུན་ མཐོང་སྤང་གི་མཛེས་ཆ་དང་ ལམ་སྟེལ་ རྒྱལ་
རབས་ཀྱི་རྒྱབ་ཁུངས་ལ་སོགས་པ་ཚུ་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་བཏོན་དགོ།

- 152 The Property Assessment and Valuation Agency shall also be responsible to fix the non-development fiscal measures specified in Section 130 of this Act.

Approving and revising compensation rate

- 153 The compensation rate fixed by the Property Assessment and Valuation Agency and any subsequent revisions shall be subject to approval of the Government.
- 154 The Property Assessment and Valuation Agency shall revise the compensation rate after every three years.

Location of substitute land

- 155 The location of substitute land to be allotted in rural areas shall be in the order of preference of same village, Gewog, and Dzongkhag.

Appropriate substitute land

- 156 The Government shall ensure to provide the landowner with a substitute land commensurate to the value of land acquired.

Non-enclosure of Government land or Government Reserved Forests land

- 157 A land allotted as substitute shall not enclose any patch of Government land or Government Reserved Forests land inside its boundary.

Taking over acquired land

- 158 The land under acquisition shall be taken over only after registering the substitute land in the name of the affected landowner or the cash compensation has been made to the landowner.

༡༥༢ རྒྱ་དངོས་དབྱེ་ཞིབ་དང་གནས་གོང་བཏོན་མི་ལས་སྡེ་ལུ་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་
༡༣༠ པའི་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ས་ཆ་གོང་འཕེལ་མ་གཏང་མི་གི་ཐབས་ལམ་གཏན་
འཁེལ་བཟོ་ནིའི་འགན་འཁུར་ཡང་ཤོག།

རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་གོང་ཚད་ཆ་འཛིག་དང་བསྐྱར་བཅོས།

༡༥༣ རྒྱ་དངོས་དབྱེ་ཞིབ་དང་གནས་གོང་བཏོན་མི་ལས་སྡེ་གིས་སྤྲིག་མི་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་གོང་ཚད་
དང་ དེའི་ལུལ་ལས་བསྐྱར་བཅོས་ཚུ་ གཞུང་གིས་ཆ་འཛིག་མཛད་དགོ།

༡༥༤ རྒྱ་དངོས་དབྱེ་ཞིབ་དང་གནས་གོང་བཏོན་མི་ལས་སྡེ་གིས་ རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་གོང་ཚད་འདི་
ལོ་གསུམ་ཀྱི་ལུལ་ལས་ཚར་རེ་བསྐྱར་བཅོས་འབད་དགོ།

ས་ཚབ་ཀྱི་ས་གནས།

༡༥༥ གྲོང་གསེབ་ནང་སྤྱོད་ནི་ཡིན་པའི་ ས་ཚབ་ཀྱི་ས་གནས་འདི་ གཞུང་ཚན་དང་ རྒྱུ་
འོག་ རྒྱུ་ཁག་གི་གོ་རིམ་དང་འབྲེལ་ཏེ་སྤྱོད་ཐོབ་བཟུ་འཛིག་གི་ཐོག་ལས་སྤྱོད་དགོ།

འོས་ལྷན་གྱི་ས་ཚབ་གནང་དགོས།

༡༥༦ སའི་ཚོ་བདག་ལུ་ གཞུང་གིས་བཞེས་པའི་ ས་དང་མཉམ་པའི་འོས་ལྷན་གྱི་ས་ཚབ་
གནང་དགོ།

གཞུང་གི་ས་ཆ་ ཡངན་གཞུང་དབང་ནགས་ཚལ་གྱི་ས་ཆ་རྒྱུད་ནི་མེད་པ།

༡༥༧ ས་ཚབ་སྡེ་སྤྱོད་མི་ས་ཆ་དེའི་ས་མཚམས་ཀྱི་ནང་འཁོད་ལུ་ གཞུང་གི་ས་ཆ་ ཡངན་
གཞུང་དབང་ནགས་ཚལ་གྱི་ས་ཆ་སྡེ་བཞག་ནི་མེད་པ་བཟོ་དགོ།

གཞུང་གི་བྱ་གསལ་མཁོར་བཞེས་མི་ས་ཆ་རྩིས་ལེན་ཐངས།

༡༥༨ གཞུང་གི་བྱ་གསལ་མཁོར་བཞེས་མི་ས་ཆ་དེ་ རྒྱུང་གུད་ཤོག་མི་སའི་ཚོ་བདག་དེའི་མིང་ཐོག་
ལུ་ ས་ཚབ་ཁུམ་བཀོད་ཚར་ཞིན་མ་ལས་ ཡངན་ དངུལ་རྒྱུད་གི་རྒྱ་འབྲས་སྤྱོད་ཚར་
ཞིན་མ་ལས་རྒྱུང་མ་ཅིག་རྩིས་ལེན་ཆོག།

CHAPTER 8

PROCEDURES ON LAND CONVEYANCE

Transaction of private registered land

- 159 After entering into a land transaction involving inheritance, sale/purchase, exchange of private registered land with another private registered land, and donation/gifting, the parties involved shall submit their land transaction application to the Local Authority, for the transfer of ownership.
- 160 The application shall include a lawfully executed transaction deed and other documents prescribed by the Commission Secretariat in the rules for land transactions that are specified in Section 159 of this Act.
- 161 If the transaction is deemed lawful in accordance to this Act, the Local Authority shall post a notice of the transaction for public viewing, which shall remain effective for 30 days. If no objection is raised from any quarter within the period;
- a) The Gewog shall forward the case to Dzongkhag. The Dzongdag shall validate the case in accordance with Section 162 of this Act and endorse it to the Commission Secretariat for effecting changes in the Thram, or

༼ལེའུ་བརྒྱུད་པ་༽ སཀའ་སྤྱོད་ལེན་གྱི་བྱ་རིམ།

སྒྲེང་གྱི་ཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་སཀའ་སྤྱོད་ལེན་འབད་ཐངས།

༡༥༩ ལྷལ་ཤ་བཀོད་ཤ་དང་ ཉེ་བཅོང་ སྒྲེང་གྱི་ཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་སཀའ་ སྒྲེང་གྱི་སཀའ་
གཞན་དང་བརྩེ་སྤོང་འབད་ནི་ ཡོ་བྱུད་སྤྱུར་ནི་ སྤྱོད་པར་བྱིན་ནི་གི་བྱ་རིམ་འཐབ་
ཞིན་མ་ལས་ ལུ་ཕན་ཚུ་གིས་ སཀའ་ཞན་དབང་འཛིན་ལུ་ བདག་དབང་སྤྱོད་སྤོང་འབད་
ནི་འོ་དོན་ལུ་ ལུ་ཡིག་བཙུགས་དགོ།

༡༦༠ ལུ་ཡིག་དེ་ནང་ ཁྲམ་སཀའ་མཐུན་གྱི་ཐོག་ལས་བཟོ་བའི་སྤྱོད་ལེན་གྱི་གན་ཡིག་དང་ བཅའ་
ཁྲམ་སཀའ་འདི་འོ་དོན་ཚུ་༡༥༩ པའི་ནང་གི་སཀའ་སྤྱོད་ལེན་གྱི་དོན་ལུ་ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་
ཚང་གི་བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ཡིག་ཆ་ཚུ་བཙུགས་དགོ།

༡༦༡ གལ་སྲིད་སྤྱོད་ལེན་དེ་ བཅའ་ཁྲམ་སཀའ་འདི་དང་འབྲེལ་ཏེ་ཁྲམ་སཀའ་མཐུན་གྱི་ཐོག་ལས་
ཡིན་མ་སྤྱེ་བཅུ་འཛིག་འབད་བཅིན་ སཀའ་ཞན་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཉིན་གྲངས་₃₀ འི་
དུས་ཡུན་བྱིན་ཐོག་ལས་ འབྲེལ་ཡོད་ཚུ་ལས་ཉོགས་བཤད་ཡོད་མེད་ལྷ་རྩོག་འབད་ནི་འོ་
དོན་ལུ་ སྤྱོད་ལེན་དེ་འོ་བཅུ་བསྐྱལ་གསལ་བསྐྱགས་འབད་དགོ། གལ་སྲིད་དུས་ཡུན་
དེ་འོ་ནང་འཁོད་ལུ་ ག་གི་རྟོང་ལས་ཡང་ཉོགས་བཤད་བཀོད་མི་མེད་པ་ཅིན་:

ག༡) ཆེད་འོག་གིས་ གནད་དོན་དེ་ རྫོང་ཁག་ལུ་གཏང་དགོ། རྫོང་བདག་གིས་
གནད་དོན་དེ་ བཅའ་ཁྲམ་སཀའ་འདི་འོ་དོན་ཚུ་༡༦༢ པ་དང་འབྲེལ་ཏེ་
གནས་བཀོད་ཞིན་མ་ལས་ ཁྲམ་ནང་བསྐྱར་བཅོས་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་
ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་ལུ་གཏང་དགོ། ཡང་ན།

- b) The Municipal authority shall validate the case as per Section 162 of this Act and endorse it to the Commission Secretariat for effecting changes in the Thram.
- 162 In the event of any objection, the Local Authority shall evaluate the legitimacy of the objection, and if warranted, the application shall be returned to the parties involved within 15 days of objection explaining the grounds of its rejection.
- 163 If there is no objection, the Local Authority concerned shall conduct cadastral survey in the field, if division of the land under transaction is involved. The cadastral survey shall be completed and the transaction case shall be submitted to the Commission Secretariat within 60 days after public viewing for changes or issuance of new Thram.
- 164 If no division of the land under transaction is involved, the Local Authority shall submit the transaction case to the Commission Secretariat within one week after completion of the public viewing for effecting changes or issuing new Thram.

Conversion of land categories

- 165 In the event a landowner desires to change his land categories other than Chhuzhing and those outside the Thromde, industrial, and protected agricultural areas declared in accordance with Section 302 of this Act, he shall submit an application in a format prescribed by the Commission Secretariat to the Local Authority for approval.

ལ) ཁྲོམ་སྒྲེད་བང་འཛིན་གྱིས་ གནད་དོན་དེ་གྲར་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་
 ཚན་¹⁶² པ་དང་འབྲེལ་ཏེ་ཆ་གནས་བཀོད་ཞིན་མ་ལས་ ཁྲོམ་ནང་བསྐྱར་
 བཅོས་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་ལུ་གཏང་དགོ།

162 ཉོགས་བཤད་བཀོད་མི་རེ་འཕྱོན་པ་ཅིན་ ས་གནས་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཉོགས་བཤད་
 དེའི་བདེན་ཁུངས་ཚུ་བརྟག་ཞིབ་འབད་ཞིན་མ་ལས་ ལྷན་ཚོན་དང་ལྷན་པར་ངེས་ཤེས་
 འཛུངས་པ་ཅིན་ ཉོགས་བཤད་བཀོད་དེ་ཉིན་གྲངས་¹⁶⁴ གི་ནང་འཁོད་ལུ་ ལུ་ཡིག་དེ་
 རོས་ལེན་མ་འབད་བའི་གཞི་གནད་ཁ་གསལ་བཀོད་དེ་ འབྲེལ་ཡོད་ཙ་ཕན་ཚུ་ལུ་འོག་
 གཏང་དགོ།

163 ཉོགས་བཤད་མེད་པ་ཅིན་ འབྲེལ་ཡོད་ ས་གནས་དབང་འཛིན་གྱིས་ ས་གནས་ནང་ས་
 ཆ་ཉུང་ཚད་ལུ་འབྱར་མ་འབྱར་ལྟ་ནི་གི་དོན་ལུ་ ས་གནས་ནང་ས་ཆའི་ཆ་ཚད་གྱི་ས་
 འཇལ་འབད་དགོ། མི་དམངས་ཀྱི་ཉོགས་བཤད་ཡོད་མེད་ལྟ་རྟོག་འབད་ནི་གི་བདེན་བསྐྱལ་
 ལྷན་ཏེ་ཉིན་གྲངས་¹⁶⁰ འི་ནང་འཁོད་ལུ་ ས་ཆའི་ཆ་ཚད་གྱི་ས་འཇལ་མཇུག་བསྟུ་ཞིན་མ་
 ལས་ ཁྲོམ་བསྐྱར་བཅོས་འབད་ནི་ ཡངན་ཁྲོམ་གསར་པ་སྤྱོད་ནི་གི་དོན་ལུ་ ལྷན་
 ཚོགས་ཡིག་ཚང་ལུ་གཏང་དགོ།

164 ས་ཆ་དེ་ཆ་ཚད་དམ་བཤོས་འཇལ་འབད་མ་དགོ་པ་ཅིན་ ས་གནས་དབང་འཛིན་གྱིས་
 མི་དམངས་ཀྱི་ཉོགས་བཤད་ཡོད་མེད་ལྟ་རྟོག་འབད་ནི་གི་བདེན་བསྐྱལ་ལྷན་ཏེ་བུན་ཕྱག་
 གཅིག་གི་ནང་འཁོད་ལུ་ ཁྲོམ་བསྐྱར་བཅོས་འབད་ནི་ ཡངན་ཁྲོམ་གསར་པ་སྤྱོད་ནི་གི་
 དོན་ལུ་ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་ལུ་གཏང་དགོ།

ས་ཆའི་དབྱེ་བ་བསྐྱར་བཅོས།

165 སའི་ཇོ་བདག་ཅིག་གིས་ ལུ་ཞིང་ ཡངན་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་³⁰² པ་
 དང་འབྲེལ་ཏེ་ སོ་ནམ་སྤངས་སྤྱོད་ཀྱི་ས་ཆ་དང་ ཁྲོམ་སྒྲེའི་ས་ཆ་ བཟོ་གྲའི་ས་ཆ་མེན་
 པའི་ ས་ཆ་ཅིག་དབྱེ་བ་གཞན་ལུ་བསྐྱར་བཅོས་འབད་ནི་གི་རེ་འདོད་ཡོད་པ་ཅིན་ ལྷན་
 ཚོགས་ཡིག་ཚང་གིས་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་འབྲེལ་ཡོད་གནད་ ས་གནས་དབང་འཛིན་ལུ་ཆ་
 འཇོག་གི་དོན་ལུ་ལུ་ཡིག་ཕུལ་དགོ།

166 In case of conversion of Chhuzhing to other land categories for purposes other than residential land, and those outside the Thromde, industrial and protected agricultural areas declared in accordance with Section 302 of this Act, the landowner shall submit a written application to the Local Authority. The application shall be supported by a filled up format prescribed by the Ministry of Agriculture.

The Local Authority shall verify the proposed conversion and either reject, in which circumstance the application shall be returned to the applicant, or submit the application with its recommendation to the Ministry of Agriculture.

The Ministry of Agriculture shall assess the feasibility based on the technical criteria including availability of water, soil and environmental conditions, and respond to the landowner and the agency acquiring it within 120 days from the date of the receipt of the application from the Local Authority.

If the conversion is approved, the Ministry of Agriculture shall intimate the Commission Secretariat to effect the changes in the Thram. The Commission Secretariat shall effect the changes in the Thram and accordingly inform the landowner and the agency acquiring it through the Local Authority.

Conversion of Chhuzhing as residential land

167 A landowner with only inherited Chhuzhing in his Thram may apply for 50 decimals in rural areas from such Chhuzhing as residential land to the Local Authority in a format prescribed by the Ministry of Agriculture.

གལ་སྲིད་ རྒྱ་ཁྲིའི་ཕྱི་ལོ་མཉམ་སྦྲེལ་པའི་གནད་དོན་གཞན་གྱི་དོན་ལུ་བསྐྱར་བཅོས་
འབད་ནི་གི་རེ་འདོད་ཡོད་མི་དེ་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འདི་དོན་ཚན་³⁰² པ་དང་འབྲེལ་ཏེ་
ཁྲོམ་སྡེ་ བཟོ་གྲུ་ སོ་ནམ་སྤུང་སྤྱོད་ཀྱི་ས་ཆ་ནང་མེན་པ་ཅིན་ སའི་ཚེ་བདག་གིས་ ས་
གནས་དབང་འཛིན་ལུ་ཡིག་ཐོག་གི་ཞུ་ཡིག་སྤྲོད་དགོ། ཞུ་ཡིག་དེ་དང་གཅིག་ཁར་ འབྲེལ་
ཤོག་བཀའ་སྤྱོད་སོ་ནམ་སྤུང་ཁག་གིས་བདེན་དཔྱད་འབད་མི་སྤྱད་ཏེ་གཏང་དགོ།

ས་གནས་དབང་འཛིན་གྱིས་ གྲོས་འཆར་བཀོད་པའི་བསྐྱར་བཅོས་དེ་བདེན་དཔྱད་འབད་
ཞིན་མཁའ་ དེ་ཅོས་ལེན་མ་འབད་ཕ་ཡིན་པ་ཅིན་ ཞུ་ཡིག་འོག་སྡེ་ཞུ་ཡིག་སྤྲོད་མི་ལུ་
གཏང་ནི་དང་ ཅོས་ལེན་འབད་ཕ་ཡིན་པ་ཅིན་ ཞུ་ཡིག་དེ་གྲོས་འདེབས་དང་བཅས་པ་སྡེ་
སོ་ནམ་སྤུང་ཁག་ལུ་གཏང་དགོ།

སོ་ནམ་སྤུང་ཁག་གིས་ རྒྱ་དང་ ས་ མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་རྒྱ་ཡོད་མེད་བཅིས་
པའི་འཕྲུལ་རིག་གི་ཁྱད་ཚད་ལུ་གཞི་བཞག་སྡེ་ འོས་འབབ་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་འབད་དེ་ ས་
གནས་དབང་འཛིན་ལས་ཞུ་ཡིག་སྤྲོད་དེ་ཉིན་གངས་ ¹²⁰ འི་ནང་འཁོད་ལུ་ སའི་ཚེ་
བདག་ ཡང་ན་ གཞུང་གི་ཐུགས་མཁོར་བཞེས་མི་ལས་སྡེ་ལུ་ལན་གསལ་འབད་དགོ།

གལ་སྲིད་ བསྐྱར་བཅོས་འདི་ཆ་འཛོག་འབད་བ་ཅིན་ སོ་ནམ་སྤུང་ཁག་གིས་ རྫན་
ཚོགས་ཡིག་ཚང་ལུ་ཁྲུམ་ནང་བསྐྱར་བཅོས་འབད་དགོ་པའི་བཟང་ལན་འབད་དགོ། རྫན་
ཚོགས་ཡིག་ཚང་གིས་ ཁྲུམ་ནང་བསྐྱར་བཅོས་འབད་ཞིན་མཁའ་ ས་གནས་དབང་
འཛིན་བརྒྱུད་དེ་ སའི་ཚེ་བདག་ ཡང་ན་ གཞུང་གི་ཐུགས་མཁོར་བཞེས་མི་ལས་སྡེ་ལུ་
དེ་ལུགས་ཀྱི་བཟང་ལན་འབད་དགོ།

རྒྱ་ཁྲིའི་ཕྱི་ལོ་མཉམ་སྦྲེལ་བསྐྱར་བཅོས་

167 གྲོང་གསེབ་འགག་ལུ་ ལྷལ་བཀོ་རྒྱ་ཁྲིའི་ཕྱི་ལོ་མཉམ་སྦྲེལ་པའི་སའི་ཚེ་བདག་ཅིག་གིས་ སོ་
ནམ་སྤུང་ཁག་གིས་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་འབྲེལ་ཤོག་ནང་ དེ་ལུགས་ཀྱི་རྒྱ་ཁྲིའི་ལས་ ཅིས་
སྤུལ་⁴⁰ རེ་འབད་མི་སའི་ཕྱི་ལོ་མཉམ་སྦྲེལ་བསྐྱར་བཅོས་འབད་ནི་དོན་ལུ་ ས་
གནས་དབང་འཛིན་ལུ་ ཞུ་བཟུལ་ཆོག།

- 168 The Local Authority shall survey and demarcate the area proposed as residential land and may approve the change in land category if the proposition is not contrary to any other law for the time being in force. In the event of approval, the Local Authority shall endorse the matter to the Commission Secretariat for effecting the change in the Thram and to the Ministry of Agriculture for monitoring.
- 169 If the remaining plot of the same Chhuzhing is less than 10 decimals, it may be included for conversion as residential land.
- 170 The Gup, through the Dzongkhag, shall be responsible to report to the Commission Secretariat if such residential land is not used for house construction within 3 years.
- 171 In the event a house is not constructed within 3 years, the residential land shall be reverted to Chhuzhing by the Commission Secretariat based on the non-compliance report received in accordance to Section 170 of this Act.

Exchange of registered land with Government Reserved Forests land

- 172 The Ministry shall prescribe a format for the exchange of private registered land with the Government Reserved Forests land.
- 173 The applications on the exchange of land shall be submitted to the Local Authority.
- 174 The Local Authority shall verify and submit the applications to the Ministry.
- 175 The Ministry shall submit the proposed exchange and its views to the Commission.

༡༤༩ ས་གནས་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཁྱིམ་ས་སྤྱོད་མེད་པ་བཞུགས་པའི་ས་ཆ་ ས་འཇུག་འབད་དེ་
ས་མཚའ་ས་བཀའ་ཞིན་ལས་ ཁྱོས་འཆར་དེ་ ཆ་གནས་ཐོག་ཡོད་པའི་ཁྱིམ་ས་གཞན་
ཚུ་དང་འགལ་བ་མེད་པ་ཅིན་ ས་ཆའི་དབྱེ་བ་བསྐྱར་བཅོས་ཀྱི་ཆ་འཛིག་འབད་ཆོག། དེ་
ལས་ ས་གནས་དབང་འཛིན་གྱིས་ གནད་དོན་དེ་ཁྲམ་ནང་བསྐྱར་བཅོས་འབད་ནིའི་
དོན་ལུ་ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་ལུ་དང་ ལྷོག་གི་དོན་ལུ་སོ་ནམ་ལྷན་ཁག་ལུ་གཏང་དགོ།

༡༥༠ གཤམ་སྤྱད་ཚུ་ཞིང་དེའི་ལྷན་ལུ་དེ་སྤྱི་ལོ་༡༩༩༩ ལས་ཉུང་མ་སྤྱི་ལོ་ལས་པ་ཅིན་ འདི་ཡང་
ཁྱིམ་ས་སྤྱོད་བསྐྱར་བཅོས་འབད་མའི་གངས་སུ་བཅུགས་དགོ།

༡༥༡ གཤམ་སྤྱད་དེ་ལྷན་ལུ་ས་ཆ་དེ་ནང་ལོ་གསུམ་གྱི་ནང་འཁོད་ལུ་ ཁྱིམ་མ་བཅོ་བ་ཅིན་
ཆེད་གིས་ རྒྱུ་ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་ལུ་སྤྱན་ལུ་འབད་དགོ།

༡༥༢ གཤམ་སྤྱད་ལོ་གསུམ་གྱི་ནང་འཁོད་ལུ་ཁྱིམ་མ་བཅོ་བ་ཅིན་ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་གིས་
ཁྱིམ་ས་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་༡༥༠ པ་དང་འབྲེལ་ཏེ་སྤྱན་ལུ་སྤྱོད་མེ་ལུ་
གཞི་བཞག་སྟེ་ ས་ཁྲམ་ནང་ལོ་གསུམ་ཚུ་ཞིང་ལུ་བསྐྱར་བཅོས་འབད་དགོ།

ཁྲམ་བཞུགས་པའི་ས་ཆ་ གཞུང་དབང་ནགས་ཚལ་གྱི་ས་ཆ་དང་གཅིག་ཁར་བརྒྱུད་པའི་ས་ཆ་འབད་ཐངས།

༡༥༣ ལྷན་ཁག་གིས་ སྤྱི་ལོ་ཁྲམ་བཞུགས་པའི་ས་ཆ་ གཞུང་དབང་ནགས་ཚལ་དང་
གཅིག་ཁར་བརྒྱུད་པའི་ས་ཆ་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ འབྲེལ་ལྷན་ཚོགས་བཅོ་དགོ།

༡༥༤ ས་ཆ་བརྒྱུད་པའི་ས་ཆ་འབད་ནི་གི་ལྷན་ཚོགས་གནས་དབང་འཛིན་ལུ་སྤྱོད་དགོ།

༡༥༥ ས་གནས་དབང་འཛིན་གྱིས་ ལྷན་ཚོགས་འབད་དེ་དུང་འབད་ཞིན་ལས་ ལྷན་ཁག་ལུ་སྤྱོད་
དགོ།

༡༥༦ ལྷན་ཁག་གིས་ ཁྱོས་འཆར་བཞུགས་པའི་བརྒྱུད་པའི་ས་ཆ་དང་ ལྷན་ཁག་གི་བསམ་འཆར་ཚུ་
ལྷན་ཚོགས་ལུ་གཏང་དགོ།

- 176 The Commission may either reject with proper justification or approve the proposed exchange.
- 177 The Commission shall forward the approved exchanges to the Commission Secretariat for issuing new Thram and to the Ministry for releasing the Government Reserved Forests land.

Transfer of land between and among Government institutions

- 178 The Commission Secretariat shall effect the change of ownership of land:
- a) From one Government institution to another Government institution upon receiving application from the parties involved through the Local Authority.
 - b) Between Government institutions and Gerab Dratshang upon receiving application from the parties involved through the Local Authority.
 - c) From one agency of Gerab Dratshang to another agency of Gerab Dratshang upon receiving application from Dratshang Lhentshog through the Local Authority.
- 179 The applications for transfer of land ownership shall be supported by a duly filled up format prescribed by the Commission Secretariat and the endorsement by the Local Authority.

Record of mortgage and lease

- 180 The party mortgaging or leasing land shall submit a copy of their lawfully executed mortgage or lease deed to the Local Authority.

༡༧༤ ལྷན་ཚོགས་ཀྱིས་ གྲོས་འཆར་བཀོད་པའི་བཟེ་སོར་འདི་ སྤྱི་མཆོན་ཚུལ་མཐུན་གྱི་ཐོག་
ལས་ ཆ་འཛིག་ ཡངན་ཆ་མེད་གཏང་ཆོག།

༡༧༧ ལྷན་ཚོགས་ཀྱིས་ ཆ་འཛིག་གྲུབ་པའི་བཟེ་སོར་འདི་ བླམ་གསར་པ་སྤྱོད་ནི་གི་དོན་ལུ་
ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་ལུ་དང་ ལྷན་ལུ་དོན་ལུ་ ལྷན་ལག་ལུ་གཏང་དགོ།

གཞུང་གི་གཙུག་སྡེ་ཚུའི་བར་ན་དང་ ལྷན་འཁོད་ལུ་ས་ཆའི་བདག་དབང་སྤོ་སོར་འབད་ཐངས།

༡༧༩ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་གིས་ ས་ཆའི་བདག་དབང་བསྐྱར་བཅོས་འབད་དགོས་འདི་ཡང་།

ཀ།) འབྲེལ་ཡོད་རྩ་ཕན་ཚུ་ལས་ ས་གནས་དབང་འཛིན་བརྒྱུད་དེ་ ལཱ་ཡིག་སྟོད་
པའི་སྐབས་ལུ་ གཞུང་གི་གཙུག་སྡེ་གཅིག་ལས་ གཞུང་གི་གཙུག་སྡེ་གཞན་
ཅིག་ལུ་དང་།

ཁ།) འབྲེལ་ཡོད་རྩ་ཕན་ཚུ་ལས་ ས་གནས་དབང་འཛིན་བརྒྱུད་དེ་ ལཱ་ཡིག་སྟོད་
པའི་སྐབས་ལུ་ གཞུང་གི་གཙུག་སྡེ་ཚུ་དང་ དགེ་རབས་གྲུ་ཚང་གི་བར་ན།

ག།) གྲུ་ཚང་ལྷན་ཚོགས་ལས་ ས་གནས་དབང་འཛིན་བརྒྱུད་དེ་ ལཱ་ཡིག་སྟོད་
པའི་སྐབས་ལུ་ དགེ་རབས་གྲུ་ཚང་གི་ཆོས་སྡེ་གཅིག་ལས་ དགེ་རབས་གྲུ་ཚང་
གི་ཆོས་སྡེ་གཞན་ཅིག་ལུ།

༡༨༡ ས་ཆའི་བདག་དབང་སྤོ་སོར་འབད་ནི་གི་ལཱ་ཡིག་ཚུ་ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་གིས་ཆེད་དུ་
བཀོད་པའི་འབྲེ་ཤོག་ཚུལ་མཐུན་བཀའ་སྟེ་ ས་གནས་དབང་འཛིན་གྱིས་བདེན་དཔྱད་
འབད་མི་དང་བཅས་པ་སྟེ་གཏང་དགོ།

གཏང་འཇམ་དང་ སྤར་སྤྱོད་ཀྱི་ཐོ་བཀོད་འབད་ནི།

༡༩༠ ས་ཆ་གཏང་མར་བཅུགས་མི་ ཡངན་ སྤར་སྤྱོད་ནང་གཏང་མི་ མེད་ ཡངན་ལས་སྡེ་
གང་རུང་གིས་ བླམ་མཐུན་གྱི་ཐོག་ལས་བཟོ་བའི་གཏང་མ་ ཡངན་སྤར་སྤྱོད་ཀྱི་གན་
ཡིག་གི་འདྲ་ ས་གནས་དབང་འཛིན་ལུ་སྤྱོད་དགོ།

- 181 The Local Authority shall submit the copy of the mortgage or lease deed to the Commission Secretariat who shall record the mortgage or lease in the Thram.

Transfer of land ownership on default of mortgage

- 182 The application for transfer of ownership of land, along with the order of the court, shall be submitted to the Local Authority.
- 183 The Local Authority shall submit the application, along with the order of court to the Commission Secretariat who will transfer the ownership of land in the name of the new landowner.

Lease of Government land and Government Reserved Forests land

- 184 The Ministry shall in accordance with the rules lease Government Reserved Forests land.
- 185 The application for leasing the Government Reserved Forests land shall be submitted to the Local Authority who will submit it to the Ministry for approval.
- 186 The Local Authority shall prescribe the rules on leasing the Government land as well as approve leasing of the Government land subject to confirmation by the Commission.
- 187 The records on leased land shall be maintained by:
- a) The Ministry for the Government Reserved Forests land.

༡༥༡ ས་གནས་དབང་འཛིན་གྱིས་ གཏའ་མ་ ཡངན་སྒར་སྤྱོད་ཀྱི་གན་ཡིག་གི་འདྲ་འདི་
ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་ལུ་གཏང་དགོས་དང་ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་གིས་ཁྲམ་ནང་གཏའ་
མ་ ཡངན་སྒར་སྤྱོད་ཀྱི་ཐོ་བཀོད་འབད་དགོ།

གཏའ་མར་བརྩྭ་གས་ཞིན་མ་ལས་བུ་ལོན་བཏབ་མ་ཚུ་གས་པ་ཅིན་ས་ཆ་འི་བདག་དབང་སྤྱོ་སོར་འབད་
ཐངས།

༡༥༢ ས་ཆ་འི་བདག་དབང་སྤྱོ་སོར་འབད་ནི་གི་ཞུ་ཡིག་དེ་ ཁྲིམས་ཀྱི་འདུན་སའི་བཀའ་རྒྱ་དང་
བཅས་པ་སྟེ་ ས་གནས་དབང་འཛིན་ལུ་སྤྱོད་དགོ།

༡༥༣ ས་གནས་དབང་འཛིན་གྱིས་ ས་ཆ་འི་བདག་དབང་སྤྱོ་སོར་འབད་ནི་གི་ཞུ་ཡིག་དང་
གཅིག་ཁར་ ཁྲིམས་ཀྱི་འདུན་སའི་བཀའ་རྒྱ་དང་བཅས་པ་སྟེ་ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་ལུ་
གཏང་དགོས་དང་ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་གིས་ ས་ཆ་འི་བདག་དབང་རྩི་བདག་གསར་པ་
གི་མིང་ཐོག་ལུ་སྤྱོ་སོར་འབད་དགོ།

གཞུང་གི་ས་ཆ་དང་ གཞུང་དབང་ནགས་ཚལ་སྒར་སྤྱོད་ནང་གཏང་ཐངས།

༡༥༤ ལྷན་ཁག་གིས་ བཅའ་ཡིག་དང་འབྲེལ་ཏེ་གཞུང་དབང་ནགས་ཚལ་གྱི་ས་ཆ་སྒར་སྤྱོད་
ནང་གཏང་ནི།

༡༥༥ གཞུང་དབང་ནགས་ཚལ་གྱི་ས་ཆ་སྒར་སྤྱོད་ནང་ལེན་ནི་འདི་ཞུ་ཡིག་དེ་ ས་གནས་དབང་
འཛིན་བརྒྱུད་དེ་ལྷན་ཁག་ལུ་ཐུལ་དགོ།

༡༥༦ རྒྱལ་ཡོངས་སའི་ལྷན་ཚོགས་ཀྱིས་ ཆ་འཛིག་ཐོག་ལུ་ ས་གནས་དབང་འཛིན་གྱིས་
བཅའ་ཡིག་བཅུམས་ཐོག་གཞུང་གི་ས་ཆ་སྒྲ་ཁར་གཏང་ནི་དང་ དེ་བསྟུན་གྱི་གནང་བ་
འགོ་ལེན་ནི་ཨིན།

༡༥༧ སྒར་སྤྱོད་ནང་གཏང་མི་ས་ཆ་འི་ཐོ་ཡིག་ཚུ་ གཤམ་གསལ་ལས་སྟེ་ཚུ་གིས་རྒྱུན་སྦྱོར་
འཐབ་དགོ་མི་འདི་ཡང་:

༡༧) གཞུང་དབང་ནགས་ཚལ་གྱི་ས་ཆ་འི་དོན་ལུ་ལྷན་ཁག་ དང་།

- b) The Municipal authority for the Government land.

188 The Ministry and Municipal authority shall submit the lease records to the Commission Secretariat who shall maintain lease records of the Government land and Government Reserved Forests land.

Granting Kidu land

189 As per the Constitution of Bhutan, petitions for Kidu land shall be submitted to His Majesty the King. Kidu land shall be registered according to the provisions of the Kasho.

Granting rehabilitation land

190 Applications for rehabilitation land shall be submitted to the Commission through the Local Authority in the format prescribed by the Commission.

191 The Commission shall assess the applications and identify the potential Dzongkhags wherein land to the applicants could be allotted.

192 The Commission shall instruct the Dzongkhag Land Acquisition and Allotment Committee, hereafter referred to as Dzongkhag Committee, of the potential Dzongkhags to conduct a feasibility study and to submit its recommendations.

193 The Commission shall, based on the feasibility study, submit its findings to the Druk Gyalpo.

ལ) གཞུང་གིས་ཆའི་དོན་ལུ་ཁོམ་སྡེ་དབང་འཛིན།

༡༥༤ ལྷན་ཁག་དང་ ཁོམ་སྡེ་དབང་འཛིན་གྱིས་ གཞུང་དབང་ནགས་ཚལ་གྱི་ས་ཆ་དང་
གཞུང་གིས་ཆའི་སྤར་སྤྱོད་ཀྱི་ཐོ་ཚུ་ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་ལུ་སྤྱོད་དགོ།

སྤྱོད་སྤྱུག་གིས་ཆ།

༡༥༥ འབྲུག་གི་ཅ་ཁྲིམས་ཆེན་མོའི་དགོངས་དོན་ལྟར་དུ་ སྤྱོད་སྤྱུག་གིས་ཆའི་ཁུ་བ་ཚུ་ འབྲུག་
མངའ་བདག་རྒྱལ་པོ་མཆོག་ལུ་ཕུལ་དགོ། སྤྱོད་སྤྱུག་གིས་ཆ་ཚུ་ བཀའ་ཤོག་གི་ནང་
དོན་ཚུ་དང་འབྲེལ་ཏེ་ ཁྲམ་ནང་བཀོད་དགོ།

གཞིས་གསར་གྱི་ས་ཆ།

༡༥༦ གཞིས་གསར་གྱི་ས་ཆ་ཁུ་མེའི་ཁུ་ཡིག་ཚུ་ ལྷན་ཚོགས་གྱིས་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་འབྲེལ་ཤོག་
ནང་ ས་གནས་དབང་འཛིན་བརྒྱུད་དེ་ལྷན་ཚོགས་ལུ་གཏང་དགོ།

༡༥༧ ལྷན་ཚོགས་གྱིས་ ཁུ་ཡིག་དབྱེ་ཞིབ་འབད་ཞིན་མ་ལས་ ཁུ་ཡིག་ཕུལ་མི་དེ་ལུ་ས་ཆ་སྤྱོད་
མེའི་ འོས་འབབ་ཅན་གྱི་རྫོང་ཁག་ རོས་འཛིན་འབད་དགོ།

༡༥༨ ལྷན་ཚོགས་གྱིས་ གཞིས་གསར་གྱི་ས་ཆ་གནང་སའི་ འབྲེལ་ཡོད་རྫོང་ཁག་གི་གཞུང་གི་
ཐུགས་མཁེར་བཞེས་ནི་དང་སྤྱོད་མི་སའི་ཚོགས་རྒྱུ་ལུ་ ས་འཇལ་དང་ འོས་འབབ་
ཞིབ་འཇུག་འབད་དེ་ དེའི་ཐོས་འདེབས་ཚུ་གཏང་དགོ་པའི་སྐོར་ལས་ བཀོད་བྱ་བྱིན་
དགོ།

༡༥༩ ལྷན་ཚོགས་གྱིས་ འོས་འབབ་ཞིབ་འཇུག་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ དེའི་དངོས་བྱུང་གྲུབ་
འབྲས་ཚུ་འབྲུག་མངའ་བདག་རྒྱལ་པོ་ལུ་ཕུལ་དགོ།

- 194 The beneficiary shall produce the Kasho granting rehabilitation land in original to the Commission Secretariat for registration.
- 195 The Local Authority shall release the rehabilitation land to its owner after completing its registration in the Thram.

Acquisition and substitution of registered land

- 196 The applications from Government institutions and Gerab Dratshang on acquisition of private registered land shall be submitted to the Dzongkhag Committee or Thromde Land Acquisition and Allotment Committee, hereafter referred to as Thromde Committee. The format on acquisition of land and allotment of substitute land shall be prescribed by the Commission.
- 197 The Dzongkhag Committee or Thromde Committee shall submit the applications and its views including the nature of compensation as a preliminary proposal to the Commission.
- 198 Based on the application received in accordance with Section 197 of this Act, the Commission shall either reject it with proper justification or instruct the Dzongkhag Committee or Thromde Committee to conduct feasibility study and to submit a detailed report. The report shall include other relevant documents required by the Forest and Nature Conservation Act and other laws.

༡༩༣ གཞིས་གསར་གྱི་ས་ཆ་ཐོབ་མི་གིས་ གཞིས་གསར་གྱི་ས་ཆ་གནང་མི་བཀའ་ཤོག་ངོ་མ་
ས་ཆ་ཁྲམ་བཀོད་ནིའི་དོན་ལུ་ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཆང་ལུ་བཏོན་དགོ།

༡༩༤ གཞིས་གསར་གྱི་ས་ཆ་དེ་ སའི་ཚོ་བདག་གསར་པ་གི་མིང་ཐོག་ལུ་ཁྲམ་བཀོད་ཆར་
ཞིན་མ་ལས་ ས་གནས་དབང་འཛིན་གྱིས་ ས་ཆ་ཕྱིས་སྤྲོད་དགོ།

ཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་གཞུང་གི་ཐུགས་མཐོང་བཞེས་ནི་དང་ ས་ཆ་བཀྲོད་

༡༩༥ གཞུང་གི་གཙུག་སྤྱི་དང་ དགེ་རབས་ཆང་གིས་ སྒྲེར་གྱི་ཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་
ལས་གཞུང་གི་ཐུགས་མཐོང་བཞེས་ནི་གི་དགོས་མཐོང་བྱུང་པ་ཅིན་ དེའི་དོན་ལུ་ཁྱེད་ཡིག་
ཚུ་ རྫོང་ཁག་ ཡངན་ ཁྲོམ་སྤེ་ས་ཆ་གཞུང་གི་ཐུགས་མཐོང་བཞེས་ནི་དང་སྤྲོད་མི་
ཚོགས་ཆུང་ལུ་བཙུགས་དགོ། ས་ཆ་གཞུང་གི་ཐུགས་མཐོང་བཞེས་ནི་དང་ས་ཆ་བཀྲོད་འབྲི་
ཤོག་ཚུ་ ལྷན་ཚོགས་ཀྱིས་ཆེད་དུ་བཀོད་དགོ།

༡༩༦ རྫོང་ཁག་སའི་ཚོགས་ཆུང་ ཡངན་ ཁྲོམ་སྤེ་སའི་ཚོགས་ཆུང་གིས་ སྤྱོད་འགྲེའི་གྲོས་
འཆར་སྤེ་ རྒྱུད་འབྲས་སྤྲོད་ཐངས་ཚུ་བཙུམ་པའི་ས་ཆ་གཞུང་གི་ཐུགས་མཐོང་བཞེས་མི་
གི་རྒྱུ་མཆན་དང་ དེའི་འོས་འབབ་ཀྱི་བསམ་འཆར་ཚུ་བཀོད་དེ་ཁྱེད་ཡིག་ ལྷན་ཚོགས་ལུ་
བཙུགས་དགོ།

༡༩༧ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཆ་ན་༡༩༧༡ པ་དང་འབྲེལ་ཏེ་ལྟོད་མི་ཁྱེད་ཡིག་ལུ་གཞི་བཞག་སྤེ་
ལྷན་ཚོགས་ཀྱིས་ དབྱེ་ཞིབ་འབད་ཞིན་མ་ལས་ ཁྱེད་ཡིག་དེ་ངོས་ལེན་མི་འབད་ནི་ཨིན་པ་
ཅིན་ དེའི་རྒྱུ་མཆན་ཁག་སའ་བཀོད་ཞིན་མ་ལས་ཁྱེད་ཡིག་དེ་ཆ་མེད་གཏང་ནི་དང་ ངོས་
ལེན་འབད་ནི་ཨིན་པ་ཅིན་ རྫོང་ཁག་སའི་ཚོགས་ཆུང་ ཡངན་ཁྲོམ་སྤེ་སའི་ཚོགས་ཆུང་
ལུ་ས་གནས་ནང་ས་འཇམ་དང་ འོས་འབབ་ཞིབ་འཇུག་འབད་དེ་ རྒྱུད་འབྲས་སྤྲོད་
ཐངས་ཚུ་བཀོད་ཐོག་ལས་སྤོར་ཁྱེད་ཡིག་སའ་བཅོས་སྤེ་གཏང་དགོ་པའི་བཀོད་རྒྱུ་ཅིན་དགོ།
སྤོར་ཁྱེད་ཡིག་ གནས་ཆལ་དང་རང་བཞིན་སྤྱད་སྤྱོད་བཅའ་ཁྲིམས་དང་ ཁྲིམས་གཞན་ཚུ་
ནང་དགོས་མཐོང་བཀོད་དེ་ཡོད་པའི་འོས་འབབ་ཅན་གྱི་ཡིག་ཆ་ཚུ་བཙུགས་དགོ།

- 199 The Dzongkhag Committee or Thromde Committee shall submit its detailed report and its recommendations to the Commission. Simultaneously, the Local Authority shall serve a written notice to the landowner informing him of the Government's intent to acquire his land at least 120 days prior to the acquisition.
- 200 The Commission may either approve or reject the compensation proposed by the Dzongkhag Committee or Thromde Committee with proper justification. If the proposal is not approved, the Commission Secretariat shall inform the Dzongkhag Committee or Thromde Committee with reasons.
- 201 If substitute land or cash payment is approved, the Commission Secretariat shall make the necessary changes in the Thram.
- 202 The Commission Secretariat shall at the same time convey the approval of land substitute or cash payment to the Dzongkhag Committee or Thromde Committee and to release the substitute land to the new landowner or to effect cash payment and take over the acquired land by the agency concerned upon registration of substitute land.

Allotting Government land and Government Reserved Forests land

- 203 Applications from the Government Institutions and Gerab Dratshang requesting allotment of the Government land or Government Reserved Forests land shall be submitted to the Dzongkhag Committee or Thromde Committee. The format on the allotment of land shall be prescribed by the Commission.

༡༩༩ རྩོད་ཁག་སའི་ཚོགས་རྒྱུ་ ཡངན་ཁྲོམ་སྡེ་སའི་ཚོགས་རྒྱུ་གིས་ སྙན་ལུ་ཁ་གསལ་དང་
 གྲོས་འདེབས་རྒྱ་ མཐའ་དཔུང་གི་ཆ་འཛིག་གི་དོན་ལུ་ ལྷན་ཚོགས་ལུ་གཏང་དགོ། དེ་
 དང་གཅིག་ཁར་ས་གནས་དབང་འཛིན་གྱིས་ སའི་ཚོ་བདག་ལུ་ ཁོ་གི་ས་ཆ་དེ་གཞུང་གི་
 ཐུགས་མཁོར་བཞེས་ནི་གི་རེ་འདོད་ཡོད་པའི་སྐོར་ལས་ ས་ཆ་གཞུང་གི་ཐུགས་མཁོར་
 མ་བཞེས་པའི་རྟེ་མ་ཉུང་ཤོས་ཉིན་གངས་༡༢༠ གི་སྤྱི་གོང་ལས་ཡིག་ཐོག་གི་བཟང་ལན་
 ཟིན་དགོ།

༢༠༠ ལྷན་ཚོགས་ཀྱིས་ རྩོད་ཁག་སའི་ཚོགས་རྒྱུ་ ཡངན་ཁྲོམ་སྡེ་སའི་ཚོགས་རྒྱུ་གི་སྙན་ལུ་
 དང་གྲོས་འདེབས་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ ས་ཆ་བ་ ཡངན་དངུལ་རྒྱུ་འབྲས་གང་རུང་
 ཆ་འཛིག་འབད་ཆོག། གལ་སྲིད་གྲོས་འདེབས་འདི་ཆ་འཛིག་མ་འབད་བ་ཅིན་ ལྷན་
 ཚོགས་ཀྱིས་ རྩོད་ཁག་སའི་ཚོགས་རྒྱུ་ ཡངན་ ཁྲོམ་སྡེ་ཚོགས་རྒྱུ་ལུ་དེ་ལུགས་ཀྱི་
 རྒྱ་མཚན་དང་བཅས་པར་བཟང་ལན་འབད་དགོ།

༢༠༡ གལ་སྲིད་ས་ཆ་བ་ཆ་འཛིག་འབད་བ་ཅིན་ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་གིས་ ཁྲམ་ནང་བསྐྱར་
 བཅོས་འབད་དགོ།

༢༠༢ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་གིས་ ས་ཆ་བ་ ཡངན་དངུལ་རྒྱུ་གི་རྒྱུ་འབྲས་ཆ་འཛིག་གྲུབ་
 ཡོད་པའི་སྐོར་ལས་ རྩོད་ཁག་སའི་ཚོགས་རྒྱུ་ ཡངན་ཁྲོམ་སྡེ་སའི་ཚོགས་རྒྱུ་ལུ་བཟང་
 ལན་འབད་དགོ་པ་དང་ ས་ཆ་བ་ཁྲམ་བཀོད་ཞིན་མ་ལས་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་གིས་སའི་
 རྩོ་བདག་གསར་པ་ལུ་ས་ཆ་བ་སྤྱོད་ནི་དང་ གཞུང་གི་ཐུགས་མཁོར་བཞེས་ནི་ས་ཆ་ཅིས་
 ལེན་དགོ་པའི་སྐོར་ལས་བཟང་ལན་འབད་དགོ།

གཞུང་གི་ས་ཆ་དང་ གཞུང་དབང་ནགས་ཚལ་གྱི་ས་ཆ་སྤྱོད་ཐངས།

༢༠༣ གཞུང་གི་གཙུག་སྡེ་དང་ དགོ་རབས་ཚང་གིས་ གཞུང་གི་ས་ཆ་ ཡངན་གཞུང་དབང་
 ནགས་ཚལ་གྱི་ས་ཆ་དགོས་མཁོ་བྱུང་པའི་ལུ་ཡིག་རྒྱ་ རྩོད་ཁག་སའི་ཚོགས་རྒྱུ་ ཡངན་
 ཁྲོམ་སྡེ་ཚོགས་རྒྱུ་ལུ་བཙུགས་དགོ། ས་ཆ་གཞུང་གི་ཐུགས་མཁོར་བཞེས་ནི་གི་ལུ་ཡིག་
 འབྲི་ཤོག་རྒྱ་ལྷན་ཚོགས་ཀྱིས་བཟོ་དགོ།

- 204 The Dzongkhag Committee or Thromde Committee shall submit the applications with justification on allotment and their views on its feasibility as a preliminary proposal to the Commission.
- 205 Based on the application received in accordance with Section 204 of this Act, the Commission shall either reject it with proper justification or instruct the Dzongkhag Committee or Thromde Committee to conduct field survey and to submit a detailed field report, including clearances required under applicable laws.
- 206 The Dzongkhag Committee or Thromde Committee shall submit its detailed field report and its recommendations to the Commission.
- 207 In case of approval, the Commission Secretariat shall register the land in Thram.
- 208 The Commission Secretariat shall at the same time convey the approval of Commission to the Dzongkhag Committee or Thromde Committee.
- 209 If the Commission does not accord approval, the Commission Secretariat shall inform the Dzongkhag Committee or Thromde Committee with justification.

༢༠༥ རྫོང་ཁག་སའི་ཚོགས་རྒྱུང་ ཡངན་ཁྲོམ་སྡེ་སའི་ཚོགས་རྒྱུང་གིས་ སྤོན་འཕྲོའི་བྲོས་
འཆར་སྡེ་ རྒྱུ་འཕུས་སྤོད་ཐངས་རྩ་བཅུས་པའི་ ས་ཆ་གཞུང་གི་བྲག་མཁོར་བཞེས་
མི་གི་རྒྱ་མཚན་དང་ དེའི་འོས་འབབ་ཀྱི་བསམ་འཆར་རྩ་བོ་དེ་ཞུ་ཡིག་ ལྷན་ཚོགས་
ལུ་བཅུགས་དགོ།

༢༠༦ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་༢༠༥ པ་དང་འབྲེལ་ཏེ་སྤོད་མི་ཞུ་ཡིག་ལུ་གཞི་བཞག་སྡེ་
ལྷན་ཚོགས་ཀྱིས་ དབྱེ་ཞིབ་འབད་ཞིན་མ་ལས་ ཞུ་ཡིག་དེ་ངོས་ལེན་མི་འབད་ནི་ཨིན་པ་
ཅིན་ དེའི་རྒྱ་མཚན་ཁག་སའ་བཀོད་ཞིན་མ་ལས་ཞུ་ཡིག་དེ་ཆ་མེད་གཏང་ནི་དང་ ངོས་
ལེན་འབད་ནི་ཨིན་པ་ཅིན་ རྫོང་ཁག་སའི་ཚོགས་རྒྱུང་ ཡངན་ཁྲོམ་སྡེ་སའི་ཚོགས་རྒྱུང་
ལུ་ས་གནས་ནང་ས་འཇལ་དང་ འོས་འབབ་ཞིབ་འཇུག་འབད་དེ་ རྒྱུ་འཕུས་སྤོད་
ཐངས་རྩ་བོ་དེ་ཐོག་ལས་སྤྱན་རྒྱ་ཁག་སའ་བཅོ་སྡེ་གཏང་དགོ་པའི་བཀོད་རྒྱ་བྱིན་དགོ།
སྤྱན་རྒྱ་ནང་ ཁག་སའ་དང་རང་བཞིན་སྤྱད་སྦྱོབ་བཅའ་ཁྲིམས་དང་ ཁྲིམས་གཞན་རྩ་
ནང་དགོས་མཁོ་བཀོད་དེ་ཡོད་པའི་འོས་འབབ་ཅན་གྱི་ཡིག་ཆ་རྩ་བཅུགས་དགོ།

༢༠༧ རྫོང་ཁག་སའི་ཚོགས་རྒྱུང་ ཡངན་ཁྲོམ་སྡེ་སའི་ཚོགས་རྒྱུང་གིས་ ས་གནས་ཀྱི་སྤྱན་རྒྱ་
ཁག་སའ་དང་ བྲོས་འདེབས་རྩ་བཅུ་ལྷན་ཚོགས་ལུ་གཏང་དགོ།

༢༠༨ གལ་སྲིད་ཆ་འཛིག་འབད་བ་ཅིན་ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཆ་དང་གིས་ ས་ཆ་དེ་ཁྲམ་ནང་བཀོད་
དགོ།

༢༠༩ དེ་དང་གཅིག་ཁར་ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཆ་དང་གིས་ རྫོང་ཁག་སའི་ཚོགས་རྒྱུང་ ཡངན་
ཁྲོམ་སྡེ་སའི་ཚོགས་རྒྱུང་ལུ་ ལྷན་ཚོགས་ཀྱིས་ཆ་འཛིག་འབད་ཡོད་པའི་སྐོར་ལས་བཟ་
ལན་འབད་དགོ།

༢༡༠ གལ་སྲིད་ ལྷན་ཚོགས་ཀྱིས་ཆ་འཛིག་མ་འབད་བ་ཅིན་ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཆ་དང་གིས་དེའི་
སྐོར་ལས་རྫོང་ཁག་སའི་ཚོགས་རྒྱུང་ ཡངན་ཁྲོམ་སྡེ་སའི་ཚོགས་རྒྱུང་ལུ་རྒྱ་མཚན་དང་བཅས་པར་
བཟ་ལན་འབད་དགོ།

Application for lease of land for commercial agriculture farms

- 210 The application for land to establish commercial agriculture farms shall be submitted to the Local Authority in a prescriptive format issued by the Ministry of Agriculture. The format shall, among others, include project proposal that shall specify the type and level of production, source of fund, location of the farm, source of land, and arrangement for the farm products.
- 211 If approved, the Ministry of Agriculture shall submit the application along with the documents to the Commission Secretariat to record the land on lease in the name of the farm and inform the Local Authority to release and handover the land to the entrepreneur establishing the farm.

CHAPTER 9 ANNULMENT OF LAND OWNERSHIP

Declaring Tsatong land

- 212 If a Thram holder dies without leaving any legitimate heir and written will, the land registered in his name shall be declared as Tsatong land after serving a public notice of 90 days by the Local Authority upon the apparent occurrence of Tsatong land.

ཚོང་འབྲེལ་སོ་ནམ་འཇུག་སྐྱོང་གིས་ཆའི་ཁྱ་ཡིག།

༢༢༠ ཚོང་འབྲེལ་སོ་ནམ་འཇུག་སྐྱོང་གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་གི་ཁྱ་ཡིག་འདི་ སོ་ནམ་ལྷན་
ཁག་གིས་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་འབྲི་ཤོག་བཀང་ཞིན་མ་ལས་ ལས་འགྲལ་གྲོས་འཆར་དང་
བཅས་པ་སྟེ་ ས་གནས་དབང་འཛིན་ལུ་སྤྱོད་དགོཔ་དང་ ས་གནས་དབང་འཛིན་གྱིས་
འོས་མཆམས་དང་ལྷན་པར་བཟེ་འཛིན་འབད་བ་ཅིན་ ཁྱ་ཡིག་དེ་གྲོས་འཆར་དང་
བཅས་པ་སྟེ་ཆ་འཛིན་གི་དོན་ལུ་ལྷན་ཁག་ལུ་གཏང་དགོ།

༢༢༡ ལྷན་ཁག་གིས་ གྲོས་འཆར་དེ་ཆ་འཛིན་འབད་བ་ཅིན་ འཇུག་སྐྱོང་གི་མིང་ཐོག་ཁར་
ས་ཆ་གྲུང་སྤྱོད་གི་ཐོ་བཀོད་ནིའི་དོན་ལུ་ ཁྱ་ཡིག་དང་ཡིག་ཆ་གཞན་ཚུ་ ལྷན་ཚོགས་
ཡིག་ཆ་དང་ལུ་གཏང་དགོཔ་དང་ འཇུག་སྐྱོང་ཁང་གཞི་བཙུགས་འབད་མི་ ཚོང་འབྲེལ་
པ་ལུ་ས་ཆ་ཅིས་སྤྱོད་ནི་གི་དོན་ལུ་ ས་གནས་དབང་འཛིན་ལུ་བད་ལན་འབད་དགོ།

༼ལུང་སྒྲུབ་༽ ས་ཆའི་བདག་དབང་ཆ་མེད་གཏང་ཐངས།

ཅུ་སྟོང་ས་གྲི་ས་ཆ་གསལ་བསྒྲགས་འབད་ཐངས།

༢༢༢ ཁྲམ་འཆང་མི་ཅིག་ཤི་ཆུན་འབྱུང་བའི་སྐབས་ལུ་ ཁྲིམས་མཐུན་གྱི་མི་བརྒྱུད་མེད་པའི་
ཁར་ ཁ་ཆེམས་ཡིག་ཐོག་ལུ་བཀོད་བཀོད་པ་ཡང་ག་ནི་ཡང་མེད་པ་ཅིན་ ཁོ་གི་མིང་ཐོག་
བཀོད་དེ་ཡོད་པའི་ས་ཆ་ཚུ་ ས་གནས་དབང་འཛིན་གྱིས་མངོན་གསལ་གྱི་ ཅུ་སྟོང་ས་
འཕྲོན་ཡོད་པའི་སྟོར་ལས་མི་དམངས་གསལ་བསྒྲགས་བྱིན་ཏེ་ཉིན་གངས་^{༩༠} འི་ཤུལ་
ལས་ཅུ་སྟོང་ས་གྲི་ས་ཆ་སྟེ་གསལ་བསྒྲགས་འབད་དགོ།

- 213 The Local Authority shall report the Tsatong land to the Commission Secretariat within 60 days after the expiry of the above 90 days notice for the annulment of its Thram.
- 214 After annulment of the Thram, the Commission Secretariat shall inform the agencies concerned and hand over the Tsatong land.

Non-occupation and use of Kidu and rehabilitation land

- 215 If the Kidu or rehabilitation land is not occupied and used by the landowner within 3 years from the date of allotment, it shall be deemed that he has the intention to abandon his rights on the land.
- 216 The Local Authority shall be responsible to monitor and report to the Commission Secretariat as and when such situation arises in its jurisdiction.
- 217 The Local Authority shall issue a written notice to the landowner stating the requirement to occupy and use the land.
- 218 If after 180 days of serving the notice, the landowner does not occupy or use the land, the Commission Secretariat upon recommendation from the Local Authority shall submit a report to the Office of the Gyalpoi Zimpon. In the event the ownership of land is annulled, the land shall be taken over as the Government land or Government Reserved Forests land.

༢༡༣ ས་གནས་དབང་འཛིན་གྱིས་ གོང་གི་ཉིན་གངས་༩༠ འི་དུས་ལུན་ཚང་ཞིན་མ་ལས་ཉིན་
གངས་༩༠ འི་ནང་འཁོད་ལུ་ ཁྱམ་ཆ་མེད་གང་ནི་གི་དོན་ལུ་ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་
ལུ་ས་ཆ་ཅ་སྟོང་ས་འཛོན་པའི་སྟོར་ལས་སྟན་ཞུ་འབད་དགོ།

༢༡༤ ཁྱམ་ཆ་མེད་བང་ཚར་ཞིན་མ་ལས་ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་གིས་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་
ལུ་བན་ལན་འབད་དེ་ ཅ་སྟོང་ས་གྱི་ས་ཆ་ཅིས་སྟོན་དགོ།

སྟོན་སྒྲུག་དང་གཞིས་གསར་གྱི་ས་ཆ་བེད་སྟོན་དང་བཟློན་མ་འབད་མི།

༢༡༥ སྟོན་སྒྲུག་ ཡངན་གཞིས་གསར་གྱི་ས་ཆ་ཅིག་གནང་བའི་ཆེས་གངས་ལས་ལོ་³ གྱི་ནང་
འཁོད་ལུ་ བེད་སྟོན་དང་བཟློན་མ་འབད་བཅིན་ རྩོམ་པར་གཞི་ལུ་ས་ཆ་འཛོན་བཟང་སྟངས་
ནི་གི་རེ་འདོད་ཡོད་པ་སྟེ་བརྩི་འཛིག་འབད་དགོ།

༢༡༦ རྟེན་འོག་ཚོགས་སྡེ་ ཡངན་ཁོམ་སྡེ་ཚོགས་སྡེ་གིས་ རང་གི་བྱུང་དབང་གི་འོག་ལུ་དེ་
བཟུམ་མའི་གནས་སྟངས་ནམ་རང་འཛོན་རུང་ ལྷ་རྟོག་འབད་དེ་ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་
ལུ་སྟན་ཞུ་འབད་ནི་འཁུར་འབག་དགོ།

༢༡༧ ས་གནས་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཁྱམ་འཆང་མི་ལུ་ ས་ཆ་དེ་བེད་སྟོན་དང་བཟློན་མ་འབད་
དགོ་པའི་སྟོར་ལས་བཀོད་པའི་ཡིག་ཐོག་གི་བན་བསྐྱལ་བྱིན་དགོ།

༢༡༨ བན་བསྐྱལ་བྱིན་ཏེ་ཉིན་གངས་¹⁴⁰ འི་ལུལ་ལས་ ཁྱམ་འཆང་མི་གིས་ ས་ཆ་དེ་བེད་
སྟོན་དང་བཟློན་མ་འབད་བཅིན་ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་གིས་ ས་གནས་དབང་འཛིན་
ལས་གྲོས་འདེབས་འབྱོར་བའི་སྐབས་ལུ་ རྒྱལ་པོའི་གཞི་མ་དཔོན་ཡིག་ཚང་ལུ་སྟན་ཞུ་
ལུ་འབད་དགོ། དེ་ལུགས་གྱི་ས་ཆ་འཛོན་བཟང་དེ་ཁྱམ་ནང་ལས་བཏོགས་བང་ཞིན་མ་
ལས་ ས་ཆ་དེ་ གཞུང་གི་ས་ཆ་ ཡངན་གཞུང་དབང་ནགས་ཚལ་སྟེ་ཅིས་ལེན་དགོ།

Non-utilization of registered land

- 219 If the land of Government institutions, Gerab Dratshang and the land allotted in Thromde for specific purposes are not used by the landowner within 3 consecutive years from the date of allotment, it shall be deemed that the landowner has the intention to abandon their rights to the land.
- 220 The Local Authority shall be responsible to monitor and report to the Commission Secretariat as and when such situation arises in its jurisdiction.
- 221 Upon receipt of such report, the Commission Secretariat shall issue a written notice to the landowner stating the requirement to use the land.
- 222 If after 180 days of serving the notice, the landowner continues to leave the land vacant, the registration of such land shall be annulled from the Thram and the Thram holders shall be informed accordingly. The land shall be taken over as the Government land or Government Reserved Forests land.

Regularizing status of omitted land

- 223 The omitted land shall become Government land or Government Reserved Forests land if it is not registered in accordance with Section 107 of this Act.

Non-payment of land tax

- 224 If a land tax is not paid for 3 consecutive years, the Local Authority shall serve a notice to the landowner at the end of the third year to pay the tax with arrears.

ཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་ཟུང་མ་འབད་བར་བཞག་མི།

༢༡༩ གཞུང་གི་གཙུག་མེའི་ས་ཆ་དང་ དགོར་བ་གྲུ་ཆང་གི་ས་ཆ་ དེ་ལས་དམིགས་བསལ་གྱི་
དགོས་དོན་ཅིག་གི་དོན་ལུ་ཁྲམ་སྤེལ་སྤྱོད་མི་ས་ཆ་ཅིག་ སའི་ཇོ་བདག་གིས་ཟ་སྤྱོད་མ་
འབད་བར་ལོ་^༣ འགྱུ་བ་ཅིན་ དེའི་ཤུལ་ལས་ནམ་རང་འབད་རུང་ས་ཆ་དེ་ལུ་ ཇོ་
བདག་དེ་ཚུ་གིས་ས་ཆ་འེ་ཐོབ་དབང་སྤང་ནི་གི་རེ་འདོད་ཡོད་པ་སྤེ་བཅེ་འཇོག་འབད་དགོ།

༢༢༠ ས་གནས་དབང་འཛིན་གྱིས་ རང་གི་བྱུང་དབང་གི་འོག་ལུ་དེ་བཟུམ་མའི་གནས་སྤངས་
ནམ་རང་འཐོན་རུང་ ལྷ་རྟོག་འབད་དེ་ལྷན་ཚུགས་ཡིག་ཆང་ལུ་སྤྲོན་ཞུ་འབད་ནིའི་འགན་
འཁུར་འབག་དགོ།

༢༢༡ དེ་ལུགས་ཀྱི་སྤྲོན་ཞུ་མྱོད་ཞིན་མ་ལས་ ལྷན་ཚུགས་ཡིག་ཆང་གིས་ ཁྲམ་འཆང་མི་ལུ་
ས་ཆ་དེ་བེད་སྤྱོད་དང་ཟ་སྤྱོད་འབད་དགོ་པའི་སྐོར་ལས་བཀོད་པའི་ཡིག་ཐོག་གི་བད་
བསྐུལ་བྱིན་དགོ།

༢༢༢ བད་བསྐུལ་བྱིན་ཏེ་ཉིན་གངས་^{༡༤༠} འི་ཤུལ་ལས་ཡང་ ཁྲམ་འཆང་མི་དེ་གིས་འཕྲོ་
མ་བུ་དེ་རང་ས་ཆ་དེ་སྤོང་མ་སྤེ་བཞག་པ་ཅིན་ དེ་ལུགས་ཀྱི་ས་ཆ་ཁྲམ་ནང་ལས་ཆ་མེད་
གཏང་དགོ། ས་ཆ་དེ་ གཞུང་གི་ས་ཆ་ ཡངན་གཞུང་དབང་ནགས་ཆལ་སྤེ་ཕུས་ལེན་
དགོ།

འཇོགས་ལུས་ཞུགས་མི་ས་ཆ་འེ་གནས་སྤངས་གཏན་འཁེལ་བཅོམ་མི།

༢༢༣ འཇོགས་ལུས་ཞུགས་མི་ས་ཆ་དེ་ གལ་སྲིད་བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་^{༡༠༢} པ་དང་
འབྲེལ་ཏེ་ཁྲམ་བཀོད་མ་འབད་བ་ཅིན་ གཞུང་གི་ས་ཆ་ ཡངན་གཞུང་དབང་ནགས་ཆལ་
གྱི་ས་ཆ་ལུ་བསྐྱར་པ་ཡིན།

ས་ཁྲལ་མ་བཏབ་མི།

༢༢༤ ས་ཁྲལ་མ་བཏབ་པར་འཕྲོ་མ་བུ་དེ་ལོ་གསུམ་འགྱུ་བ་ཅིན་ ས་གནས་དབང་འཛིན་གྱིས་
སའི་ཇོ་བདག་ལུ་ ལོ་གསུམ་པ་ཇོགས་ཁམས་ལུ་ ས་ཁྲལ་ཏེ་མའི་ལྷག་ལུས་དང་
བཅས་པ་སྤེ་བཏབ་དགོ་པའི་སྐོར་ལས་ཡིག་ཐོག་གི་བད་བསྐུལ་བྱིན་དགོ།

- 225 In addition to Section 224 of this Act, the Government may impose fines for non-payment of tax.
- 226 In the event of non-compliance to the notice served under Sections 224 of this Act, the Commission Secretariat shall annul the Thram of such land and the Thram holder shall be informed accordingly. The land shall be taken over as the Government land or Government Reserved Forests land.

Wilful surrender of registered land

- 227 If a landowner desires to surrender his registered land to the Government, he shall submit a written application to the Local Authority along with endorsement from joint owners, if any.
- 228 The Local Authority shall verify the application and endorse the deletion of the Thram to the Commission Secretariat. The land shall be taken as the Government land or Government Reserved Forests land.

Disposing excess landholding

- 229 The Commission Secretariat shall delete the registration of any excess land beyond land ceiling from the Thram if it is not disposed within the prescribed duration of 360 days as provided under Section 95 of this Act.
- 230 After deletion of the registration from the Thram, the Commission Secretariat shall intimate the concerned agencies to take over the land as the Government land or Government Reserved Forests land.

२२५ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་ २२༥ གྲུང་གཞུང་གིས་ ཁྲལ་མ་བཏབ་པར་བཞག་མི་
གྲུང་ཉེས་ཆད་བཀལ་དགོ།

२२६ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་ २२༥ པའི་འོག་ལུ་བཏང་མི་བད་བསྐལ་དང་འཁྲལ་ཏེ་
འབད་མ་བཏབ་པ་ཅིན་ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་གིས་ དེ་ལུགས་ཀྱི་ས་ཆ་དེ་ཁྲམ་དེ་ཆ་མེད་
བཏང་ཞིན་མ་ལས་ སའི་ཚེ་བདག་ལུ་དེའི་སྐོར་བད་ལན་འབད་དགོ། ས་ཆ་དེ་ གཞུང་
གིས་ཆ་ ཡངན་གཞུང་དབང་ནགས་ཚལ་གྱི་ས་ཆ་སྡེ་ཕྱིས་ལེན་དགོ།

ས་ཆ་སྒོ་འདོད་དང་བཅས་པའི་སྒོ་ལས་གཞུང་ལུ་ཕུལ་ནི།

२२༧ སའི་ཚེ་བདག་གིས་ཁོ་རའི་ཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་ཅིག་གཞུང་ལུ་ཕུལ་ནི་གི་སྒོ་འདོད་
བསྐྱེད་མི་དེ་ རང་རྒྱུང་བདག་དབང་གི་ས་ཆ་ཡིན་པ་ཅིན་ རང་གི་སྒོ་འདོད་ཐོག་ལས་
དང་ གལ་སྔོན་སྒྱི་རུབ་ཀྱི་ས་ཆ་ཡིན་པ་ཅིན་ ཚེ་བདག་གཞན་ཚུ་ལས་ཉོགས་མེད་ཀྱི་ཡིག་
དང་བཅས་པ་སྡེ་ ས་གནས་དབང་འཛིན་ལུ་ཁྱུ་ཡིག་ཕུལ་དགོ།

२२༨ ས་གནས་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཁྱུ་ཡིག་དེ་བདེན་དཔྱད་འབད་ཞིན་མ་ལས་ དེ་ལུགས་ཀྱི་
ས་ཆ་དེ་ཁྲམ་ནང་ལས་བཏོགས་བཏང་ནིའི་དོན་ལུ་ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་ལུ་གོས་
འདབས་འབད་དགོ། ས་ཆ་དེ་ གཞུང་གིས་ཆ་ ཡངན་གཞུང་དབང་ནགས་ཚལ་སྡེ་ཕྱིས་
ལེན་དགོ།

ས་ཐེབས་སྒྲོན་ལེན་འབད་ཐངས།

२२༩ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་གིས་ ས་ཆ་འཆང་སྒྲོན་འབད་ཚོག་པའི་མཐོ་ཚད་ལས་བཟུལ་ཏེ་
འཆང་མི་ས་ཐེབས་ཚུ་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་ २༥ འོག་ལུ་བཀོད་མི་ལྟར་དུ་
ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་དུས་ལུ་ན་ཉིན་གངས་ ३༦༠ འི་ནང་འཁོད་ལུ་སྒྲོན་ལེན་མ་འབད་བ་
ཅིན་ ཁྲམ་ནང་ལས་བཏོགས་གཏང་དགོ།

२३༠ ཁྲམ་ནང་ལས་བཏོགས་བཏང་ཞིན་མ་ལས་ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་གིས་ འབྲེལ་ཡོད་
ས་གནས་དབང་འཛིན་ ལུ་ ས་ཆ་དེ་ གཞུང་གིས་ཆ་ ཡངན་གཞུང་དབང་ནགས་
ཚལ་གྱི་ས་ཆ་སྡེ་ཕྱིས་ལེན་དགོ་པའི་སྐོར་ལས་བད་ལན་འབད་དགོ།

- 231 The landowner may select the excess land to be deleted in a manner that no Government land or Government Reserved Forests land is enclosed inside the boundary of the selected land, and he shall be compensated for the surrendered area with cash payment fixed by the Government for land acquisition under Section 151 of this Act.

Unlawful land transaction

- 232 Any registered landholding in a Thram shall be annulled without any compensation under the following circumstances and the Commission Secretariat shall intimate the agencies concerned to take over the land under their custody as Government land or Government Reserved Forests land:
- a) If Kidu or rehabilitation land is sold within 10 years of its allotment.
 - b) If a land in the name of the community for social and religious purposes is sold, gifted, or donated.
- 233 If the land belonging to Government institutions, Gerab Dratshang and religious institutions is sold, exchanged, gifted or donated contrary to the provisions of this Act, the Secretariat shall cause to reinstate the land back to the Government institution or the religious institution concerned.
- 234 If the land of a commercial agriculture farm is not used for its intended purpose or is left idle for more than 2 years, or is converted to any other uses, the Ministry of Agriculture shall cause to take over such land as the Government Reserved Forests land.

༢༣༡ སའི་ཇོ་བདག་གིས་ ས་ཐེབས་འཕྲོན་མི་དེ་ རང་གིས་གདམ་ཁ་རྒྱབ་པའི་ས་མཚམས་ཀྱི་
ནང་འཁོད་ལུ་ གཞུང་ས་དང་ གཞུང་དབང་ནགས་ཚལ་མ་ཚུད་པ་སྟེ་ ས་ཆ་དེ་ཁྲམ་
ནང་ལས་བཏོགས་གཏང་ནི་གི་གདམ་ཁ་རྒྱབ་ཆོག་ཅི་དང་ ཁོ་ལུ་བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འདྲོན་
ཆོན་༡༥ ལྟར་དུ་ས་ཆ་ཁྲམ་ནང་ལས་བཏོགས་མི་གི་རྒྱུ་འབྲས་སྤྱོད་དགོ།

ཁྲིམས་དང་མ་མཐུན་པའི་ས་ཆ་སྤྱོད་ལེན།

༢༣༢ ཁྲམ་བཀོད་རྒྱབ་པའི་ས་ཆ་འཆང་སྤྱོད་གཅི་རང་ཡིན་ཅུང་ གཤམ་གསལ་གནས་སྤངས་
ནང་ཡིན་པ་ཅིན་ རྒྱུ་འབྲས་གཅི་ཡང་མེད་པར་ཆ་མེད་གཏང་དགོས་དང་ ལྷན་ཆོགས་
ཡིག་ཚང་གིས་ འབྲེལ་ཡོད་ས་གནས་དབང་འཛིན་ལུ་ ས་ཆ་དེ་གཞུང་གི་ས་ཆ་ ཡངན་
གཞུང་དབང་ནགས་ཚལ་གྱི་ས་ཆ་སྟེ་ཕྱི་ས་ལེན་དགོ་པའི་སྟོར་ལས་བཅུ་ལན་འབད་དགོ་པ་
འདི་ཡང་:

- ༡) སྤྱོད་སྤྱུག་ ཡངན་ གཞིས་གསལ་གྱི་ས་ཆ་ཐོབ་སྟེ་ ལོ་ངོ་ ༡༠ གྱི་ནང་
འཁོད་ལུ་ ཉེ་བཅོང་འཐབ་པ་ཅིན།
- ཁ) གཤམ་སྤྱོད་ མི་སྤྱོད་ ཆོས་དོན་ལུ་མི་དམངས་ཀྱི་མིང་ཐོག་ལུ་ཁྲམ་ནང་
བཀོད་པའི་ས་ཆ་ཅིག་ བཅོང་བཏང་བ་ ཡངན་ སྟོང་པར་བྱེན་པ་ ཡོ་བྱུང་
སྤྱར་བ་ཅིན།

༢༣༣ གཞུང་གི་གཙུག་སྟེ་དང་ དགེ་རབ་ཟུ་ཚང་ ཆོས་སྤྱིའི་གཙུག་སྟེ་གི་བདག་དབང་ལུ་ཡོད་
པའི་ས་ཆ་ཅིག་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འདྲོན་དང་མ་འཁྲུལ་བར་ བཅོང་བཏང་བ་
ཡངན་ བཟྱེ་སོར་འབད་བ་ སྟོང་པར་བྱེན་པ་ ཡོ་བྱུང་སྤྱར་བ་ཅིན་ ལྷན་ཆོགས་ཡིག་
ཚང་གིས་ ས་ཆ་དེ་གཞུང་གི་གཙུག་སྟེ་ ཡངན་འབྲེལ་ཡོད་ཆོས་སྟེ་ལུ་ཡོག་སྤྱོད་དགོ།

༢༣༤ ཆོང་འབྲེལ་སོན་མ་འཇུགས་སྤྱོད་གིས་བེད་སྤྱོད་འབད་དེ་ཡོད་མི་ས་ཆ་དེ་ རེ་འདོད་
བསྤྱོད་པའི་དགོས་དོན་ལུ་ལག་ལེན་མ་འཐབ་པར་ལོ་ ༢ ལས་ལྷག་སྟེ་སོང་ཡོད་པ་
ཡངན་གཞན་གྱི་དོན་ལུ་བེད་སྤྱོད་འབད་བ་ཅིན་ ལྷན་ཁག་གིས་ དེ་ལུགས་ཀྱི་ས་ཆ་དེ་
གཞུང་དབང་ནགས་ཚལ་གྱི་ས་ཆ་སྟེ་ཕྱི་ས་ལེན་དགོ།

If the land registered in the name of a private corporation is not used for its intended purpose or is left idle for upto 3 years, or is converted to any other uses, the Ministry of Agriculture shall cause to take over such land as the Government Reserved Forests land or the Thromde concerned shall take over such land as Government land.

CHAPTER 10

USE OF TSAMDRO

Deleting Tsamdro from Thram

- 235 All Tsamdro rights maintained in the Thram prior to enactment of this Act shall be deleted from the Thram. Upon deletion, the Tsamdro land shall be reverted and maintained as the Government land in Thromde or the Government Reserved Forests land in rural areas.
- 236 The reverted Tsamdro in rural areas shall be converted to leasehold and those in Thromde shall be maintained as the Government land.

Overlapping Tsamdro rights with registered land

- 237 In the event a plot of land has both Tsamdro right and permanent ownership right, the latter shall prevail only if it is covered by the cadastral map and is lawfully registered in the Thram.

གལ་སྲིད་ སྒྲེར་སྒྲེལ་ས་འཛིན་གྱི་མིང་ཐོག་ཁར་ཐོ་བཀོད་འབད་དེ་ཡོད་མི་ས་ཆ་དེ་ རེ་
 འདོད་བསྐྱེད་པའི་དགོས་དོན་ལུ་ལག་ལེན་མ་འཐབ་པ་ ཡངན་ བེད་སྤྱོད་མ་འབད་བར་
 ལོ་³ སོང་བ་ ཡངན་ གནད་དོན་གཞན་གྱི་དོན་ལུ་བསྐྱར་བཅོས་འབད་བཅིན་ སོ་
 ཅམ་ལྟན་ལག་གིས་ དེ་བཟུམ་མའི་ས་ཆ་དེ་ གཞུང་དབང་ནགས་ཚལ་གྱི་ས་ཆ་སྤྱི་ཅིས་
 ལེན་ནི་ ཡངན་ འབྲེལ་ཡོད་ ཁྲོམ་སྤེ་གིས་ གཞུང་གི་ས་ཆ་སྤྱི་ཅིས་ལེན་དགོ།

༼ལུ་བཅུ་པ་༽ ལྷ་འབྲོག་སྤྱོད་ཐངས།

ལྷ་འབྲོག་ཁམ་ནང་ལས་བཏོགས་གཏང་ནི།

- ༢༣༥ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ཆ་འཛོགས་འབད་བའི་རྟེ་མ་ ས་ཁམ་ནང་རྒྱུན་སྤྱོད་འཐབ་མི་ལྷ་
 འབྲོག་གི་ཐོབ་དབང་གར་ཁམ་ནང་ལས་བཏོགས་གཏང་དགོ། ཁམ་ནང་ལས་བཏོགས་
 བཏང་ཞིན་མ་ལས་ ཁྲོམ་སྤེ་ནང་གི་ལྷ་འབྲོག་ཚུ་གཞུང་གི་ས་ཆ་སྤྱི་ཅིས་སྤྱོད་འཐབ་ནི་དང་
 མོང་གསེབ་གྱི་ས་གོ་ནང་གི་ལྷ་འབྲོག་ཚུ་གཞུང་དབང་ནགས་ཚལ་སྤྱི་ཅིས་སྤྱོད་འཐབ་དགོ།
- ༢༣༦ མོང་གསེབ་ནང་གི་ལྷ་འབྲོག་གི་ས་ཆ་ཚུ་ སྤྱར་སྤྱོད་ཀྱི་འཆང་སྤྱོད་ལུ་བསྐྱར་བཅོས་འབད་
 བྱིད་དང་ ཁྲོམ་སྤེ་ནང་ཡོད་མི་ལྷ་འབྲོག་གི་ས་ཆ་ཚུ་གཞུང་གི་ས་ཆ་ལུ་བསྐྱར་བཅོས་འབད་
 དགོ།

ལྷ་འབྲོག་གི་ས་ཆ་དེ་ ཁམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་སྤྱི་ཅིས་ལུ་འཐོན་མི།

- ༢༣༧ ས་ཞིང་ཅིག་ལུ་ ལྷ་འབྲོག་གི་ཐོབ་དབང་དང་ གཏན་འཇགས་བདག་དབང་གི་ཐོབ་དབང་
 གཉིས་ཆར་ཡོད་པ་སྤྱི་ཅིས་འཐོན་འོང་བཅིན་ གཏན་འཇགས་ཀྱི་བདག་དབང་འདི་ གལ་
 སྲིད་ས་ཆ་དེ་ས་ཆའི་ཆ་ཚད་ཀྱི་ས་ཁྲ་ནང་ཚུད་ཡོད་པ་མ་ཆད་ཁྲིམས་མཐུན་གྱི་ཐོག་ལས་
 ཁམ་ནང་བཀོད་དེ་ཡོད་པ་ཅིན་ ཆ་གནས་བཞག་དགོ།

Cash compensation for Tsamdro rights

- 238 The Government shall pay cash compensation to the owners of Tsamdro under Land Act 1979 for surrendering their Tsamdro rights based on the area registered in the Thram.

Confining lease within Dzongkhag

- 239 After 10 years from the date of enactment of this Act, Tsamdro shall be leased only to a lessee who is a resident of the Dzongkhag where the Tsamdro is situated.

Eligibility to lease Tsamdro

- 240 An individual household or community owning livestock shall be eligible to lease the reverted Tsamdro which have been converted to Government Reserved Forests land for use as Tsamdro.
- 241 While leasing Tsamdro, preference shall be given to the previous rights holders and community.
- 242 Except as provided in Section 243 of this Act, Tsamdro shall be leased based on herd size.

Tsamdro lease to Highlanders

- 243 Highlanders who are directly dependent on Tsamdro may retain their Tsamdro rights under lease irrespective of possession of livestock and their herd size.

ལྷ་འབྲོག་གི་ཐོབ་དབང་ལུ་དངུལ་རྒྱུ་གི་རྒྱུ་འབྲས།

༢༣༤ སྤྱི་ལོ་༡༩༧༩ འི་ས་ཡི་ཁྲིམས་ཡིག་ལྟར་ ལྷ་འབྲོག་གི་ཆོ་བདག་ཚུ་གིས་ ལྷ་འབྲོག་རྒྱུད་
ཞི་འཛོམས་དབང་ གཞུང་ལུ་ཕུལ་ཁུ་ལས་ ས་ཆ་འི་རྒྱ་ཚད་དང་བསྟུན་ཏེ་ཁོང་ལུ་དངུལ་གྱི་
རྒྱུ་འབྲས་རྒྱུད་དགོ།

གྲུར་རྒྱུད་འདི་ རྫོང་ཁག་ནང་འཁོད་ལུ་བྱིན་དགོས།

༢༣༩ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ཆ་འཛོགས་འབད་དེ་ལོ་ ༡༠ གྱི་ཤུལ་ལས་ ལྷ་འབྲོག་འདི་ ལྷ་འབྲོག་
དེ་ཆགས་ཏེ་ཡོད་པ་འི་རྫོང་ཁག་གི་གནས་རྒྱུད་པ་ཡིན་པ་འི་ གྲུར་རྒྱུད་ནང་ལེན་མི་རྒྱུང་མ་
ཅིག་ལུ་རྒྱུད་དགོ།

ལྷ་འབྲོག་གྲུར་རྒྱུད་ནང་ལེན་ནི་འི་ཐོབ་ལམ།

༢༤༠ སློན་པོ་ཡོད་མི་ཁྲིམ་གུང་གཅིག་ ཡངན་ མི་སྡེ་ཅིག་གིས་ གཞུང་དབང་ནགས་ཆེལ་ལུ་
བསྐྱར་བཅོས་འབད་མི་ལྷ་འབྲོག་ཟེ་རྒྱུད་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་གྲུར་རྒྱུད་ནང་ལེན་ནི་འི་ཐོབ་
ལམ་ཡོད།

༢༤༡ ལྷ་འབྲོག་གྲུར་རྒྱུད་ནང་རྒྱུད་པ་འི་སྐབས་ལུ་ སློན་ཐོབ་གྱི་གདམ་ཁའི་གོ་སྐབས་འདི་ ཉེ་
མ་འི་བདག་དབང་འཆང་མི་དང་ མི་སྡེ་གི་ཐོག་ལུ་བྱིན་དགོ།

༢༤༢ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འི་དོན་ཚན་ ༢༥༣ པ་ནང་བཀོད་མི་ལྟར་དུ་ཡིན་ན་མ་གཏོགས་ དེ་
མིན་ལྷ་འབྲོག་འདི་སློན་པོ་གྱི་ཁ་གྲངས་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་གྲུར་རྒྱུད་ནང་རྒྱུད་དགོ།

ས་ཁ་མཐོ་སར་སྟོད་མི་ཚུ་ལུ་ལྷ་འབྲོག་གྲུར་རྒྱུད་ནང་རྒྱུད་ཐངས།

༢༤༣ འཛོམས་ཐང་ཀར་དུ་ ལྷ་འབྲོག་ལུ་བརྟེན་ཏེ་སྟོད་མི་ ས་ཁ་མཐོ་སར་སྟོད་མི་(འབྲོག་པ་)
ཚུ་ལུ་སློན་པོ་ཡོད་མེད་དང་ སློན་པོ་གྱི་ཁ་གྲངས་ལུ་མ་ཁྲོས་པར་ གྲུར་རྒྱུད་གྱི་ཐོག་ལས་
ཁོང་ར་འི་ལྷ་འབྲོག་གི་ཐོབ་དབང་ལྟར་བཞིན་བཞག་ཆོག།

- 244 The lease for Highlanders shall be for a period not less than 30 years with the possibility of extension.

No sub-leasing of Tsamdro

- 245 With the exception of the Tsamdro leased to Highlanders, there shall be no sub-leasing of Tsamdro.

Right to Tsalam and Chhulam on Tsamdro

- 246 The individuals or communities who have the customary Tsalam and Chhulam rights on any leased Tsamdro shall continue to enjoy such rights.

Using Tsamdro as per management plan

- 247 Grazing and pasture development on Tsamdro shall be permitted based on a Tsamdro management plan. The Department of Forests, Department of Livestock, and the lessee shall be responsible to prepare Tsamdro management plan. The following shall be the basic profile of a Tsamdro management plan.

- a) Identification of the land:
 - 1. Name and location.
 - 2. Total area of the land.
 - 3. Map showing the location and boundary
- b) Identification of the lessee:
 - 1. Name of the lessee.

༢༥༥ ས་ཁ་མཐོ་སར་སྟོད་མི་ཚུ་ལུ་སྤྱོད་ཀྱི་དུས་ལུན་འདི་ ལོ་ ༣༠ ལས་མ་ཉུང་བར་
ཡར་སེང་འབད་ཆོག་པ་སྟེ་མེད་གོ།

རྩ་འབྲོག་ནང་འཁོད་སྤྱོད་ནང་གཏང་ནི་མེད་པ།

༢༥༦ ས་ཁ་མཐོ་སར་སྟོད་མི་ཚུ་གིས་མ་གཏོགས་ གཞན་ཚུ་གིས་རྩ་འབྲོག་དེ་ རང་འཁོད་
སྤྱོད་ནང་གཏང་མི་ཆོག།

རྩ་འབྲོག་ནང་རྩ་ལམ་དང་ རྩ་ལམ་གྱི་ཐོབ་དབང་།

༢༥༧ སྤྱོད་ནང་བཏང་མི་རྩ་འབྲོག་ནང་གི་རྩ་ལམ་དང་ རྩ་ལམ་གྱི་སྤྱོད་ཐོབ་དབང་
ཡོད་པ་འདི་ མི་ངོ་དང་ མི་སྡེ་ཚུ་གིས་ དེ་ལུགས་ཀྱི་ཐོབ་དབང་ལུ་སྤྱོད་བཞིན་འཕྲོ་མ་བྱུང་
དེ་རང་སྤྱོད་དགོ།

རྩ་འབྲོག་ འཛིན་སྐྱོང་འཆར་གཞི་དང་འབྲེལ་ཏེ་སྤྱོད་བཟང་།

༢༥༨ རྩ་འབྲོག་ནང་ རྩ་འབྲོད་འབད་ནི་དང་ རྩ་རིགས་གོང་འཕེལ་གཏང་ནི་གི་ཐད་ལུ་ རྩ་
འབྲོག་འཛིན་སྐྱོང་གི་འཆར་གཞི་དང་འབྲེལ་ཏེ་འབད་བཅུག་དགོ། བྱམས་ཚལ་ལས་
ཁུངས་དང་ རྒྱུ་ཞུ་ལས་ཁུངས་ སྤྱོད་ནང་ལེན་མི་ཚུ་གིས་ མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ཐོག་
ལས་རྩ་འབྲོག་འཛིན་སྐྱོང་འཆར་གཞི་བཟོ་དགོ། གཤམ་གསལ་ཚུ་ རྩ་འབྲོག་འཛིན་
སྐྱོང་འཆར་གཞི་གི་རྒྱབ་རྟེན་ཨིན་མི་འདི་ཡང་།

ག) སའི་ངོས་འཛིན་:

༡. ས་གནས་ཀྱི་མིང་དང་།
༢. ས་ཆའི་རྒྱ་ཚད་ཡོངས་བསྟོམས།
༣. རྩ་འབྲོག་གི་ས་གནས་དང་ ས་མཚམས་བཅས་བཏོན་མི་ས་བྲ།

ཁ) སྤྱོད་ནང་ལེན་མི་གི་ངོས་འཛིན་:

༡. སྤྱོད་ནང་ལེན་མི་གི་མིང་དང་།

2. Citizenship identity number.
 3. Permanent address.
 4. Resident working members.
 5. Total number of animals.
- c) Management:
1. List of activities to improve the productivity of Tsamdro.
 2. Location of a dwelling house for herders and shelters for livestock during lease period.
 3. Measures to protect the improved Tsamdro, e.g. fencing.
 4. Time schedule to implement the planned activities.
 5. Any assistance and monitoring from the Departments of Livestock and Forest and Local Authority.
 6. Terms and conditions on deviation from the plan.

Prohibition to use Tsamdro for other purposes

- 248 The Tsamdro on lease shall not be used for any purposes other than those prescribed in the Tsamdro management plan.

༢. མི་ཁུངས་དོན་སྤྱོད་ལག་ཁྱེར་ཨང་།
༣. གཏན་འཇགས་ཁ་བྱང་།
༤. གླུ་སྤྱོད་ནང་ལེན་མིའི་ལས་བྱེད་འཇུག་མི།
༥. སློན་མོར་གྱི་གྲུངས་ལ།

ག། འཛིན་སྐྱོང་:

༡. ལྷ་འབྲོག་གི་འཕྲོན་བསྐྱེད་གོང་འཕེལ་གཏང་ནིའི་ལས་དོན་གཙོ་
ཅན་གྱི་ཐོད་དང་།
༢. གླུ་སྤྱོད་གྱི་དུས་ཡུན་ནང་སློན་མོར་འཛིན་སྐྱོང་པ་ཚུའི་སྤྱོད་སའི་
ཁྱིམ་དང་སློན་མོར་གྱི་ཁྱིམ་བཟོ་བསྐྱུན་གྱིས་གནས།
༣. གླུ་སྤྱོད་ནང་སྤྱོད་པའི་ལྷ་འབྲོག་སྤྱོད་འབད་ནི་ཐབས་ལམ་
དཔྱེ་འབད་བ་ཅིན་རལ་འགོར་ནི་ཚུ།
༤. འཆར་གཞི་ནང་ཡོད་པའི་ལས་དོན་གཙོ་ཅན་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་
ནི་གི་དུས་ཚད།
༥. སློན་མོར་དང་ནགས་ཚལ་ལས་ཁུངས་དང་ས་གནས་དབང་
འཛིན་ལས་ལས་རོགས་དང་ལྷ་རྟོག་གང་རུང་།
༦. འཆར་གཞི་ལས་འགལ་བའི་ཁ་ཆིག་དང་གནས་སྤངས།

ལྷ་འབྲོག་ཚུ་གནད་དོན་གཞན་གྱི་དོན་ལུ་ཟ་སྤྱོད་འབད་ནི་ལས་བཀག་ཆ།

༢༥ གླུ་སྤྱོད་ནང་ཡོད་པའི་ལྷ་འབྲོག་འདི་ལྷ་འབྲོག་འཛིན་སྐྱོང་འཆར་གཞི་ནང་ཆེད་དུ་
བཀོད་དེ་ཡོད་མི་མེན་པའི་གནད་དོན་གཞན་གྱི་དོན་ལུ་ཟ་སྤྱོད་འབད་མི་ཆོག།

- 249 No permanent infrastructure shall be established on the Tsamdro on lease. Unless renewed, upon expiry of lease the lessee shall not continue with any activities on Tsamdro or no infrastructure shall remain on the land.

Annulment of lease

- 250 If a Highlander abandons his place of domicile, the Tsamdro lease shall be annulled.
- 251 Except as provided in Section 243 of this Act, the Tsamdro lease shall not subsist if a leaseholder no longer owns livestock. The Tsamdro lease shall be revoked after 180 days of disowning livestock.
- 252 If Tsamdro is sub-leased by a lessee other than Highlander, the lease shall be annulled.

No transaction of Tsamdro

- 253 Except as provided for Highlanders in Section 245 of this Act, there shall be no transaction of Tsamdro, which is on lease. The lease may however, within the stipulated lease period, be inherited.

Maintaining Tsamdro records

- 254 The Ministry shall maintain the records of Tsamdro on lease.

༢༤༩ གྲུ་སྤྱོད་ནང་ལེན་མི་ལྟ་འབྲོག་ནང་ གཏན་འཇགས་ཀྱི་བཅོ་བཀོད་ཀྱི་རིགས་གཞི་ཡང་
 བཅོ་མི་ཆོག། གཤམ་སྤྱོད་འཆང་ཡུན་བསྐྱར་གསོ་འབད་ཡོད་ན་མ་གཏོགས་ དེ་མིན་
 གྲུ་སྤྱོད་ཀྱི་དུས་ཡུན་ཚང་ཞིན་མ་ལས་ གྲུ་སྤྱོད་ནང་ལེན་མི་གིས་ ལྟ་འབྲོག་ནང་
 ལས་དོན་གཅི་ཡང་འཕྲོ་མཐུད་དེ་འབད་མ་ཆོག་པ་དང་ ས་ཆ་དེ་ནང་བཅོ་བཀོད་ཀྱི་
 རིགས་ཡང་བཞག་མི་ཆོག།

གྲུ་སྤྱོད་ཆ་མེད་སྟེ་བཙིན།

༢༥༠ ས་ཁ་མཐོ་སར་སྤྱོད་མི་གིས་ ཁོར་འདྲོད་གནས་ལས་ ས་གནས་གཞན་ཁར་སྟོ་སྟེ་འགྲོ་
 བ་ཅིན་ ལྟ་འབྲོག་གྲུ་སྤྱོད་འདི་ཆ་མེད་གཏང་དགོ།

༢༥༡ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འདྲི་དོན་ཚན་ ༢༥༣ པའི་ནང་བཀོད་དེ་ཡོད་མི་ལྟར་དུ་ཡིན་ན་མ་
 གཏོགས་ དེ་མིན་ ལྟ་འབྲོག་གྲུ་སྤྱོད་འདི་ གཤམ་སྤྱོད་གྲུ་སྤྱོད་ནང་ལེན་མི་དེ་ སྟོ་
 ཞོར་མེད་པ་ལུ་འགྱུར་བ་ཅིན་ འཕྲོ་མཐུད་དེ་བཞག་མི་ཆོག། ལྟ་འབྲོག་གྲུ་སྤྱོད་ནང་
 ཡོད་མི་དེ་ སྟོ་ཞོར་མེད་པ་ལུ་གྱུར་ཏེ་ཉིན་གངས་ ༡༤༠ འི་ཤུལ་ལས་ཆ་མེད་གཏང་དགོ།

༢༥༢ ས་ཁ་མཐོ་སར་སྤྱོད་མི་མེན་པའི་ ལྟ་འབྲོག་གྲུ་སྤྱོད་ནང་ལེན་མི་གཞན་གྱིས་ ལྟ་འབྲོག་
 ནང་འཁོད་གྲུ་སྤྱོད་ནང་གཏང་བ་ཅིན་ གྲུ་སྤྱོད་འདི་ཆ་མེད་གཏང་དགོ།

ལྟ་འབྲོག་སྤྱོད་ལེན་འབད་མ་ཆོག་པ།

༢༥༣ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འདྲི་དོན་ཚན་ ༢༥༤ པའི་ནང་ས་ཁ་མཐོ་སར་སྤྱོད་མི་ཚུ་གི་དོན་ལུ་
 བཀོད་མི་ལྟར་དུ་མ་གཏོགས་ གཞན་གྲུ་སྤྱོད་ནང་ཡོད་པའི་ ལྟ་འབྲོག་གི་ས་ཆ་ཚུ་སྤྱོད་
 ལེན་འབད་མི་ཆོག། ཡིན་རུང་གྲུ་སྤྱོད་དེ་ ཆང་གཞི་བཅོ་མི་གྲུ་སྤྱོད་ཀྱི་དུས་ཡུན་ནང་
 འཁོད་ལུ་སྐལ་ལཱ་བགོ་ཤ་འབད་སྤྱོད་ཆོག།

ལྟ་འབྲོག་གི་ཐོ་ཡིག་རྒྱུ་སྤྱོད་འབབ་ཐངས།

༢༥༤ ལྷན་ཁག་གིས་ གྲུ་སྤྱོད་ནང་ཡོད་པའི་ ལྟ་འབྲོག་གི་ཐོ་ཚུ་ རྒྱུ་སྤྱོད་འབབ་དགོ།

CHAPTER 11

USE OF SOKSHING

Deleting Sokshing from Thram

- 255 All Sokshing rights maintained in the Thram prior to enactment of this Act shall be deleted from the Thram. Upon deletion, the Sokshing shall be maintained as the Government land in Thromde or the Government Reserved Forests land in rural areas.
- 256 The reverted Sokshing in rural areas may be converted to leasehold at individual and community level. However, the land categorized as Sokshing where there are no trees shall not be leased.

Eligibility to lease Sokshing

- 257 Only those who have agricultural land shall be eligible to lease Sokshing on individual as well as on community basis.
- 258 Preference shall be given to the previous rights holders while leasing Sokshing.

Lease period of Sokshing

- 259 The lease shall be for a period not less than 30 years with the possibility of extension.

༼ལེའུ་བརྩ་གཅིག་པ༽ སོག་ཤིང་སྟོང་ཐངས།

སོག་ཤིང་ཁྲམ་ནང་ལས་བཏོགས་དགོས།

༢༥༥ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ཆ་འཛོགས་གྲུབ་པའི་ཉེ་མ་ཁྲམ་ནང་རྒྱུན་སྦྱོང་འཐབ་སྤྱོད་པའི་སོག་
ཤིང་གི་ཐོབ་དབང་རྩ་གར་ ཁྲམ་ནང་ལས་བཏོགས་གཏང་དགོ། ཁྲམ་ནང་ལས་བཏོགས་
ཚར་ཞིན་མ་ལས་ སོག་ཤིང་གིས་ཆ་རྩ་གཞུང་གིས་ཆ་ ཡང་ན་གཞུང་དབང་ནགས་ཆཔ་
གྱིས་ཆ་སྤྲེལ་རྒྱུན་སྦྱོང་འཐབ་དགོ།

༢༥༦ བདག་དབང་ཆ་མེད་བཏང་མི་གྲོང་གསེབ་གྱི་སོག་ཤིང་རྩ་ མི་ངོ་རང་རྒྱང་དང་མི་སྤེའི་
གནས་ཤིང་ནང་གྲར་སྟོང་གྲར་བསྐྱར་བཅོས་འབད་ཆོག། ཡིན་རུང་ སོག་ཤིང་སྤྱོད་ཐྱི་
བ་བཟོ་སྤྱོད་མི་ཤིང་མེད་པའི་ས་ཆ་རྩ་གྲར་སྟོང་ནང་བྱེན་མི་ཆོག། ཁྲོམ་སྤྱོད་ནང་ཡོད་
པའི་སོག་ཤིང་རྩ་ གཞུང་གིས་ཆ་སྤྲེལ་རྒྱུན་སྦྱོང་འཐབ་དགོ།

སོག་ཤིང་གྲར་སྟོང་ནང་ལེན་ནིའི་ཐོབ་ལམ།

༢༥༧ སོ་ནམ་གྱིས་ཆ་ཡོད་མི་རྩ་གིས་རྒྱང་མ་ཅིག་ སོག་ཤིང་དེ་ མི་ངོ་རང་རྒྱང་དང་མི་སྤེའི་
གཞི་རྟེན་གྱི་ཐོག་ལུ་གྲར་སྟོང་ནང་ལེན་ནིའི་ཐོབ་ལམ་ཡོད།

༢༥༨ སོག་ཤིང་གྲར་སྟོང་ནང་གཏང་པའི་སྐབས་ལུ་ ཉེ་མའི་ཐོབ་དབང་འཆང་མི་ལུ་སྤྲོན་ཐོབ་
གྱི་བཟེ་འཛོགས་འབད་དགོ།

སོག་ཤིང་གྲར་སྟོང་གྱི་དུས་ལུ།

༢༥༩ སོག་ཤིང་གྲར་སྟོང་གྱི་དུས་ལུན་འདི་ ལོ་₃₀ གྱི་དོན་ལུ་སྟོང་དགོས་དང་ དུས་ལུན་དེ་
ཡར་སངས་འབད་ཆོག།

No transaction of Sokshing

260 There shall be no transaction of Sokshing. The lease may, however, be inherited within the stipulated lease term.

No sub-leasing of Sokshing

261 There shall be no sub-leasing of Sokshing.

Using Sokshing as per management plan

262 The vegetative and land improvement of Sokshing shall be allowed according to Sokshing management plan. The Department of Forest, Department of Agriculture, and the lessee shall prepare such management plan. The following shall be the basic profile of a Sokshing management plan.

a) Identification of the land:

1. Name and location.
2. Total area of the land.
3. Map showing the location and boundary

b) Identification of the lessee:

1. Name of the lessee.
2. Citizenship identity number.
3. Permanent address.

སོག་ཤིང་སྟོང་ལེན་འབད་མཆོག་པ།

༢༦༠ སོག་ཤིང་གི་ས་ཆ་ཚུ་སྟོང་ལེན་འབད་མི་ཆོག་། ཨིན་རུང་སྐར་སྟོང་དེ་ ཚད་གཞི་བཟོ་མི་
སྐར་སྟོང་གི་དུས་ལུན་ནང་འཁོད་ལུ་སྐལ་ལྷ་བགོ་ག་འབད་སྟོང་ཆོག་།

སོག་ཤིང་ནང་འཁོད་སྐར་སྟོང་ནང་གཏང་མཆོག་པ།

༢༦༡ སོག་ཤིང་ཚུ་ ནང་འཁོད་སྐར་སྟོང་ནང་གཏང་མི་ཆོག་།

སོག་ཤིང་ འཛིན་སྟོང་གི་འཆར་གཞི་དང་འབྲེལ་ཏེ་སྟོང་དགོ་པ།

༢༦༢ སོག་ཤིང་ནང་ སྟོང་ཤིང་གི་རིགས་དང་ ས་ཆ་ཡམ་ངག་གཏང་ནི་གི་ཐད་ལུ་ སོག་ཤིང་
འཛིན་སྟོང་གི་འཆར་གཞི་དང་འབྲེལ་ཏེ་འབད་བཅུག་དགོ། ནགས་ཚལ་ལས་ཁུངས་དང་
སོ་ནམ་ལས་ཁུངས་ སྐར་སྟོང་ནང་ལེན་མི་ཚུ་གིས་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ཐོག་ལས་སོག་ཤིང་
འཛིན་སྟོང་གི་འཆར་གཞི་བཟོ་དགོ། གཤམ་གསལ་ཚུ་ སོག་ཤིང་འཛིན་སྟོང་འཆར་
གཞི་གི་རྒྱབ་རྟེན་འདི་ཡང་།

ཀ) ས་ཆ་འཛིན་སྟོང་འཛིན་མི་ཆོག་པ་ལུ་:

༡. མིང་དང་ས་གནས་དང་།
༢. ས་གོ་རྒྱ་ཚད་ཡོངས་བསྟོམས་།
༣. སོག་ཤིང་གི་ས་གནས་དང་ ས་མཚམས་བཅས་བཏོན་མི་སྟེ།

ཁ) སྐར་སྟོང་ནང་ལེན་མི་གི་ངོས་འཛིན་མི་ཆོག་པ་ལུ་:

༡. སྐར་སྟོང་ནང་ལེན་མི་གི་མིང་དང་།
༢. མི་ཁུངས་རི་སྟོང་ལག་ཁྲེར་ཨང་།
༣. གཏན་འཇགས་ཁ་བྱང་།

4. Resident working members.
5. Types of land category.
6. Total agriculture area.

c) Management:

1. List of activities to improve the productivity of Sokshing.
2. Time schedule to implement the planned activities.
3. Any assistance and monitoring from the Departments of Livestock and Forest and Local Authority.
4. Terms and conditions on deviation from the plan.

Prohibition to use Sokshing for other purpose

- 263 Sokshing land shall not be used for any purpose other than the collection of leaf litter allowed in accordance with the Sokshing management plan.
- 264 No permanent infrastructure shall be established on Sokshing land.

Annulment of lease

- 265 A lease shall be revoked under the following circumstances:
- a) If the Sokshing is sub-leased in contravention to Section 261 of this Act.
 - b) If Sokshing is not managed as per the management plan prescribed according to Section 262 of this Act.

༤. གྲུང་སྒྱུད་ནང་ལེན་མིའི་ལས་བྱེད་འཐུས་མི།
༥. ས་ཆའི་དབྱེ་བ།
༦. སོ་ནམ་གྱི་ས་གོ་རྒྱ་ཚད་ཡོངས་བསྟོམས།

ག། འཛིན་སྐྱོང་:

༡. སོག་ཤིང་འཕྱོན་བསྐྱེད་གོང་འཕེལ་གཏང་ནིའི་ལས་དོན་གྱི་ཐོ་དང་།
༢. འཆར་གཞི་ནང་ཡོད་པའི་ལས་དོན་གཙོ་ཅན་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་ནི་གི་དུས་ཚད།
༣. སོ་ནམ་དང་ རྒྱལ་སྐོར་ལས་ཁུངས་དང་ ས་གནས་དབང་འཛིན་ལས་ ལས་རོགས་དང་ ལྷ་རྟོག་གང་ཅུང་།
༤. འཆར་གཞི་འགལ་བའི་ཁ་ཚིག་དང་གནས་སྐབས།

སོག་ཤིང་གི་ས་ཆ་ གནད་དོན་གཞན་གྱི་དོན་ལུ་སྒྱུད་ནི་ལས་བཀག་ཆ།

༢༦༣ སོག་ཤིང་གི་ས་ཆ་འདི་ སོག་ཤིང་འཛིན་སྐྱོང་འཆར་གཞི་དང་འབྲེལ་ཏེ་ གནང་བ་བྱིན་མི་ འདབ་མ་སོག་འཕུག་ནི་མེན་པའི་གནད་དོན་གཞན་གྱི་དོན་ལུ་སྒྱུད་མི་ཚོགས།

༢༦༤ སོག་ཤིང་གི་ས་ཆ་ནང་ གཏན་འཇགས་གྱི་བཅོ་བཀོད་ཀྱི་རིགས་གཞི་ཡང་བཅོ་མི་ཚོགས།

གྲུང་སྒྱུད་ཆ་མེད་གཏང་ནི།

༢༦༥ གཤམ་གསལ་གནས་སྐབས་ལུ་ གྲུང་སྒྱུད་ཆ་མེད་གཏང་དགོས་འདི་ཡང་:

- ག། སོག་ཤིང་དེ་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་༢༦༡ པ་དང་མ་འབྲེལ་བར་ རྒྱང་འཁོད་གྲུང་སྒྱུད་ནང་གཏང་པ་ཅིན། ཡངན།
- ཁ། སོག་ཤིང་དེ་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་༢༦༢ པ་དང་འབྲེལ་ཏེ་ཆེད་དུ་ བཀོད་པའི་འཛིན་སྐྱོང་འཆར་གཞི་དང་འབྲེལ་ཏེ་འཛིན་སྐྱོང་མ་འཐབ་པ་ ཅིན།

- c) If the lessee no longer owns agricultural land for which he was using the Sokshing.

Maintaining Sokshing records

- 266 The Ministry shall maintain the records of Sokshing on lease.

CHAPTER 12 EASEMENT

Water channel and embankments

- 267 The provisions of the Land Act, 1979, on water channel and embankments shall prevail till Water Act is enacted.

Customary right of way

- 268 A right of way established over a land through local customs by uninterrupted use for a period of more than 5 years shall be respected and the landowner shall not object to its use.

Right of access to private land

- 269 The landowner shall allow any authorized person or persons to enter his land to carry out alterations, adjustment or improvement of service utility works and for purposes connected therewith which are reasonably necessary for the benefit of larger community or environment after reasonable notice.

ག) གླུ་རྒྱུད་ལེན་མི་དེ་ལུ་ སོ་ནམ་ས་ཆ་མེད་པ་འགྱུར་བ་ཅིན།

སོག་ཤིང་གི་ཐོ་ཡིག་རྒྱུན་རྒྱུང་འཐབ་ཐངས།

༢༤༤ ལྷན་ཁག་ ཡངན་ མ་འོངས་པ་ལུ་གཞུང་དབང་ནགས་ཚལ་གྱི་ས་ཆ་འི་འགན་འཁུར་
འབག་མི་ལས་སྡེ་གང་རུང་གིས་ གླུ་རྒྱུད་ནང་ཡོད་པ་འི་སོག་ཤིང་གི་ཐོ་རྒྱུན་རྒྱུང་འཐབ་
དགོ།

༼ལེའུ་བཙུག་ཤིས་པ་༽ གནམ་དོན་བཀོལ་རྒྱུད་གྱི་ཐོབ་དབང་།

ཚུ་ཡུར་དང་ཚུ་བྲག་གི་དགོངས་དོན།

༢༤༧ སྤྱི་ལོ་༡༩༧༩ འི་ ས་ཡི་ཁྲིམས་ཡིག་བཞིན་ ཚུ་ཡུར་དང་ཚུ་བྲག་གི་དགོངས་དོན་ཚུ་
ཚུ་འི་བཅའ་ཁྲིམས་ཆ་འཛོགས་གྲུབ་ཚུན་ལག་ལེན་འཐབ་ནི།

སྤར་བྱུན་ལམ་གྱི་ཐོབ་དབང་།

༢༤༨ ས་ཆ་ཅིག་གྲུ་ལས་ ས་གནས་གྱི་སྤར་འབྱུན་གྱི་ཐོག་ལུ་ ལམ་གྱི་ཐོབ་དབང་ཅིག་གཞི་
བཙུགས་འབད་མི་དེ་འཕྲོ་མཐུད་དེ་རང་ལོ་ངོ་ལུ་ ལས་སྡེ་གསུམ་འབྱོར་བ་ཅིན་ དེ་ལུ་བཅི་
བཀྱར་འབད་དགོ་པ་དང་ ལམ་དེ་བཀོལ་རྒྱུད་འབད་མི་ལུ་སའི་ཚོ་བདག་གི་རྟོང་ལས་
ཉོགས་བཤད་བཀོད་མི་ཚོགས།

སྤར་གྱི་ས་ཆ་ནང་འཇུ་ལ་རྒྱུད་འབད་ཚོག་པ་འི་ཐོབ་དབང་།

༢༤༩ དབང་ཚད་རྒྱུད་པའི་མི་ངོ་གང་རུང་ ཡངན་མི་ངོ་ཚུ་གིས་རྒྱུ་མཚན་ལྷན་པའི་བརྟེན་བསྐྱུལ་
ཅིན་ཐོག་ལས་ སའི་ཚོ་བདག་ཅིག་གི་ས་ཆ་ནང་ མི་དམངས་བཀོལ་རྒྱུད་གྱི་མཐུན་གྱུན་
ཚུ་ བསྐྱུར་བཅོས་འབད་ནི་ ཡངན་ཡར་དག་གཏང་ནི་ ལེགས་བཅོས་འབད་ནི་ མི་
སྤེའི་མཐའ་དོན་ལུ་མཁོ་གལ་ཅན་སྤེའི་ཐོན་པའི་སྐབས་ལུ་ ཡངན་མཐའ་འཁོར་གནས་
སྤངས་གྱི་དོན་ལུ་ སའི་ཚོ་བདག་གིས་འཇུ་ལ་རྒྱུད་འབད་བཙུག་དགོ།

- 270 A landowner may, after reasonable notice, make use of the adjoining land of another landowner so far as necessary for the purpose of erection, or repairing of fence, wall or building on or near his boundary line, but he may not enter the dwelling house of the neighbor without the consent of the latter. The neighbor may claim reasonable compensation if any damage is caused.

Right of passage

- 271 The landowner, whose land is surrounded by the land belonging to other landowners and if he has no access to a public way or his other land, may pass through the surrounding land to reach the public way or his land.
- 272 The place and the manner in creating such passage must be so chosen as to meet the needs of the landowner and at the same time cause as little damage as possible to the surrounding land.
- 273 The person entitled to passage must pay compensation for any damage suffered by the landowner when establishing such passage.

Restriction on activities harming adjoining land

- 274 A landowner may not excavate or overload his land in such manner as to endanger the stability of the soil of an adjoining piece of land of his neighbor unless adequate measures are provided for preventing damage to such land.

༢༧༠ སའི་ཇོ་བདག་ཅིག་གིས་ རྒྱ་མཚན་ལྷན་པའི་བད་བསྐྱལ་བྱིན་ཞེན་ལས་ ཁོ་རའི་ས་
མཚན་སྒྲུང་ ཡང་ན་སྒྲོ་ལོགས་ཁར་ རལ་ ཡང་ན་གྲང་ བྱིན་ཚུ་ལོགས་བཙོས་
འབད་ནི་ ཡང་ན་བཙོ་ལྟབ་ནི་གི་དོན་ལུ་མཁོ་གཤམ་ཅན་སྤེལ་མོད་པ་ཅིན་ ཁོ་རའི་
ས་ཆ་དང་མཐུད་དེ་ཡོད་པའི་ སའི་ཇོ་བདག་གཞན་ཅིག་གིས་ཆ་བཀོལ་སྤྱད་འབད་ཆོག་
ནི་ཡིན་རུང་ ཁོ་གིས་ ཇོ་བདག་གཞན་མི་དེ་ལས་གནང་བ་མེད་པར་ མི་སྤྱད་སའི་བྱིན་
ནང་འཇུག་མི་ཆོག་། གཤམ་སྤྱད་གཞོན་སྤྱོད་ཞུགས་པ་ཅིན་ ཉེ་འདབས་ཀྱི་ཇོ་བདག་དེ་
གིས་རྒྱ་མཚན་ལྷན་པའི་རྒྱུ་འབྲས་ཐོབ་བཟོད་བཀོད་ཆོག་།

རྒྱ་ལམ་གྱི་ཐོབ་དབང་།

༢༧༡ སའི་ཇོ་བདག་ཅིག་གིས་ཆ་དེ་ སའི་ཇོ་བདག་གཞན་ཚུ་གི་བདག་དབང་ལུ་ཡོད་པའི་ས་ཆ་
གི་སྤྲུག་ཆགས་ཏེ་ཡོད་པ་དང་ གཤམ་སྤྱད་ཁོ་ལུ་མི་དམངས་ཀྱི་ལམ་ ཡང་ན་ ཁོ་རའི་
ས་ཆ་གཞན་ནང་འགྲོ་སའི་ལམ་སོ་སོ་མེད་པ་ཅིན་ མི་དམངས་ཀྱི་ལམ་ ཡང་ན་ཁོ་རའི་
ས་ཆ་ནང་འགྲོ་ནི་གི་དོན་ལུ་མཐའ་སྐྱོར་ལུ་ཡོད་པའི་ས་ཆ་ལས་བརྒྱུད་དེ་འགྲོ་ཆོག་།

༢༧༢ དེ་བཟུམ་མའི་རྒྱ་ལམ་གྱི་ས་གནས་དང་ བཟོ་ཐངས་འདི་ སའི་ཇོ་བདག་གི་དགོས་
མཁོ་གྲུབ་ནི་གི་དོན་ལུ་གདམ་ཁ་རྒྱབ་དགོས་དང་ དེ་དང་གཅིག་ཁར་ མཐའ་སྐྱོར་གྱིས་
ཆ་གཞན་ལུ་ག་དེ་བྲག་བྲག་གཞོན་པ་གང་ཉུང་ལས་མི་རྒྱབ་ནི་འདི་ཐབས་ཤེས་བཏོན་དགོ།

༢༧༣ རྒྱ་ལམ་ལུ་ཐོབ་ཁུངས་ཡོད་པའི་མི་ངོ་གིས་ དེ་ལུགས་ཀྱི་རྒྱ་ལམ་བཟོ་བའི་སྐབས་ལུ་
སའི་ཇོ་བདག་གཞན་ལུ་གཞོན་སྤྱོད་གང་རུང་བྱུང་པ་ཅིན་ དེ་འདྲའི་འབྲས་སྤྱོད་དགོ།

གཅིག་ཁར་མཐུད་དེ་ཡོད་པའི་ས་ཆ་ལུ་གཞོན་པའི་ལས་དོན་འཐབ་ནི་ལས་བཀག་དམ།

༢༧༤ སའི་ཇོ་བདག་ཅིག་གིས་ གཤམ་སྤྱད་གཞན་གྱི་ས་ཆ་ལུ་གཞོན་སྤྱོད་འབྱུང་ནི་ལས་བཀག་
ཐབས་ཀྱི་ཐབས་ལམ་ཚུ་ཡང་མ་སྤེལ་བཏོན་ཡོད་ན་མ་གཏོགས་ དེ་མིན་ ཁོ་རའི་ས་ཆ་ཅིག་
དང་མཐུད་དེ་ཡོད་པའི་ ཉེ་འདབས་ཀྱི་སའི་བརྟན་བཞག་ལུ་ཉེ་ཁ་འབྱུང་ནི་ཡིན་པའི་
སྤྱོད་ལམ་གྱི་ཐོག་ལས་ ས་ཀོ་ངོ་སྤྱོད་འབད་ནི་ ཡང་ན་ས་གི་འབག་ཚད་ལས་ལྷག་པའི་
རྒྱུ་དངོས་ཚུ་བཀག་མི་ཆོག་།

Laying of service facilities

- 275 The landowner of a piece of land is bound, subject to reasonable compensation being paid to him, to allow the laying through his land of water pipes or irrigation channel, drainage pipes, telecommunication structures, electricity poles and sub-stations or other similar installations by a Government agency or for the use of the adjoining or neighboring land if, without making use of his land, they could not be laid or could be laid only at an excessive cost. The landowner may require that his interests be taken into consideration.
- 276 In exceptional cases where the installations are to be above ground, such landowner may require that a reasonable portion of his land, over which such installations are to be laid, be bought from him at a price, which will cover the value of the land and compensation for any damage arising from the sale.
- 277 Where the circumstances are changed, he may require that the installations be removed to such different part of his land as may be suitable to his interest. The relevant agency shall be responsible to remove the installations.
- 278 The owner of the facilities established under Sections 275 and 276 of this Act shall be responsible to ensure that no damage is caused to the landowner by way of negligence of the management of the facilities.

༢༧༥ གཞུང་གི་ལས་ཁྲེ་ཅིག་གིས་ རྒྱ་དུང་ ཡངན་ རྒྱ་ཡུར་ གྲོག་མེའི་ཀམ་དང་ཡན་ལག་
ཙམ་ ཡངན་དེ་བཟུམ་མའི་གཞུང་གི་འཇུགས་སྐྱོང་གཞན་གྱི་རིགས་བཙུགས་ནི་གོདོན་
ལུ་དང་ ཉེ་འདབས་གྱི་ས་ཆ་ ཡངན་འོག་རིམ་གྱི་ས་ཆ་ཚུ་གོདོན་ལུ་ ཁོ་གིས་ཆ་དེ་
བཀོལ་སྤྱོད་མ་འབད་བ་ཅིན་བཙུགས་མ་ཚུགས་པའི་གནད་ལུ་བྱག་པ་ ཡངན་
བཙུགས་ཚུགས་ཏེ་རང་འབད་ཅུང་གོང་ཚད་སྤྱོད་སྤྱོད་རང་གནས་ནི་ཡིན་པ་ཅིན་ སའི་ཚེ་
བདག་ཅིག་གིས་ རྒྱ་མཚན་ལུན་པའི་རྒྱུད་འབྲས་སྤྱོད་མི་དང་འབྲེལ་ཏེ་ ཁོ་རའི་ས་ཆ་
ཅིག་བཀོལ་སྤྱོད་འབད་བཙུག་དགོ། སའི་ཚེ་བདག་གིས་ ཁོ་གི་མཐའ་དོན་ལུ་ཡང་བཙུ་
འཛིག་འབད་དགོ་པའི་དགོས་མཁོ་བཀོད་ཆོག།

༢༧༦ མཐུན་ཁྱེན་འཇུགས་སྐྱོང་གི་རིགས་ཚུ་ ས་ཐོག་ལུ་བཙུགས་དགོ་པའི་དམིགས་བསལ་གྱི་
གནད་དོན་ཚུ་ནང་ དེ་ལུགས་གྱི་སའི་ཚེ་བདག་ཅིག་གིས་ མཐུན་ཁྱེན་ཚུ་གཞི་བཙུགས་
འབད་དེ་ཡོད་པའི་སའི་ཆ་ཤས་དེ་ གོང་ཚད་སྤྱི་གཙོག་ལུ་ ཁོ་ལས་ཉེ་དགོལ་སྤྱོད་སྤྱོད་
ཆོག་པ་དང་ གོང་ཚད་དེ་ནང་སའི་གནས་གོང་དང་ ཉེ་བཅོང་ལས་བརྟེན་ཏེ་འཐོན་མི་
གཞི་སྤྱོད་གང་ཅུང་གི་རྒྱུད་འབྲས་ཚུ་གར་ཚུད་དགོ།

༢༧༧ གནས་སྤངས་ཚུ་བསྐྱར་བཅོས་འགྱུར་འཁྲུག་ལུ་ རང་གི་མཐའ་དོན་ལུ་འོས་འབབ་
ཡོད་མི་དང་བསྐྱར་ཏེ་ མཐུན་ཁྱེན་གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་ཡོད་མི་ཚུ་ རང་གི་ས་ཆ་ལས་
ས་ཆ་གཞན་ཅིག་ནང་སྤྱོད་སྤྱོད་འབད་དགོལ་སྤྱོད་སྤྱོད་ཆོག། འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྤྱོད་ཚུ་གིས་
མཐུན་ཁྱེན་དེ་ཚུ་སྤྱོད་འབད་ཐིན་དགོ།

༢༧༨ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་ ༢༧༥ དང་ ༢༧༦ གི་འོག་ལུ་གཞི་བཙུགས་འབད་བའི་
མཐུན་ཁྱེན་ཚུ་འཛིན་བདག་ལུ་ མཐུན་ཁྱེན་དེ་ཚུ་འཛིན་སྐྱོང་ལེགས་ཤོམ་མ་འཐབ་མི་ལུ་
བརྟེན་ཏེ་ སའི་ཚེ་བདག་ལུ་གཞི་སྤྱོད་འབྲུང་ནི་མེད་པ་ངེས་གཏུག་བཟོ་ནིའི་འགན་
འཁུར་ཡོག།

Damage to land caused by artificial drainage

- 279 If the lower land is damaged by artificial drainage constructed on the higher land and if before water flowed naturally onto the lower land, the owner of the lower land may, without prejudice to any claim for compensation, require the owner of higher land to construct the drainage right through the lower land to a public drain. The cost shall be borne by the owner of the upper land.

Right of way upon partition or partial transfer of a plot

- 280 As a consequence of sub-division of land, if a plot is left without access to a public way, the owner of such plot may claim a right of way over the land, which has been so partitioned or partially transferred.

Right of passage over unenclosed land

- 281 A person may lead his cattle into or through another person's unenclosed land for grazing and watering provided that it is not under cultivation.

Restrictions on the owner of dominant land

- 282 The owner of the dominant land shall not engage in any act on the servient land other than the right of easement.

Restrictions on the owner of servient land

- 283 The owner of the servient land must refrain from any act, which may diminish the utility of the easement or make it less convenient.

བཙོ་བཙོས་འབད་མི་གཡུར་བལུ་བརྟེན་ཏེ་ས་ཆ་ལུ་གཞོན་སྤྱོད་རྒྱབ་ནི།

༢༧༩ ལྷག་ལུ་ཡོད་མི་ས་ཆ་ཅིག་ནང་སྤར་མེད་པའི་ཚུ་གཡུར་བཙོ་སྤྱོད་ འོག་ལུ་ཡོད་མི་ས་ཆ་
ཅིག་ལུ་ གཞོན་སྤྱོད་འབྱུང་མི་དེ་ རང་བཞིན་གྱིས་འབབ་མི་ཚུ་ལུ་བརྟེན་ཏེ་མེན་པ་ཅིན་
འོག་གི་སའི་ཚེ་བདག་གིས་ ལྷག་གི་སའི་ཚེ་བདག་ལུ་གཡུར་བ་དེ་ ཁོ་གི་ས་ཆ་གྲུ་ལས་
བརྒྱུད་དེ་བཙོ་དགོཔ་སྤྱོད་ཆོག། ཚུ་གཡུར་གྱི་སའི་རྒྱུད་འབྲས་དང་བད་སོང་འདི་ལྷག་
གི་སའི་ཚེ་བདག་གིས་སྤྱོད་དགོ།

ས་ཁོང་ཅིག་དུ་བགོ་བཙོ་ནི་ ཡངན་ཆ་ཤས་སྤྱོད་སོར་འབད་ནི།

༢༨༠ ས་ཆ་ཅིག་ནང་འཁོད་དུ་བགོ་བཙོ་མི་ལུ་བརྟེན་ཏེ་ གལ་སྲིད་ས་ཆ་དེ་ཁ་ལས་མི་དམངས་
གྱི་ལམ་ཁར་འགྲོ་འགྲུལ་འབད་ས་མེད་པ་ལུ་འགྱུར་བ་ཅིན་ དེ་ལུ་གས་གྱི་སའི་ཚེ་བདག་
དེ་གིས་ དུ་བགོ་བཙོ་མི་ ཡངན་ཆ་ཤས་སྤྱོད་སོར་འབད་བའི་ས་ཆ་འི་ཐོག་ལས་ལམ་གྱི་
ཐོབ་དབང་ཐོབ་བརྗེད་བཀོད་ཆོག།

རཱ་འགོར་ཏེ་མེད་པའི་ས་ཆ་འི་ཐོག་ལས་རྒྱུ་ལམ་གྱི་ཐོབ་དབང་།

༢༨༡ མི་ངོ་ཅིག་གིས་ རཱ་འགོར་ཏེ་མེད་མི་དང་ འོ་ཐོག་མེད་པའི་གཞན་གྱི་ས་ཆ་ཅིག་ནང་
ཡངན་དེ་ཁ་ལས་བརྒྱུད་དེ་ ཁོ་རའི་སྤྱོད་མོར་ཚུ་རྩ་བ་ནི་དང་ ཚུ་འབྲུང་ནི་གི་དོན་ལུ་འབྱེད་
ཆོག།

གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱོད་གྱི་ཐོབ་དབང་ཡོད་པའི་ས་ཆ་ལུ་བཀག་གཏམ།

༢༨༢ གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱོད་གྱི་ཐོབ་དབང་ཡོད་པའི་ས་ཆ་འི་ཚེ་བདག་གིས་ གཞན་དོན་བཀོལ་
སྤྱོད་གྱི་ཐོབ་དབང་མེན་པའི་ས་ཆ་རྒྱ་མཚན་གཞན་གྱི་དོན་ལུ་བཀོལ་སྤྱོད་འབད་ནི་གི་བྱ་
སྤྱོད་གང་རུང་ནང་འབྲེལ་གཏོགས་འབད་མི་ཆོག།

གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱོད་ནང་ཡོད་པའི་ས་ཆ་འི་ཚེ་བདག་ལུ་བཀག་གཏམ།

༢༨༣ གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱོད་ནང་ཡོད་པའི་ས་ཆ་འི་ཚེ་བདག་གིས་ མི་དམངས་བཀོལ་སྤྱོད་གྱི་
མཐུན་རྐྱེན་མེད་པ་གཏང་ནི་ ཡངན་ བྱ་སྤྱོད་མ་བདེམ་བཙོ་ནི་གི་ བྱ་སྤྱོད་ཚུ་འཐབ་ནི་
ལས་འཛེམས་དགོ།

Use and preservation of easement

- 284 The owner of the dominant land is entitled, at his own expense to do all that is necessary to preserve and make use of the easement. In doing so, it must be ensured that minimum damage is caused to the servient land. However, if the owner of the servient land benefits by the work, he must bear a share of the expenses in proportion to the benefits, which he receives.

Right of servient landowner to remove easement to another part

- 285 Where easement affects a part of the servient land, the owner of that land may, by showing that the change would be for his benefit and by undertaking to bear the cost of it, require that the easement be removed to another part of his land, provided this would not be less convenient to the owner of the dominant land.

Transferring easement

- 286 Easement follows the dominant land when the latter is disposed of or made subject to other rights.

གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱད་ཀྱི་ས་ཆ་བཀོལ་སྤྱད་དང་སྤྱོད་འབད་ཐངས།

༢༤༥ གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱད་ཀྱི་ཐོབ་དབང་ཡོད་པའི་ས་ཆ་འདི་ལྟོ་བདག་ཅིག་གིས་ ཟད་འགྲོའི་
ར་གིས་གཏང་ཐོག་ལས་ གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱད་ཀྱི་ས་ཆ་ཉམས་སྤང་དང་བཀོལ་སྤྱད་
འབད་ནི་ལུ་ མཐོག་ལ་ཅན་གྱི་ལཱ་ཚུ་འབད་ཆོག། ལཱ་འདི་འབད་བའི་སྐབས་ལུ་ གཞན་
དོན་བཀོལ་སྤྱད་ཀྱི་ས་ཆ་ལུ་གཞན་པ་གང་ཉལ་ལས་མེད་པ་ཅེས་གཏན་བཟོ་དགོ། ཨིན་
རུང་ གལ་སྲིད་གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱད་ཀྱི་ས་ཆ་འདི་ལྟོ་བདག་ལུ་ ལཱ་དེ་གིས་ཁེ་ཕན་རེ་
འབྱུང་པ་ཅིན་ ཁོ་གིས་ཁོར་ལུ་ཐོབ་པའི་ཁེ་ཕན་དང་ཆ་ཚད་སྟོམས་པའི་ཟད་སོང་གི་དུ་
བཀོལ་སྤྱད་དགོ།

གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱད་ནང་ཡོད་པའི་ས་ཆ་འདི་ལྟོ་བདག་གིས་ གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱད་ཀྱི་མཐུན་ཁྱེན་
གཞན་ཁར་སྤོ་ཆོག་པའི་ཐོབ་དབང་།

༢༤༦ གལ་སྲིད་གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱད་མཐུན་ཁྱེན་དེ་གིས་ ས་ཆ་དེ་ལུ་གཞན་སྤྱོད་རེ་འབྱུང་པ་
ཅིན་ སའི་ལྟོ་བདག་དེ་གིས་ བསྐྱར་བཅོས་འབད་དགོ་མི་དེ་ཁོར་འཐུང་དོན་ལུ་ཨིན་
པའི་སྐྱར་ལས་བཏོན་ནི་ཉམས་ལས་ དེའི་ཟད་སོང་ཚུ་ཁོར་གིས་གཏང་ནི་ཨིན་པའི་གན་
ལེན་འབད་ཐོག་ལས་ གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱད་ཀྱི་མཐུན་ཁྱེན་དེ་ཁོར་འཐུང་དོན་ལྟོ་བདག་ཅིག་
ནང་སྤྱོད་གོ་པའི་སྐྱར་ལས་སྤྱོད་ཆོག་ནི་ཨིན་རུང་ འདི་གིས་ས་ཆ་གཞན་མི་གི་ལྟོ་བདག་
ལུ་བྱ་སྐབས་མ་བདེ་ཕ་བཟོ་ནི་མི་འོང་།

གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱད་ཀྱི་མཐུན་ཁྱེན་སྤོ་སོར་འབད་ནི།

༢༤༧ གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱད་ཀྱི་ཐོབ་དབང་ཡོད་པའི་ས་ཆ་ཅིག་གཞན་ལུ་བཅོང་པའི་སྐབས་ལུ་
ཡང་ན་ཐོབ་དབང་གཞན་ལུ་སྤྱོད་པའི་སྐབས་ལུ་གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱད་ཀྱི་མཐུན་ཁྱེན་ཡང་
ས་ཆ་འདི་དང་གཅིག་ཁར་རང་གནས་དགོཔ་ཨིན།

Right to easement upon division of servient land

- 287 In case of a division of the servient land, the easement continues to be a burden on each part. However, if the easement is not exercised and from the nature of the case could not be exercised over any subdivided plot, the owner of such plot may demand to be relieved from the easement.

Right to easement upon division of dominant land

- 288 In case of the division of the dominant land, the easement continues to exist for the benefit of each part. However, if the easement is not, and from the nature of the case could not be, exercised for the benefit of any particular part, the owner of the servient land may demand to be relieved from the easement with respect to such part.

Right to exercise easement by joint owners

- 289 Easement acquired or exercised by one of the joint owners of the dominant land is deemed as acquired or exercised by all joint-owners.

Extinguishment of easement through destruction

- 290 Easement shall extinguish by the total destruction of the servient or the dominant land.

གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱད་ནང་ཡོད་པའི་ས་ཆ་བཀོལ་ཀླབ་པའི་སྐབས་ལུ་གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱད་མཐུན་ཆུང་གི་ཐོབ་
དབང་།

༢༤༧ གཤམ་སྤྱད་གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱད་ནང་ཡོད་པའི་ས་ཆ་ཅིག་བཀོལ་ཀླབ་པའི་སྐབས་ལུ་
གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱད་ཀྱི་མཐུན་ཆུང་འདི་ཡང་ ཕ་ཕན་གར་འེ་རྩོང་ལས་བདག་འཛིན་
འཐབ་དགོང་ཡིན། ཡིན་རུང་ གཤམ་སྤྱད་གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱད་ཀྱི་མཐུན་ཆུང་འདི་
ལག་ལེན་མ་འཐབ་མི་དང་ རང་འཁོད་བཀོལ་ཀླབ་པའི་ས་ཆིང་ཅིག་གུར་ལག་ལེན་
འཐབ་མ་བཏུབ་པ་ཅིན་ དེ་ལུགས་ཀྱི་སའི་ཚེ་བདག་གིས་ གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱད་ཀྱི་
ཐོབ་དབང་ལས་གྲོད་གྲོལ་འབད་དགོང་སྤྲོས་བཅོག།

གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱད་ཀྱི་ཐོབ་དབང་ཡོད་པའི་ས་ཆ་བཀོལ་ཀླབ་པའི་སྐབས་ལུ་གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱད་ཀྱི་ཐོབ་
དབང་།

༢༤༨ གཤམ་སྤྱད་གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱད་ཀྱི་ཐོབ་དབང་ཡོད་པའི་ས་ཆ་ཅིག་བཀོལ་ཀླབ་པ་ཅིན་
གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱད་ཀྱི་ཐོབ་དབང་འདི་ཡང་ ཕ་ཕན་གར་འེ་ཁེ་ཕན་གྱི་དོན་ལུ་ འཕྲོ་
མཐུད་དེ་བཞག་དགོ། ཡིན་རུང་ གཤམ་སྤྱད་གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱད་འདི་ལག་ལེན་མ་
འཐབ་པ་ ཡང་ན་ དམིགས་བསལ་གྱི་ཕ་བོ་ཅིག་གི་ཁེ་ཕན་གྱི་དོན་ལུ་ལག་ལེན་འཐབ་མ་
བཏུབ་པ་ཅིན་ གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱད་ནང་ཡོད་པའི་ས་ཆའི་ཚེ་བདག་གིས་ དེ་ལུགས་
ཀྱི་ཕ་བོ་དེ་གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱད་ཀྱི་ཐོབ་དབང་ལས་གྲོད་གྲོལ་འབད་དགོང་སྤྲོས་བཅོག།

སྤྱི་རབ་ཚེ་བདག་ཚུ་ལུ་ གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱད་ཀྱི་ཐོབ་དབང་།

༢༤༩ གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱད་ཀྱི་ཐོབ་དབང་ཡོད་པའི་ས་ཆའི་སྤྱི་རབ་ཀྱི་ཚེ་བདག་ཚུ་གི་གཤམ་ལས་
གཅིག་གིས་བསྐྱབ་མི་ ཡང་ན་ལག་ལེན་འཐབ་མི་གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱད་ཐོབ་དབང་འདི་
སྤྱི་རབ་ཀྱི་ཚེ་བདག་གར་ལུ་ཐོབ་དབང་ཡོད་པ་སྤྲོས་བཅོག།

གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱད་ཀྱི་ཐོབ་དབང་ཆ་མེད།

༢༥༠ གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱད་ཀྱི་ཐོབ་དབང་འདི་ གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱད་ནང་ཡོད་པའི་ས་ཆ་
ཡང་ན་གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱད་ཀྱི་ཐོབ་དབང་ཡོད་པའི་ས་ཆ་བཟུལ་གཤིག་སོང་པ་ཅིན་ ཆ་མེད་
འཕྲོཝ་ཡིན།

291 Easement shall extinguish by non-usage for 5 consecutive years at any point in time.

Suspension of easement

292 Easement shall extinguish if it has ceased to benefit the dominant land, but it shall revive if the condition of things become such that the easement can be enjoyed again, provided that the period of prescription specified in the foregoing section has not elapsed.

Relief from easement upon compensation

293 Where the easement is still of some benefit to the dominant land, the owner of the servient land may, by payment of compensation, obtain a total or partial relief from the easement.

Right to use roads on Government land or Government Reserved Forests land

294 No person or persons shall have the exclusive use right to a road constructed by them through the Government land or Government Reserved Forests land. The new users may contribute to the maintenance of such road.

༢༩༡ གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱི་ཐོབ་དབང་འདི་ ལག་ལེན་མ་འཐབ་པར་འཕྲོ་མཐུད་དེ་རང་
ལོ་ལྟུང་འགྲོ་བ་ཅིན་ཆ་མེད་འགྲོ་ཕྱིན།

གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱི་ཐོབ་དབང་མཚམས་འཛོགས་འབད་ནི།

༢༩༢ གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱི་ཐོབ་དབང་འདི་ གལ་སྲིད་གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱི་ཐོབ་
དབང་ཡོད་པའི་ས་ཆ་ལུ་ ཁེ་ཕན་མེད་པ་འགྱུར་བ་ཅིན་ མཚམས་འཛོགས་འབད་བཞག་
དགོང་ཨིན་རུང་ གལ་སྲིད་གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱོད་འདི་ལོག་སྟེ་རང་ལག་ལེན་འཐབ་
བརྟུབ་མི་ལུ་འགྱུར་བ་ཅིན་ ལོག་ལག་ལེན་འཐབ་དགོ་ དེ་འབད་ཕང་ ཁོང་གི་དོན་
ཚན་ནང་བཀོད་པའི་དུས་ལུན་དེ་མ་ཆང་མ་ཅིག་དགོ།

རྒྱུ་འབྲས་སྤྱོད་ཞིན་མ་ལས་ གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱོད་ལས་གྲོད་གྲོལ་འབད་ནི།

༢༩༣ གལ་སྲིད་གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱོད་ནང་ཡོད་པའི་ས་ཆ་དེ་ གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱི་ཐོབ་
དབང་ཡོད་པའི་ས་ཆ་ལུ་ཁེ་ཕན་འཕྲོ་མཐུད་དེ་རང་ཡོད་པ་ཅིན་ གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱོད་
ཀྱི་མཐུན་རྒྱུན་བརྟུགས་ཏེ་ཡོད་པའི་སའི་ཚེ་བདག་དེ་གིས་རྒྱུ་འབྲས་སྤྱོད་ཐོག་ལས་
གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱོད་ལས་ཆ་མ་ཉམ་ ཡང་ན་ཆ་ཤས་ཅིག་ཕྱིར་བཏོན་འབད་ཆོག།

གཞུང་གི་ས་ཆ་ ཡང་ན་གཞུང་དབང་ནགས་ཚལ་གྱི་ས་ཆ་ནང་ཡོད་པའི་འགྲུལ་ལམ་བཀོལ་སྤྱོད་
འབད་ནི་འདི་ཐོབ་དབང་།

༢༩༤ མི་ངོ་གིས་ཡང་ གཞུང་གི་ས་ཆ་ ཡང་ན་གཞུང་དབང་ནགས་ཚལ་ནང་ཡོད་པའི་
འགྲུལ་ལམ་ཅིག་བཀོལ་སྤྱོད་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ རང་རྒྱུང་གི་ཐོབ་དབང་བཟུང་མི་ཆོག།
བཀོལ་སྤྱོད་འབད་མི་གསར་པ་ཚུ་གིས་ འགྲུལ་ལམ་དེ་འདྲི་རྒྱུ་གི་དོན་ལུ་ཞལ་
འདེབས་བྱེན་ཆོག།

CHAPTER 13

OFFENCES AND PENALTIES

General liability

- 295 Offences and penalties not specifically covered under this Act shall be imposed according to the Penal Code of Bhutan and any other applicable law in force.
- 296 Any addition, deletion or alteration in the cadastral records and Thram if not deemed erroneous shall be unlawful.

Offence of felony

- 297 A person committing any of the following acts shall be guilty of an offence of felony of third degree and shall be liable to be sentenced in accordance with Bhutan Penal Code:
- a) Unlawful addition, deletion or alteration in the cadastral records and Thram affecting the registered land area or land ownership.
 - b) Issuing Thram or registration of land in the name of any individual or entity other than those entitled in accordance with this Act.

Offence of misdemeanour

- 298 A person committing any of the following acts shall be guilty of an offence of misdemeanor and shall be liable to be sentenced in accordance with Bhutan Penal Code:

༼ལེའུ་བརྩ་གསུམ་པ་༽ གཞི་དཔྱད་འགེལ་དང་ཉེས་ཆད།

སྤྱིར་བཏང་གི་འབྲི་བ།

- ༢༩༥ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་འོག་ལུ་དམིགས་བསལ་སྟེ་མ་ཚུད་པའི་ གཞི་དཔྱད་འགེལ་དང་ཉེས་ཆད་
 ཀྱི་རིགས་ འབྲུག་གི་ཉེས་འགེལ་ཁྲིམས་དེབ་དང་ འོས་འབབ་ཡོད་པའི་འབྲུག་གི
 ཁྲིམས་གཞན་ཚུ་དང་འབྲི་ལ་ཉེ་བཀལ་དགོ།
- ༢༩༦ ཝོར་འབྲུལ་ཞུགས་ཡོད་པ་སྟེ་བཙུ་འཛོགས་འབད་བར་ ས་ཆའི་ཆ་ཚད་ཀྱི་ཐོ་ཡིག་དང་
 ཁྲམ་ནང་ ཁ་སྐོང་ ཡངན་ བཏོགས་གཏང་ནི་ བསྐྱར་བཅོས་འབད་ནི་ཚུ་ཁྲིམས་
 འགེལ་ཨིན།

ཉེས་ཆེན་གྱི་གཞི་དཔྱད་འགེལ།

- ༢༩༧ གཤམ་གསལ་གྱི་བློ་སྤྲོད་ཚུ་ལས་གང་རུང་འཐབ་མི་ མིང་དེ་དབྱེ་རིམ་གསུམ་པའི་ཉེས་ཆེན་
 གཞི་དཔྱད་འགེལ་གྱི་ཉེས་སྒྲིན་གངས་སུ་བཙུ་ཞིན་མ་ལས་ འབྲུག་གི་ཉེས་འགེལ་ཁྲིམས་དེབ་
 དང་འབྲི་ལ་ཉེ་བཅོན་ཁྲིམས་ཕོག་དགོས་འདི་ཡང་:

- ཀ) ཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆའི་ས་གོ་རྒྱ་ཚད་ ཡངན་ ས་ཆའི་བདག་དབང་ལུ་
 གཞི་དཔྱད་ནི་ཨིན་པའི་ ས་ཆའི་ཆ་ཚད་ཀྱི་ས་ཁྲ་དང་ཁྲམ་ནང་ ཁྲིམས་འགེལ་
 ཀྱི་ཁ་སྐོང་ ཡངན་ བཏོགས་གཏང་ནི་ བསྐྱར་བཅོས་འབད་ནི།
- ཁ) བཅའ་ཁྲིམས་འདི་དང་འབྲི་ལ་ཉེ་ཐོབ་ཁྲུངས་ཡོད་པའི་ མིང་ ཡངན་མངའ་ཁྲུལ་
 ལས་སྟེ་གང་རུང་མེན་མི་གི་ མིང་ཐོག་ལུ་ ཁྲམ་སྤྲོད་ནི་ ཡངན་ས་ཆ་ཐོབ་ཀོད་
 འབད་ནི།

ཉེས་ཕྱའི་གཞི་དཔྱད་འགེལ།

- ༢༩༨ གཤམ་གསལ་གྱི་བློ་སྤྲོད་ཚུ་ལས་གང་རུང་འཐབ་མི་ མིང་དེ་ ཉེས་ཕྱའི་གཞི་དཔྱད་འགེལ་
 གྱི་ཉེས་སྒྲིན་གངས་སུ་བཙུ་ཞིན་མ་ལས་ འབྲུག་གི་ཉེས་འགེལ་ཁྲིམས་དེབ་དང་འབྲི་ལ་ཉེ་
 བཅོན་ཁྲིམས་ཕོག་ནི་འདི་ཡང་:

- a) Owning land exceeding the land ceiling in contravention of the provisions of this Act.
- b) Engaging in transaction of land in the name of community for social and religious purposes and other jointly owned land in contravention of this Act.
- c) Conversion and use of Chhuzhing in contravention of this Act.
- d) Transferring ownership of land belonging to Government, Gerab Dratshang, and religious institutions contrary to Sections 136(a) and 136(b) and 138 of this Act.
- e) Selling of Kidu or rehabilitation land in contravention of Section 137 of this Act.
- f) Engaging in transaction of the land occupied by commercial agriculture farms in contravention of Section 139 of this Act.
- g) Engaging in any fresh transaction of the land, which is under the process of transaction in contravention of Sections 140 and 141 of this Act.
- h) Not complying with the provisions on the land for commercial agriculture.
- i) Subleasing and using Tsamdro and Sokshing including construction of permanent structures in contravention of the provisions of this Act.

- ཀ) བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དགོངས་དོན་དང་མ་མཐུན་པར་ ས་ཆའི་མཐོ་ཚད་
ལས་བཞུལ་ཏེ་འཆང་ནི་དང་།
- ཁ) བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དགོངས་དོན་དང་མ་མཐུན་པར་ མི་སྡེ་དང་ཆོས་དོན་
ལུ་མི་དམངས་ཀྱི་མིང་ཐོག་ལུ་ཡོད་པའི་ས་ཆ་དང་ སྤྱི་ཅུབ་ཀྱི་བདག་དབང་
ནང་ཡོད་པའི་ས་ཆ་གཞན་སྤྱོད་ལེན་འབད་ནི།
- ག) ཚུ་ཁྱིང་ཚུ་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་དང་མ་འཁྲིལ་བར་ བསྐྱར་
བཅོས་དང་ཟ་སྤྱོད་འབད་ནི།
- ང) དོན་ཚན་^{༡༣༤} (ཀ) པ་དང་ ^{༡༣༤} (ཁ) པ་ ^{༡༣༤} དང་མ་མཐུན་
པར་ གཞུང་གི་གཞུག་སྡེ་དང་ དགེ་རབས་གྲ་ཚང་ ཆོས་སྡེ་གཞུག་སྡེའི་
བདག་དབང་ལུ་ཡོད་པའི་ས་ཆ་སྤྱོད་མོར་འབད་ནི།
- ཅ) བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་^{༡༣༥} པ་དང་མ་མཐུན་པར་ སྤྱིད་སྤྱུག་
ཡངན་གཞིས་གསར་གྱི་ས་ཆ་ བཅོང་ནི།
- ཆ) བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་^{༡༣༩} པ་དང་མ་འཁྲིལ་བར་ ཆོང་འབྲེལ་སོ་
ནམ་འཛུགས་སྐྱོང་གི་ས་ཆ་སྤྱོད་ལེན་འབད་ནི།
- ཇ) བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་^{༡༤༠} དང་^{༡༤༡} པ་དང་མ་མཐུན་པར་
སྤྱོད་ལེན་གྱི་བྱ་ཅིམ་ནང་ཡོད་པའི་ས་ཆ་སྤྱོད་ལེན་གྱི་ལཱ་གཞན་འབད་ནི།
- ཉ) ཆོང་འབྲེལ་སོ་ནམ་འཛུགས་སྐྱོང་གི་ས་ཆ་ སོ་ནམ་ལྷན་ཁག་གིས་
དམིགས་བསལ་གྱི་འཛུགས་སྐྱོང་གི་དོན་ལུ་ངོས་སྤྱོར་འབད་མི་ལྷར་བྱ་ལག་
ལེན་མ་འཐབ་པ།
- ད) བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དགོངས་དོན་ཚུ་དང་མ་འཁྲིལ་བར་ གཏན་འཇགས་ཀྱི་
བཟོ་བཀོད་བཟོ་ནི་བཟིམ་པའི་ ལྷ་འབྲོག་དང་སོག་གིང་ ནང་འཁོད་གྲར་
སྤྱོད་ནང་གཏང་ནི་དང་ ཟ་སྤྱོད་འབད་ནི།

Petty misdemeanour

299 Any person committing any of the following acts shall be guilty of an offence of petty misdemeanor and shall be liable to be sentenced in accordance with Bhutan Penal Code:

- a) Destroying, damaging, altering or removing survey monuments in contravention of Sections 40, 41 and 42 of this Act.
- b) Removing the pegs grounded in the land to demarcate land boundary coordinates.
- c) Sub-dividing land contrary to Section 132 and 133 of this Act.
- d) Failure of the Local Authority and/or Commission Secretariat or any individuals responsible to carry out their functions under this Act.
- e) Encroachment on a state owned and private registered land.

Violation

300 A person committing any of the following acts shall be guilty of an offence of violation and shall be liable to be sentenced in accordance with Bhutan Penal Code:

ཉེས་པ་ཡང་ཟ།

༢༩༩ གཤམ་གསལ་གྱི་བྱ་སྤྱོད་ཚུ་ལས་གང་རུང་འཐབ་མི་ མི་ངོ་དེ་ ཉེས་པ་ཡང་ཕྱི་གཞོན་
འགོལ་གྱི་ཉེས་སྒྲིན་གངས་སུ་བཅི་ཞིན་མ་ལས་ འབྲུག་གི་ཉེས་འགོལ་ཁྲིམས་དེབ་དང་
འཁྲིལ་ཏེ་བཙོན་ཁྲིམས་ཕོག་ནི་འདི་ཡང་:

ཀ།) བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་༩༠ དང་༩༡ ལ་༩༢ པ་དང་མ་མཐུན་པར་
ས་འཇལ་གྱི་བྱ་རྒྱུ་ཚུ་མེད་པ་གཏང་ནི་ གཞོན་སྒྲིན་རྒྱབ་ནི་ བསྐྱར་བཙོས་
འབད་ནི་ བཏོན་གཏང་ནི་ དང་།

ཁ།) ས་ཆའི་ས་མཚམས་གྱི་རྟགས་བཀལ་ནིའི་དོན་ལུ་ ས་ནང་བཅུགས་ཏེ་ཡོད་
མི་བཙོག་ཕུར་ཚུ་བཏོན་གཏང་ནི།

ག།) བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་༡༣༢ དང་༡༣༣ པ་དང་མ་འཁྲིལ་བར་ ས་
ཆ་ནང་འཁོད་བཤོ་ཤ་རྒྱབ་ནི།

ང་) ས་གནས་དབང་འཛིན་དང་/ཡངན་ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་ ཡངན་ མི་ངོ་
གང་རུང་གིས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་འོག་ལུ་བཀོད་དེ་ཡོད་པའི་ ཁོང་རའི་
བྱ་སྤྱོད་འཐབ་ནི་གི་འགན་འཁུར་ལས་ མཐུས་ཤོར་མི།

ཅ་) གཞུང་དང་སྐེར་དབང་གི་ས་ཆ་ནང་ཉམ་འཛུལ་འབད་མི།

ཁྲིམས་འཆལ།

༣༠༠ གཤམ་གསལ་གྱི་བྱ་སྤྱོད་ཚུ་ལས་གང་རུང་འཐབ་མི་ མི་ངོ་ཅིག་ལུ་ཁྲིམས་འཆལ་གྱི་གཞོན་
འགོལ་གྱི་ཉེས་སྒྲིན་གྱི་གངས་སུ་བཅི་ཞིན་མ་ལས་ འབྲུག་གི་ཉེས་འགོལ་ཁྲིམས་དེབ་དང་
འཁྲིལ་ཏེ་ཉེས་ཁྲིམས་སྒྲིན་དགོཔ་འདི་ཡང་:

- a) Not reporting any mortgage or leasehold on private registered land for recording in Thram.
- b) Not recording the prescribed contents in Thram in accordance with the provisions of this Act.
- c) Not reporting the change of any land category.
- d) Providing access to Thram data in contravention of this Act.
- e) Failure to provide access to a registered land to authorized persons.
- f) Failure to attend by the landowner or his authorized individual after serving notice on access to his land.
- g) Infringement of rights established under the Chapter on Easement.
- h) Not registering land in accordance with section 44 of this Act.

CHAPTER 14

MISCELLANEOUS

Compensation on crops damaged by cattle

301 The provisions of the Land Act, 1979, on compensation on the crop damaged by cattle shall prevail till other alternatives are enforced by the Government.

- ཀ) ཁྲམ་ནང་ཐོ་བཀོད་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ སྒྲེར་གྱི་ས་ཆ་གུར་གཏའ་མ་ ཡངན་གྱར་སྤྱོད་ཀྱི་སྒྲོར་ལས་སྒྲུན་ལུ་མ་འབད་བར་བཞག་ནི་དང་།
- ཁ) བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འཛིན་དོན་དང་འབྲེལ་ཏེ་ཁྲམ་གྱི་ནང་དོན་ཚུ་ཐོ་བཀོད་མ་འབད་བར་བཞག་ནི།
- ག) ས་ཆ་འེད་བྱེ་བ་བསྐྱར་བཅོས་འབད་མི་གི་སྒྲུན་ལུ་མ་འབད་བར་བཞག་ནི།
- ང) བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འཛིན་དོན་དང་མ་མཐུན་པར་ ཁྲམ་གྱི་ཐོ་ཡིག་ཚུ་ལུ་ ལྷ་སྤྱོད་འབད་བཅུག་ནི།
- ཅ) ཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་ནང་ དབང་ཚད་སྤྱོད་པའི་འགོ་དཔོན་ཚུ་འཇུལ་སྤྱོད་འབད་མི་བཅུག་ནི།
- ཆ) ཁོ་གི་ས་ཆ་ནང་འཇུལ་སྤྱོད་འབད་ནི་གི་བཟང་ལན་འབད་ནི་ནམ་ལས་ སའི་ཚེ་བདག་ ཡངན་ཁོ་རའི་དབང་ཚད་སྤྱོད་པའི་མི་ངོ་གིས་འོང་མ་བདུ་བམི།
- ཇ) གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱི་ལེའུ་གི་འོག་ལུ་ བཀོད་དེ་ཡོད་པའི་ཐོ་བཟང་དབང་ལུ་ ངོས་ལེན་མ་འབད་མི།
- ཉ) དོན་ཚན་ ༩༩ པའི་ ནང་དོན་ལས་འགལ་མི་ཚུ་ཨིན།

༼ལེའུ་བཅུ་བཞི་པ་༽ སྒྲུ་ཚྭ་གསལ་དགོངས་དོན།

སྒྲོ་ཁོར་གྱིས་གཞོད་སྒྲོན་རྒྱུ་རྒྱུ་བཅི་ལོ་ཐོག་གི་རྒྱུ་འབྲས།

༢༠༡ སྒྲོ་ཁོར་གྱིས་གཞོད་སྒྲོན་རྒྱུ་རྒྱུ་བཅི་ལོ་ཐོག་གི་རྒྱུ་འབྲས་སྒྲོར་ལས་ གཞུང་གིས་ཁྲིམས་གཞན་མ་བཟུམ་ཚུན་ཚོད་ ས་ཡི་ཁྲིམས་ཡིག་གི་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༧༩ ཅན་མའི་ ལོ་ཐོག་ལུ་སྒྲོ་ཁོར་གྱིས་གཞོད་སྒྲོན་རྒྱུ་བཅི་ལོ་དགོངས་དོན་ཚུ་ལུ་ཆ་གནས་བཞག་དགོ།

Declaring Thromde, industrial and protected agriculture areas

- 302 Based on the recommendation of the Commission, the Government may declare any area in the country as Thromde including buffer zone, industrial, and protected agricultural areas as well as de-regularize Thromde to rural areas.
- 303 The declaration of Thromde, industrial, and protected agricultural areas shall aim at the best use of land by:
- a) Assessing present and future needs by evaluating the land's capability to supply them;
 - b) Identifying and resolving conflicts between competing uses, between the needs of individuals and those of community, and between the needs of the present generations and those of future generations; and
 - c) Seeking sustainable options and choosing those that bring about the desired economic, social and environmental well-being of the citizens of Bhutan.

Interchangeability and use of land categories within declared areas

- 304 In accordance with Section 302 of this Act, if a particular area has been approved as Thromde, industrial or protected agricultural areas, the land categories specified in Section 19 may be interchanged, subject to the relevant laws that shall govern their use and management, notwithstanding any other provisions to the contrary in this Act.

ཁྲོམ་སྡེ་དང་ བཅོམ་ སོ་ནམ་སྤངསྦྱོབ་ཀྱི་ས་གོ་གསལ་བསྐྱུགས་འབད་ནི།

༣༠༢ ལྷན་ཚུགས་ཀྱི་གྲོས་འདེབས་ལུ་གཞི་བཞག་སྡེ་ གཞུང་གིས་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ས་ཆ་གང་
རུང་ བར་མཚམས་ས་ཆ་བརྩིས་པའི་ཁྲོམ་སྡེ་ བཅོམ་ སོ་ནམ་སྤངསྦྱོབ་ཀྱི་ས་ཆ་སྡེ་
གསལ་བསྐྱུགས་འབད་ནི་དང་ ཁྲོམ་སྡེ་ལས་གྲོང་གསེབ་ལུ་བསྐྱར་བཅོས་འབད་ནིའི་
གསལ་བསྐྱུགས་འབད་ཆོག།

༣༠༣ ཁྲོམ་སྡེ་ བཅོམ་ སོ་ནམ་སྤངསྦྱོབ་ཀྱི་ས་གོ་ཚུ་གསལ་བསྐྱུགས་འབད་ནི་འདི་ གཤམ་
གསལ་ལག་ལེན་འཐབ་ཐོག་ལས་ ས་ཆ་བཀོལ་སྤྱོད་གང་ཅག་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་
དམིགས་གཏད་བསྐྱེད་དགོཔ་འདི་ཡང་:

ཀ) ས་ཆ་དེའི་ ལྷགས་གྲུབ་བརྟག་ཞིབ་འབད་ཐོག་ལས་ ད་ལྟོ་དང་ མ་འོངས་
པའི་དགོས་མཁོ་ཚུ་ ཁྱེན་ཚུགས་མ་ཚུགས་དབྱེ་ཞིབ་འབད་ནི་དང་།

ཁ) རོ་འབྲམ་ན་ཀྱི་བཀོལ་སྤྱོད་ཚུའི་བར་ན་དང་ མི་ངོ་རང་སའི་དགོས་མཁོ་དང་མི་
སྡེའི་དགོས་མཁོ་གི་བར་ན་ ད་ལྟོའི་མི་རབས་ཚུ་དང་མ་འོངས་པའི་མི་
རབས་ཚུ་གི་བར་ན་འི་དགོས་མཁོ་ཚུ་ རོས་འཛིན་འབད་དེ་ བདེ་ཐབས་
བཅོམ་ནི།

ག) ཡུན་བརྟན་གདམ་ཁ་ཚུ་འཆོལ་ནི་དང་ འབྲུག་གི་མི་ཁུངས་ཚུའི་རེ་འདོད་
བསྐྱེད་པའི་དཔལ་འབྱོར་དང་ མི་སྡེ་ མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་ཀྱི་ཕན་
བདེ་གྲུབ་ཚུགས་པའི་ཐབས་ལམ་ཚུ་གདམ་ཁ་རྒྱབ་ནི།

གསལ་བསྐྱུགས་འབད་བའི་ས་ཆའི་དབྱེ་བ་ ཅན་འཁོད་བསྐྱར་བཅོས་དང་ བཀོལ་སྤྱོད་།

༣༠༤ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་^{༣༠༢} པ་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ གསལ་བསྐྱུགས་འབད་བའི་ས་
ཆ་ཅིག་ ཁྲོམ་སྡེ་ ཡངན་སོ་ནམ་སྤངསྦྱོབ་ བཅོམ་ཀྱི་ས་ཆ་སྡེ་ཆ་འཛོག་གྲུབ་པ་ཅིན་
བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དགོངས་དོན་གང་རུང་ལུ་མ་ལྟོས་པར་ ས་ཆ་དེ་ཚུའི་བཀོལ་སྤྱོད་
དང་འཛིན་སྤྱོད་ལུ་བྱབ་དབང་ཡོད་པའི་ འོས་འབབ་ཡོད་པའི་ཁྲིམས་ཚུ་དང་འཁྲིལ་ཏེ་
བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་^{༡༩} པ་ས་ཆའི་དབྱེ་བ་ཚུ་ནང་འཁོད་བསྐྱར་བཅོས་འབད་
ཆོག།

Taking over registered land following declaration of areas

- 305 While implementing Section 302 of this Act, if the Government must take over any private registered land, compensation shall be provided in accordance with the provisions on the compensation for land acquisition provided under this Act.

Leasing Government land and Government Reserved Forests land

- 306 The Government land or Government Reserved Forests land may be leased to a juristic person according to Section 308 of this Act. Application to lease Government land or Government Reserved Forests land for any purpose shall be governed as per the existing rules and regulations. There shall be no ceiling for the Government land or Government Reserved Forests land on lease for the purposes of economic activity.
- 307 Under no circumstances shall a land on lease from the Government land or Government Reserved Forests land be converted to ownership right.
- 308 The duration of lease of the Government land or Government Reserved Forests land shall not exceed 30 years and any terms or conditions in the lease deed to the contrary shall have no effect.
- 309 A lease fee shall be levied at the rate fixed and revised by the Government after every five years notwithstanding any provision in the lease deed to the contrary.

ས་ཆ་བཀོལ་སྟོང་གི་ས་གོ་གསལ་བསྐྱགས་འབད་ཚར་ཞིན་མ་ལས་ ཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་ཕྱི་ལཱ་ལེན་ཐངས།

༢༠༥ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་ ༣༠༢ པལ་གཤམ་ལེན་འཐབ་པའི་སྐབས་ལུ་ སྒྲེར་གྱི་ཁྲམ་
བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་གང་རུང་ཅིག་ གཞུང་གིས་ ཕྱི་ལཱ་ལེན་དགོ་པ་ཅིན་ དེའི་རྒྱུད་
འབྲས་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་འོག་ལུ་སྟོང་པའི་ས་ཆ་གཞུང་གི་བྲགས་མཁོར་བཞེས་
མི་རྒྱུད་འབྲས་ཀྱི་དགོངས་དོན་ཚུ་དང་འབྲེལ་ཏེ་སྟོང་དགོ།

གཞུང་གི་ས་ཆ་དང་ གཞུང་དབང་ནགས་ཚལ་གྱི་ས་ཆ་སྒྲར་སྟོང་ནང་གཏང་ནི།

༢༠༦ གཞུང་གི་ས་ཆ་ ཡངན་ གཞུང་དབང་ནགས་ཚལ་གྱི་ས་ཆ་ དབང་ཁབ་ཅན་གྱི་མི་ངོ་
ཅིག་ལུ་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་ ༣༠༤ པའི་ རན་དོན་དང་འབྲེལ་ཏེ་ སྒྲར་
སྟོང་ནང་སྟོང་ཆོག། རྒྱ་མཚན་ག་ཅི་གི་དོན་ལུ་རང་ཨིན་རུང་ གཞུང་གི་ས་ཆ་ ཡངན་
གཞུང་དབང་ནགས་ཚལ་གྱི་ས་ཆ་སྒྲར་སྟོང་ནང་ལེན་ནི་གི་ཞུ་བ་ལུ་ཁྱེ་འདི་ ཆ་གནས་
ཐོག་ཡོད་པའི་བཅའ་ཡིག་དང་ སྤྱི་གས་གཞི་ལྟར་བྱ་ལག་ལེན་འཐབ་དགོ། དཔལ་
འཕྱོར་གྱི་ལས་དོན་ལུ་ སྒྲར་སྟོང་ནང་ཡོད་མི་ གཞུང་ས་དང་ གཞུང་དབང་ནགས་
ཚལ་གྱི་ས་ཆ་ལུ་ མཐོ་ཆད་མེད།

༢༠༧ གནས་སྤངས་ག་ཅི་བབྱམ་ཅིག་གི་དོན་ལུ་རང་ཨིན་རུང་ སྒྲར་སྟོང་ནང་ཡོད་པའི་
གཞུང་གི་ས་ཆ་དང་ གཞུང་དབང་ནགས་ཚལ་གྱི་ས་ཆ་ བདག་དབང་གི་ཐོབ་དབང་ལུ་
བསྐྱར་བཅོས་འབད་མི་ཆོག།

༢༠༨ གཞུང་གི་ས་ཆ་ ཡངན་གཞུང་དབང་ནགས་ཚལ་གྱི་ས་ཆ་འེ་སྒྲར་སྟོང་གི་བྱ་ས་ལུ་ཁྱེ་འདི་
ལོ་ངོ་ ༣༠ ལས་བཀལ་མ་ཆོག་པ་དང་ དགོངས་དོན་འདི་དང་མ་འབྲེལ་བའི་སྒྲར་སྟོང་
གན་ཡིག་གི་ཁ་ཆོག་དང་གནད་དོན་ག་ཅི་རང་ཨིན་རུང་ བྱ་ས་ཕན་མེད་པ་ཨིན།

༢༠༩ སྒྲར་སྟོང་གི་འབྲས་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་དང་འབྲེལ་ཏེ་ གཞུང་གིས་ལོ་ལྷ་ལུ་ཆར་རེ་
བཅོ་ལྷེ་བསྐྱར་བཅོས་འབད་མི་གི་གོང་ཆད་ཐོག་ལུ་བཀལ་དགོ།

- 310 The Government may upon expiry of lease renew the lease of the Government land or Government Reserved Forest land including Tsamdro and Sokshing.

Tax on registered land

- 311 Except for the land maintained as Crown Properties, all the registered lands are subject to land tax from the day they are registered in the Thram.
- 312 The Government shall levy and enforce a progressive land tax that shall be proportionate to the size of the landholding, its value, and that shall differentiate between the rural and other land categories.
- 313 The land tax and its revision proposed by the Government from time to time shall be subject to the approval of the Parliament.

Applying standard measurement unit

- 314 The Commission Secretariat shall apply the unit for land measurement standardized by the Government.

Charging of service fees

- 315 Where relevant, service fees and fines shall be levied by implementing agencies for administering the provisions of this Act. The Commission Secretariat shall periodically revise and publish the service fee.

३१० གཞུང་གིས་ སྒྲར་སྤྱོད་ཀྱི་དུས་ལུན་ཚང་ཞིན་མ་ལས་ ལྷ་འབྲོག་དང་ སྐྱུ་ཤིང་བཙུས་
པའི་གཞུང་གི་ས་ཆ་ ཡངན་ གཞུང་དབང་ནགས་ཚལ་གྱི་ས་ཆའི་སྒྲར་སྤྱོད་ཀྱི་དུས་ལུན་
བསྐྱར་གསོ་འབད་ཆོག།

ཁམ་བོ་དྲ་གྲུབ་པའི་ས་ཆའི་ས་ཁུལ།

३११ རྒྱལ་བརྒྱུད་ཀྱི་ས་ཆ་རྒྱུང་མ་ཅིག་ལུ་མ་གཏོགས་ གཞན་ཁམ་བོ་དྲ་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་གར་
ལུ་ ས་ཆ་དེ་ཁམ་ནང་ཐོ་བོ་དྲ་གྲུབ་པའི་ཉིན་མ་ལས་འགོ་བཟུང་སྟེ་ས་ཁུལ་ཤོག། ཁམ་
བོ་དྲ་གྲུབ་པའི་ས་ཆའི་དབྱེ་བ་ཚུ་ ས་ཁུལ་བཀལ་ནི་གི་གཞི་རྟེན་སྟེ་བཙུན་དགོ།

३१२ གཞུང་གིས་ ས་ཆའི་འཆང་སྤྱོད་ཀྱི་རྒྱ་ཚད་མང་ཉུང་དང་ ཁྱོང་གསེབ་ཀྱི་ས་ཆའི་དབྱེ་བ་
ངག་ཞན་ གཞན་ཡང་ས་ཆའི་དབྱེ་བ་ལེགས་ཉེས་ཚུ་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ ས་ཁུལ་བཀལ་
དགོ།

३१३ གཞུང་གིས་བཀལ་མི་ས་ཁུལ་དང་ དུས་དང་དུས་སུ་དེའི་བསྐྱར་བཅོས་ཀྱི་གྲོས་འཆར་
བོ་དྲ་མི་ཚུ་ སྤྱི་ཚོགས་ཀྱིས་ ཆ་འཛིག་མཛུགས་མི་དང་བསྐྱར་དགོ།

གནས་ཚད་ཅན་གྱི་ཚད་འཇལ་གྱི་ཐིག་ཚད།

३१ॣ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་གིས་ གཞུང་གིས་གནས་ཚད་ལུ་བཟོ་གནང་མི་ ས་ཆའི་ཚད་
འཇལ་གྱི་ཐིག་ཚད་ལག་ལེན་འཐབ་དགོ།

ཞབས་རྟོག་གི་སྒྲི་འཐུས།

३१॥ འོས་འབབ་ཡོད་ས་ལུ་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དགོངས་དོན་ཚུ་བདག་སྤྱོད་འཐབ་ནི་གི་དོན་
ལུ་ ཞབས་རྟོག་གི་སྒྲི་འཐུས་དང་ ཉེས་ཆད་ཚུ་བཀལ་ཆོག། ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་གིས་
དུས་མཚམས་དང་འབྲེལ་ཏེ་ཞབས་རྟོག་གི་སྒྲི་འཐུས་བསྐྱར་བཅོས་འབད་དེ་པར་བསྐྱར་
འབད་དགོ།

Promulgating rules and regulations

316 The Commission shall, where necessary for the implementation of this Act, make rules and regulations.

Amendment

317 Any amendment of this Act shall be made by the Parliament.

Authoritative text

318 In any instance of a difference in meaning between the Dzongkha and the English texts of this Act, Dzongkha text shall prevail.

Definitions

319 In this Act, unless the context requires otherwise, the term:

- 1) Acquisition of land means taking over of a registered land by the Government for public interests after providing compensation in accordance with this Act.
- 2) Allotment of land means allotment of the Government land or Government Reserved Forests land for use by the Government institutions and Gerab Dratshang, providing substitute land upon acquisition, and granting of Kidu and rehabilitation land.
- 3) Authorized agency means the office authorized by the Commission Secretariat to conduct any of its functions.

བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིགས་གཞི་བཟོ་ནི།

༢༡༦ ལྷན་ཚོགས་ཀྱིས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དགོངས་དོན་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་ནི་གི་དོན་ལུ་
བཅའ་ཡིག་བཟོ་ཚིག།

བསྐྱར་བཅོས།

༢༡༧ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ལུ་བསྐྱར་བཅོས་འབད་དགོཔ་རེ་འཕྱོན་པ་ཅིན་ སྒྲིཛ་གས་ཀྱིས་མཛུགས་
དགོ།

དབང་ཚད་ཡོད་པའི་དེ་བསྒྲིགས།

༢༡༨ གཤམ་སྲིད་ རྫོང་ཁ་དང་ དབྱིན་སྐད་ཀྱི་དེ་བསྒྲིགས་གཞིས་ཀྱི་བར་ན་ གོ་དོན་ མ་
འདྲམ་རེ་འཕྱོན་པ་ཅིན་ རྫོང་ཁའི་དེ་བསྒྲིགས་ལུ་ཆ་གནས་བཞག་དགོ།

ངེས་ཚིག།

༢༡༩ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ནང་ཚིག་འགྲེལ་གྱི་གོ་བ་སོ་སོར་རྟོགས་དགོས་ན་མ་གཏོགས་དེ་མིན་:

༡) “ས་ཆ་གཞུང་གི་ཐུགས་མཁོར་བཞེས་ནི་” ཟེར་མི་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་
ནང་བཀོད་མི་ལྟར་དུ་རྒྱུད་འབྲས་སྟོན་ཞིན་མ་ལས་ ཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་
ཆ་ཅིག་ རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་མཐའ་དོན་ལུ་གཞུང་གིས་ཕྱིས་བཞེས་མི་ལུ་དགོ།

༢) “ས་ཆ་གནང་ནི་” ཟེར་མི་འདི་ གཞུང་གི་ས་ཆ་ ཡངན་གཞུང་དབང་
ནགས་ཚལ་གྱི་ས་ཆ་ཅིག་ གཞུང་གི་གཙུག་ལྗེ་དང་ དགོ་རབ་གྲུ་ཚང་གིས་
བཀོལ་སྟོན་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་གནང་ནི་དང་ ས་ཆ་གཞུང་གི་ཐུགས་མཁོར་
བཞེས་མིའི་ས་ཆ་བསྟོན་ནི་ དེ་ལས་སྦྱིད་སྤྱུག་དང་གཞིས་གསར་གྱི་ས་ཆ་
གནང་མི་ལུ་གོ།

༣) “དབང་ཚད་སྟོན་པའི་ལས་སྡེ་” ཟེར་མི་འདི་ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་གིས་
བྱ་སྟོན་འཐབ་ནི་གི་དོན་ལུ་ དབང་ཚད་སྟོན་པའི་ཡིག་ཚང་ལུ་གོ།

- 4) Authorized person means a person appointed by the Commission Secretariat to conduct any of its functions or a person responsible for utility service facilities.
- 5) Cadastral map means a map depicting all legal land objects based on a survey of the boundaries of land parcel.
- 6) Cadastral record means the coordinates of a land recorded through cadastral survey done in accordance with this Act and cadastral maps depicting the spatial attributes specified in this Act for a land parcel maintained by the Commission Secretariat or its authorized agency.
- 7) Chazhag Sathram means the sole authoritative document that shall record and establish the legitimacy of title to land of a juristic person in the country maintained under the custody of National Land Commission.
- 8) Chhuzhing means irrigated and/or bench terraced agricultural land for paddy based cropping systems.
- 9) Civil society organization means any organization registered as a civil society organization under the Civil Society Organization Act of Bhutan.

- ཅ) “དབང་ཚད་སྤྱོད་པའི་མི་ངོ་” ཟེར་མི་འདི་ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་གིས་ བྱ་སྒོ་གང་རུང་འཐབ་ནི་གི་དོན་ལུ་དང་ མི་དམངས་བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱི་མཐུན་ཀྱེན་གྱི་དོན་ལུ་ བསྐྱོ་བཞག་འབད་བའི་མི་ངོ་ལུ་གོ།
- ཎ) “ས་ཆའི་ཆ་ཚད་ཀྱི་ས་ཁྲ” ཟེར་མི་འདི་ སའི་ཆ་ཤས་ཀྱི་ས་མཚམས་ཚུའི་ ས་འཇལ་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ ཁྲིམས་མཐུན་གྱི་ས་ཆའི་དངོས་པོ་གར་གསལ་སྟོན་འབད་མི་ ས་ཁྲ་ལུ་གོ།
- ཏ) “ས་ཆའི་ཆ་ཚད་ཀྱི་ཐོ་ཡིག་” ཟེར་མི་འདི་ དབང་ཚད་ཅན་གྱི་དབང་འཛིན་ ཡང་ན་དེའི་དབང་ཚད་སྤྱོད་པའི་ལས་སྟེ་གིས་རྒྱུན་སྦྱོར་འཐབ་མི་ བཅའ་ ཁྲིམས་འདི་དང་འབྲེལ་ཏེ་འབད་མི་ས་ཆའི་ཆ་ཚད་ཀྱི་ས་འཇལ་གྱི་ཐོག་ལས་ ཐོ་བཀོད་འབད་བའི་ས་ཆའི་ས་མཚམས་ཀྱི་ཨང་རྟགས་ཚུ་དང་ ས་ཆའི་ཆ་ ཤས་ཀྱི་དོན་ལུ་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་སའི་ཆགས་ ལྷངས་ཀྱི་གནས་ཤིང་ཆུ་བོ་ན་མི་ ས་ཆའི་ཆ་ཚད་ཀྱི་ས་ཁྲ་ལུ་གོ།
- ཉ) “ཕྱག་བཞག་ས་ཁྲམ་” ཟེར་མི་འདི་ དབང་བྱལ་ཅན་གྱི་མི་ངོ་ཅིག་གིས་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ ས་ཆ་འཆང་ནིའི་དབང་ཚད་རྩིལ་བུ་ཡོད་པའི་ཡིག་ཆ་ རྒྱལ་ ཡོངས་སའི་ལྷན་ཚོགས་ཀྱིས་ དམ་འཛིན་ཐོག་རྒྱུན་སྦྱོར་འཐབ་མི་ སའི་ཐོ་ ཡིག་ཅིག་ཡིན་མི་ལུ་གོ།
- ཏ) “ཆུ་ཁིང་” ཟེར་མི་འདི་ ལྷ་རིགས་འཇུགས་སྤྱོད་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ ཆུ་ གཡུར་དཔག་སྟེ་ ཨ་རིང་སྟེ་བཟོ་སྟེ་ཡོད་མི་སོ་ནམས་ས་ཆ་ལུ་གོ།
- ཉ) “མི་སྟེ་ལས་ཚོགས་” ཟེར་མི་འདི་ ཆ་གནས་ཡོད་པའི་མི་སྟེ་ལས་ཚོགས་ གི་བཅའ་ཁྲིམས་འོག་ལུ་ ཐོ་བཀོད་འབད་དེ་ཡོད་མི་ ལས་སྟེ་གང་རུང་ལུ་ གོ།

- 10) Commercial agriculture farm means the crop and livestock production for sale by employing modern production management and techniques established by an entrepreneur under the terms and conditions certified by the Ministry of Agriculture.
- 11) Commercial land means land used for licensed economic activities including hotels, shops, sawmills, carpentry, automobiles service centers and other business activities primarily deemed as utility service facilities.
- 12) Community for social and religious purposes means indigenous communities in whose name landholdings are traditionally registered for the use of social and religious purposes to preserve and sustain their tradition and culture.
- 13) Compensation means either substitute land or cash payment or both provided to the landowner upon acquisition of his land.
- 14) Coordinates are values which specify the location of any points on the surface of the earth with respect to a reference system.
- 15) Corporation means a body corporate incorporated under the Company's Act of the Kingdom of Bhutan and any corporate entity established under specific laws.

- 20) “ཚོང་འབྲེལ་སོན་མ་གྱི་འཇུག་སྤྱོད་ཁང་” ཟེར་མི་འདི་ སོན་མ་ལྟན་
 ལག་གིས་བཟོ་མི་ཁ་ཆོག་དང་གནས་སྤངས་ཚུ་གི་འོག་ལུ་གཞི་བཙུགས་འབད་
 བའི་ རིག་གསར་གྱི་འཛོན་བསྐྱེད་འཛིན་སྤྱོད་དང་ ཐབས་རིག་ཚུ་བཀོལ་
 སྤྱོད་འབད་ཐོག་ལས་ ཚོང་འབྲེལ་གྱི་དོན་ལུ་ལོ་ཐོག་དང་ སློན་མོར་གྱི་འཛོན་
 བསྐྱེད་བཟོ་མི་ལུ་གོ།
- 21) “ཚོང་འབྲེལ་གྱི་ས་ཆ་” ཟེར་མི་འདི་ ཟུང་དང་ ཚོང་ཁང་ ཤིང་དྲ་
 འབྲུལ་ཁང་ ཤིང་བཟོ་ཁང་ ལྷུ་མ་འཁོར་བཙེས་ཁང་ཚུ་དང་ གཞན་ཡང་
 དམིགས་ལུ་ལ་གཙོ་བོ་བཀོལ་སྤྱོད་ཞབས་རྟོག་གི་མཐུན་ཆུང་སྤྱི་བཅུ་སྟེ་
 འབྲེལ་ཡོད་དབང་འཛིན་གྱིས་དེ་ལུགས་གྱིས་ཞབས་རྟོག་སྤྱི་ཆ་འཛོག་གྲུབ་
 པའི་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་ལས་ཚུ་བཅུས་པའི་ ཚོགས་མ་འཆང་མི་དཔལ་འབྱོར་གྱི་
 ལས་དོན་ཚུ་འོ་དོན་ལུ་བཀོལ་སྤྱོད་འབད་མི་ ས་ཆ་ལུ་གོ།
- 22) “མི་སྤྱི་དང་ཆོས་དོན་ལུ་ས་ཆ་བདག་ཏུ་བབྱུང་མི་ མི་དམངས་” ཟེར་མི་
 འདི་ རྒྱལ་རབས་ཅན་གྱི་ སྤར་སྲོལ་ལམ་ལུགས་ཚུ་ བདག་སྤྱང་འབད་
 བྱེད་དོན་ལུ་ མི་སྤྱི་དང་ཆོས་དོན་ལུ་སྲུང་འཆང་མི་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་འཁོད་
 གྱི་མི་སྤྱི་ལུ་གོ།
- 23) “རྒྱུད་འབྲུམ་” ཟེར་མི་འདི་ སའི་ཇོ་བདག་ཅིག་ལུ་ཁོ་གི་ས་ཆ་ཅིག་གཞུང་
 གི་ཐུགས་མཁོར་བཞེས་པའི་སྐྱབས་ལུ་ སྤྱོད་མི་ས་ཆ་བཀོལ་ས་ཆ་ ཡངན་
 དངུལ་རྒྱུད་གི་རིན་དངུལ་ ཡངན་གཉིས་ཆ་ར་ལུ་གོ།
- 24) “ས་མཆོམས་གྱི་ཨང་རྟགས་” ཟེར་མི་འདི་ ས་དབྱེད་གྱི་རིམ་ལུགས་སྒོར་
 ས་སྤྱོད་ལུ་ཡོད་པའི་ཐིག་ཚད་གྱི་ས་གནས་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ གཞི་རྟེན་ཨིན།
- 25) “ལས་འཛིན་” ཟེར་མི་འདི་འབྲུག་གི་ཚོང་སྤྱིའི་བཅའ་ཁྲིམས་གྱི་འོག་ལུ་ཐོ་
 བཀོད་འབད་བའི་ གཞུང་ ཡངན་སྒྲིལ་གྱི་མངའ་ཁུལ་ལས་སྤྱི་གི་བདག་
 དབང་ལུ་ཡོད་པའི་ལས་འཛིན་གང་རུང་དང་ དམིགས་བསལ་གྱི་ཁྲིམས་ཚུ་
 གི་འོག་ལུ་གཞི་བཙུགས་འབད་བའི་ལས་འཛིན་གང་རུང་ལུ་གོ།

- 16) Crown Property land means the land declared as Crown Property held by the Monarch for the Institution of Monarchy according to the relevant law and registered in the Thram as Crown Property Land.
- 17) Dominant land means any land entitled with a right of easement over a servient land.
- 18) Dominant owner means the landowner or any person who has custody over a dominant land.
- 19) Easement means an area of land, being a part of a plot or unit, over which a party other than the registered landowner, has the right of use for a specific purpose, but does not imply ownership of the land.
- 20) Family land means land belonging to family members registered in the name of the head of the family.
- 21) Family means one or more individuals who are registered as a family under one unique household number issued and maintained by the civil registration and census authority of the Government.
- 22) Geodetic reference datum means a globally fixed point of reference for surveying and cadastral mapping.

- ༡༩) “རྒྱལ་བརྒྱུད་རིང་ལུགས་ཀྱི་མཚན་ཐོག་ས་ཆ” ཟེར་མི་འདི་ འོས་འབབ་
ཡོད་པའི་ཁྲིམས་དང་འཁྲིལ་ཏེ་རྒྱལ་བརྒྱུད་རིང་ལུགས་ཀྱི་མཚན་ཐོག་ལུ་
རྒྱལ་བརྒྱུད་ཀྱི་རྒྱ་དངོས་སྟེ་གསལ་བསྐྱགས་འབད་དེ་ ཁྲམ་ནང་རྒྱལ་བརྒྱུད་
ཀྱི་རྒྱ་དངོས་སྟེ་བཀོད་དེ་ཡོད་མི་ས་ཆ་ལུ་གོ།
- ༡༧) “གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱོད་ལུ་ཐོབ་དབང་ཡོད་པའི་ས་ཆ” ཟེར་མི་འདི་
གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱི་ས་ཆ་ཅིག་ནང་གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱི་མཐུན་
རྒྱ་དང་བཅས་པར་ཐོབ་ཁུངས་ཡོད་པའི་ས་ཆ་གང་རུང་ལུ་གོ།
- ༡༨) “གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱོད་ལུ་ཐོབ་དབང་ཡོད་པའི་སའི་ཆོ་བདག་” ཟེར་མི་
འདི་ གཞན་དབང་གི་ས་ཆ་ཅིག་གི་བདག་དབང་ཡོད་པའི་སའི་ཆོ་བདག་
ཡང་ན་ མི་ངོ་གང་རུང་ལུ་གོ།
- ༡༩) “གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱོད་” ཟེར་མི་འདི་ ས་ཆའི་ས་གོ་ཅིག་ ཡང་ན་ཆ་
ཤས་ཅིག་ སྟེ་ཆེན་ཅིག་ནང་ ས་ཆ་དེའི་ཁྲམ་འཆང་མི་ཆོ་བདག་མེན་པའི་མི་
ངོ་གཞན་ཅིག་གིས་ དམིགས་བསལ་གྱི་དགོས་དོན་ཅིག་གི་དོན་ལུ་ས་ཆ་
བཀོལ་སྤྱོད་འབད་ནི་གི་ཐོབ་དབང་ཡོད་རུང་ ས་ཆ་དེའི་བདག་དབང་མ་ཐོབ་
མི་ལུ་གོ།
- ༢༠) “བཟའ་ཆང་ནང་མིའི་ས་ཆ” ཟེར་མི་འདི་ ཁྲམ་ ནང་མི་གཙོ་ཅན་གྱི་
མིང་ཐོག་ལུ་བཀོད་དེ་ བཟའ་ཆང་ནང་མི་གར་གི་བདག་དབང་ལུ་ཡོད་པའི་
ས་ཆ་ལུ་གོ།
- ༢༡) “བཟའ་ཆང་ནང་མི” ཟེར་མི་འདི་ གཞུང་གི་ཞི་བའི་ཐོ་བཀོད་དང་མི་ཕྱིས་
དབང་འཛིན་གྱིས་ རྒྱུན་སྦྱོང་འཐབ་མི་ དམིགས་བསལ་གྱི་ཁྲིམ་གྲུང་ཨང་
གཅིག་གི་འོག་ལུ་ བཟའ་ཆང་ནང་མི་འབད་བཀོད་དེ་ཡོད་པའི་ མི་ངོ་ཅིག་
ཡང་ན་དེ་ལས་མང་མ་སྟེ་ཡོད་མི་ལུ་གོ།
- ༢༢) “ས་དམུད་ཁུངས་གཏུགས་ཀྱི་ཐོ་ཡིག་” ཟེར་མི་འདི་ ས་འཇལ་དང་ ས་
ཆའི་ཆ་ཆད་ཀྱི་ས་ཁྲ་བཟོ་ནིའི་དོན་ལུ་ འཛམ་གླིང་ཆེན་མུར་གྱི་ཐོག་ལུ་སྒྲིག་
མི་ཁུངས་གཏུགས་ཀྱི་ཆད་ཨང་ཅིག་ལུ་གོ།

- 23) Gerab (Geduen and Rabdey) Dratshang means Zhung Dratshang, Rabdeys, and other religious institutions belonging to Gerab Dratshang, and under the purview of Dratshang Lhentshog.
- 24) Government institutions include various Government agencies under the three branches of the Government, armed force, police, constitutional bodies, corporations owned by the Government, and any other Government agencies.
- 25) Government land means any land and water body within the territory of a Thromde, the ownership of which is not vested in any person and is under the custody of the Municipal Authority.
- 26) Government means the Royal Government of Bhutan.
- 27) Government Reserved Forests land means any land and water body outside a Thromde, the ownership of which is not vested in any person and is under the custody of the Ministry.
- 28) He refers to both masculine and feminine gender.
- 29) Highlanders means high altitude herders whose livelihoods are directly and traditionally dependent on Tsamdro.
- 30) Immovable properties mean any standing crops, trees, houses or any permanent structure developed on the transacted land.

- ༢༣) “དགོར་བ་གྲུ་ཚང་” ཟེར་མི་འདི་ དགོར་བ་གྲུ་ཚང་གི་བདག་དབང་འོག་ལུ་
གྲུ་ཚང་ལྷན་ཚེགས་ཀྱི་བདག་སྐྱོང་ཐོག་ལུ་ཡོད་པའི་ གཞུང་གྲུ་ཚང་དང་
རབ་སྟེ་ ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་གཙུག་སྟེ་གཞན་ཚུ་ལུ་གོ།
- ༢༤) “གཞུང་གི་གཙུག་སྟེ་” ཟེར་མི་ནང་ འཛིན་སྐྱོང་གི་ཡན་ལག་གསུམ་ཀྱི་
འོག་ལུ་ཡོད་པའི་གཞུང་གི་ལས་སྟེ་ཚུ་དང་ དམག་སྟེ་ ཁྲིམས་སྲུང་འགག་
སྟེ་ ཕ་ཁྲིམས་ཅན་ཀྱི་འདུས་ཚོགས་ གཞུང་གི་བདག་དབང་ལུ་ཡོད་པའི་
ལས་འཛིན་ དེ་ལས་གཞུང་གི་ལས་སྟེ་གཞན་གང་རུང་ལུ་གོ།
- ༢༥) “གཞུང་གི་ས་ཆ་” ཟེར་མི་འདི་ ཁྲོམ་སྟེ་ཅིག་གི་ས་ཁོངས་ནང་འཁོད་ལུ་
མི་ངོ་ག་གི་བདག་དབང་ལུ་ཡང་མེད་པར་ ཁྲོམ་སྟེ་དབང་འཛིན་གི་དམ་
འཛིན་འོག་ལུ་ཡོད་པའི་ས་ཆ་དང་ རྒྱའི་འཕྲོན་ཁུངས་གང་རུང་ལུ་གོ།
- ༢༦) “གཞུང་” ཟེར་མི་འདི་ འབྲུག་རྒྱལ་གཞུང་ལུ་གོ།
- ༢༧) “གཞུང་དབང་ནགས་ཚལ་གི་ས་ཆ་” ཟེར་མི་འདི་ ཁྲོམ་སྟེ་གི་ཕྱི་ཁར་ མི་
ངོ་ག་གི་བདག་དབང་ལུ་ཡང་མེད་པར་ སོ་ནམ་ལྷན་ཁག་གི་དམ་འཛིན་འོག་
ཡོད་པའི་ས་ཆ་དང་ རྒྱའི་འཕྲོན་ཁུངས་གང་རུང་ལུ་གོ།
- ༢༨) “ཁོ” ཟེར་མི་འདི་ ཨོ་མོ་གཉིས་ཆར་ལུ་གོ།
- ༢༩) “ས་ཁ་མཐོ་སར་སྟོད་མི” ཟེར་མི་འདི་ འཚོ་བ་ ཐང་ཀར་དུ་ སྤར་སྟོལ་
གི་ཐོག་ལས་ ལུ་འཕྲོག་ལུ་བརྟེན་ཏེ་སྟོད་མི་ས་ཁ་མཐོ་སའི་འཚོ་སྐྱོང་པ་ཚུ་ལུ་
གོ།
- ༣༠) “བསྐྱལ་མེད་རྒྱ་དངོས་” ཟེར་མི་འདི་ སྟོད་ལེན་འབད་ཚར་བའི་ས་ཆ་ནང་
བཅོ་སྟེ་ཡོད་མི་ སྟོན་ཐོག་ ཡངན་ ཤིང་ ཁྱིམ་ གཏན་འཇགས་ཀྱི་བཅོ་
བཀོད་གང་རུང་ལུ་གོ།

- 31) Individual land means land registered in the name of an individual person.
- 32) Industrial land means registered land for construction of industrial establishments, industrial areas, export processing and other concentrated production areas, and the land where mineral exploration, exploitation and processing are located. These activities are subject to any law governing industries and mining.
- 33) Institutional land means the registered land for office complexes, research stations, academic, medical, and religious establishments.
- 34) Joint ownership means collective ownership over a piece of land by more than one person and does not include family land.
- 35) Juristic person means persons above the age of 18 years; family; the Institution of Monarchy; Government institutions; Gerab Dratshang; and civil society organizations, corporations and religious institutions of Bhutan.
- 36) Kamzhing means agricultural land other than Chhuzhing and orchard. Agriculture land shall mean Kamzhing, Chhuzhing and cash crops land.

- ༣༡) “མིང་རང་རྒྱུ་གི་ས་ཆ་” ཟེར་མི་འདི་ མིང་རང་རྒྱུ་གི་མིང་ཐོག་ལུ་
ཁོར་གཅིག་གིས་བདག་ཏུ་བཟུང་མི་རང་དབང་གི་ས་ཆ་ལུ་གོ།
- ༣༢) “བཟོ་གྲུའི་ས་ཆ་” ཟེར་མི་འདི་ བཟོ་གྲུ་ལུ་བྱབ་དབང་ཡོད་པའི་ཁྲིམས་
གང་རུང་དང་འབྲེལ་ཏེ་ ཅ་ཆས་དང་ཞབས་ཏྲིག་བཟོ་བསྐྱུན་འབད་ནི་གི་དོན་
ལུ་ཐོ་བཀོད་འབད་བའི་ས་ཆ་ལུ་གོ་ནི་དང་ དེ་ནང་གཏེར་ཚུ་ལུ་བཏེན་
པའི་བཟོ་བསྐྱུན་གྱི་མཐུན་ཆུན་ཆུ་གི་དོན་ལུ་ ས་ཆ་བཀོལ་སྤྱོད་འབད་མི་
ཡང་ཚུད་པ་ཨིན།
- ༣༣) “གཙུག་སྡེའི་ས་ཆ་” ཟེར་མི་འདི་ ཡིག་ཚང་གི་ཁྲིམ་ ཞིབ་འཛེལ་གྱིས་
གནས་ ཤེས་རིག་དང་ སྤྲུལ་ཁང་ ཆོས་སྡེ་ལ་སོགས་པའི་གཞི་བཙུགས་གྱི་
དོན་ལུ་ཐོ་བཀོད་འབད་བའི་ས་ཆ་ལུ་གོ།
- ༣༤) “སྤྱི་རུབ་བདག་དབང་” ཟེར་མི་འདི་ མིང་གཅིག་ལས་མངམ་སྡེ་སྤྱི་རུབ་
གྱི་ཐོག་ལས་བདག་ཏུ་བཟུང་མི་ས་ཆ་ལུ་གོ་ནི་དང་ དེ་ནང་བཟའ་ཚང་ནང་
མིའི་ས་ཆ་མི་ཚུད།
- ༣༥) “དབང་བྱབ་ཅན་གྱི་མིང་མ་” ཟེར་མི་འདི་སྤྱི་སའོ་ཡང་ ཡན་ཆད་གྱི་མིང་མ་
དང་ བཟའ་ཚང་ རྒྱལ་བརྒྱུད་རིང་ལུགས་ གཞུང་གི་གཙུག་སྡེ་ དགེ་རབ་
གྲྲ་ཚང་ མི་སྡེའི་ལས་ཆོགས་ འབྲུག་གི་ལས་འཛིན་དང་ ཆོས་འབྲེལ་
གཙུག་སྡེ་ཚུ་ལུ་དགོ།
- ༣༦) “སྐམ་ཞིང་” ཟེར་མི་འདི་ རྒྱ་ཞིང་དང་ དངུལ་ཐོག་ལྷུ་མ་ར་མེན་པའི་སོ་
ནམ་ས་ཆ་ལུ་གོ། སོ་ནམ་ས་ཆ་ ཟེར་མི་འདི་ སྐམ་ཞིང་དང་ རྒྱ་ཞིང་
དངུལ་ཐོག་ལྷུ་མ་ར་ཚུ་ལུ་གོ།

- 37) Kasho means an edict from His Majesty the King granting Kidu or rehabilitation land.
- 38) Kidu land means the land granted by His Majesty the King through Kasho as Kidu.
- 39) Lag Thram means a certificate of the registration of land in the Chhazhag Sathram.
- 40) Land for social and religious purposes means the land registered in the name of a community for its religious purposes such as Lhasey and Tshechu.
- 41) Land means the soil including building or other structure erected on the land, and all vegetation, but does not include any minerals.
- 42) Land records means Thram, cadastral and any other records pertaining to land maintained by the Commission.
- 43) Land transaction means the change of title of ownership to a land by selling/purchasing of land; inheriting of land; exchanging of land; gifting/donating of land; surrendering land to the Government; order of Court of Competent Jurisdiction; and default of mortgage subject to the applicable laws.

- 38) “བཀའ་ཤོག” ཟེར་མི་འདི་ འབྲུག་རྒྱལ་པོ་མཆོག་གིས་ སྐྱིད་སྤྱད་
 ཡངན་ གཞིས་གསར་གྱི་ས་ཆ་གནང་མི་ བཀའ་ཤོག་ལུ་གོ།
- 39) “སྐྱིད་སྤྱད་གི་ས་ཆ” ཟེར་མི་འདི་ འབྲུག་རྒྱལ་པོ་མཆོག་གིས་ བཀའ་
 ཤོག་གི་ཐོག་ལས་གནང་མི་ས་ཆ་ལུ་གོ།
- 40) “ལག་ཁྲམ” ཟེར་མི་འདི་ ཕྱག་བཞག་ཁྲམ་ནང་ ས་ཆ་ཐོ་བཀོད་འབད་
 དེ་ཡོད་པའི་ རོས་སྦྱར་གྱི་ལག་ཁྲམ་ལུ་གོ།
- 41) “མི་སྡེ་དང་ཆོས་དོན་གྱི་ས་ཆ” ཟེར་མི་འདི་ ལྷ་གསོལ་དང་ བོན་གསོལ་
 ཆོས་བརྩུ་ དེ་ལས་གཞན་ཚུ་གི་དོན་ལུ་སོན་མ་འཐོན་བསྐྱེད་གྱི་ཕྱིར་དུ་ མི་
 སྡེ་གི་མིང་ཐོག་ལུ་ཐོ་བཀོད་འབད་མི་ས་ཆ་ལུ་གོ།
- 42) “ས་ཆ” ཟེར་མི་འདི་ ས་ཆ་གྲུར་གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ ཁྱིམ་
 དང་ བཟོ་བཀོད་གཞན་ཚུ་བཙུགས་པའི་ས་དང་ རྩོམ་གི་རིགས་གར་ལུ་གོ་
 བེད་དང་ དེ་ནང་གཏེར་ཚུ་གི་རིགས་ཚུ་མི་ཚུ་ད།
- 43) “ས་ཆ་འཛིན་ཡིག” ཟེར་མི་འདི་ དབང་ཚད་ཅན་གྱི་དབང་འཛིན་གྱིས་རྒྱུན་
 སྦྱོར་འཐབ་མི་ ཁྲམ་དང་ ས་ཆ་འཛིན་ཚད་ ས་ཆ་འཛིན་ཡིག་གཞན་གང་རུང་
 ལུ་གོ།
- 44) “ས་ཆ་སྤྱོད་ལེན” ཟེར་མི་འདི་ ས་ཆ་ཅིག་ཉོ་བཅོལ་དང་ གླེང་ལུ་བཀོད་གི་
 བཟུང་སྤྱོད་ སྤྱོད་པར་བྱེད་ཀྱི་ ཡོ་བྱེད་སྦྱར་གི་ ས་ཆ་གཞུང་ལུ་ཕུལ་གི་
 དབང་ཚད་ཅན་གྱི་བྱུང་ཁོངས་ཀྱི་བཀའ་རྒྱ་ འོས་འབབ་ཡོད་པའི་ཁྱིམ་ཚུ་
 དང་འཕྲིལ་ཏེ་ཐོ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་གཏའ་མར་བཙུགས་ནི་ལུ་སོགས་པའི་
 ཐོག་ལས་ ས་ཆ་འཛིན་བདག་དབང་གི་མིང་གནས་བསྐྱར་བཅོལ་འབད་མི་ལུ་གོ།

- 44) Lease means a state of tenure that confers only a right of use of land for defined period of time and does not imply the ownership of land.
- 45) Local Authority means committees constituted in the Gewog, Dungkhag, Thromde and Dzongkhag. The executive head of the Gewog, Dungkhag, Thromde and Dzongkhag shall be the ex-officio chairperson of the Committees along with 6 other members from organizations related to land and include 2 officials from the elected bodies.
- 46) Minerals means any substance occurring naturally in or on the earth and having formed by or subject to geological process and which can be obtained from the earth by digging, drilling, dredging, quarrying or by other mining operation.
- 47) Ministry means the Ministry responsible for the Government Reserved Forests land.
- 48) Person means a citizen of Bhutan.
- 49) Protected agriculture area means any land in the country declared by the Government based on the recommendation of the National Land Commission to manage, protect and sustain agriculture production.

༧༧) “སྲུང་སྦྱོང་” ཟེར་མི་འདི་ ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་དུས་ཚོད་ཀྱི་དུས་ལུན་
རྒྱུ་མ་ཅིག་གི་ནང་འཁོད་ལུ་ ས་ཆའི་བཀོལ་སྦྱོང་གི་ཐོབ་དབང་སྦྱོང་དེ་ ས་
ཆ་དེའི་བདག་དབང་མ་བྱིན་མི་ ས་ཆའི་འཆང་ལུན་གྱི་གནས་སྤངས་ཅིག་ལུ་
གོ།

༧༥) “ས་གནས་དབང་འཛིན་” ཟེར་མི་འདི་ རང་སོའི་གོ་གནས་ལུ་བརྟེན་ཏེ་
རྫོང་ཁག་དང་ དུང་ཁག་ ཁོ་མ་སྡེ་ གེད་འོག་ཚོགས་སྡེ་གི་བཀོད་བྱ་བ་གཙོ་
འཛིན་ཚུ་གིས་ ཁྱི་འཛིན་འབད་ཐོག་ལས་ འཇུག་མི་གཞན་ལུ་ དང་
བཅས་པའི་ཚོགས་རྒྱུང་ཅིག་ལུ་གོ། འཇུག་མིའི་གྲངས་སུ་ ས་ཆ་དང་
འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ལས་སྡེ་ཚུའི་འགོ་དཔོན་དང་ བཅགས་འཇུག་གུ་བའི་
འཇུག་མི་མང་ཤོས་གཉིས་རྒྱུད་དགོ།

༧༦) “གཏེར་རྩམ་” ཟེར་མི་འདི་ ས་འོག་ ཡངན་ས་སྤྱོད་ལས་རང་བཞིན་
གྱིས་བྱུང་སྟེ་ ས་དཔྱད་འཕུལ་རིག་ལས་བཅོ་བཅོམ་ ཡངན་དེ་དང་འབྲེལ་
ཏེ་ ས་ཀོ་ནི་ ཡངན་ས་དོང་སྟེད་ནི་ རྟིང་དཔོགས་ནི་ བཏོན་ནི་ དེ་ལས་
ས་གཏེར་འཕུལ་རིག་གི་ལག་ལེན་གཞན་ཚུ་ལས་བརྟེན་ཏེ་ཐོབ་པའི་རྒྱ་རྩམ་
གང་རུང་ལུ་གོ།

༧༧) “ལྷན་ཁག་” ཟེར་མི་འདི་ གཞུང་དབང་ནགས་ཆལ་གྱི་ས་ཆའི་བདག་སྦྱོང་
གི་འགན་འཁུར་འཆང་མི་ལྷན་ཁག་ལུ་གོ།

༧༨) “མི་ངོ་རང་རྒྱུང་” ཟེར་མི་འདི་ འཇུག་པའི་མི་ཁྲུངས་ཨིན་པའི་མི་ངོ་ཅིག་
ལུ་གོ།

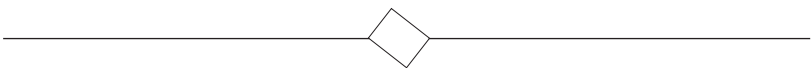
༧༩) “སོ་ནམ་སྤངས་སྦྱོབ་གྱི་ས་ཆ་” ཟེར་མི་འདི་ རྒྱལ་ཡོངས་ས་ཆ་ལྷན་ཚོགས་
ཀྱི་གོ་ས་འདེབས་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ གཞུང་གིས་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ས་ཆ་གང་
རུང་ སོ་ནམ་འཕྲོན་སྟེད་ཚུ་ འཛིན་སྦྱོང་དང་ སྤངས་སྦྱོབ་ རྒྱན་སྦྱོང་སྟེ་
བཞག་ནི་གི་མཐའ་དོན་ལུ་ གསལ་བསྐྲགས་འབད་བའི་ས་ཆ་ཚུ་ལུ་གོ།

- 50) Public interest means the needs arising out of socio-economic development and environmental concerns including cultural, environmental, heritage, protection of land degradation, recreational, social and strategic interests as determined by the Government.
- 51) Recreational land means registered land used for licensed recreational purposes such as sport complexes, eco-tourism complexes, botanical gardens, and private parks other than those declared as protected areas.
- 52) Rehabilitation land means the land granted by His Majesty the King through Kasho to marginal farmers, farmers whose land has been destroyed by natural calamities, farmers living in ecological-risk prone areas, and landless households.
- 53) Religious institutions mean private religious institutions established by a religious reincarnate or heir to a religious lineage in Bhutan and recognized as a religious institution by the relevant laws of the Kingdom of Bhutan.
- 54) Residential land means a registered land for dwelling house both in Thromde and rural areas.
- 55) Royal Family means the reigning and past monarchs and their queens and royal children of reigning and past monarchs.

- 40) “མི་དམངས་ཀྱི་མཐའ་དོན་” ཟེར་མི་འདི་ གཞུང་གིས་གཏན་འབེབས་གནང་མི་ ལམ་སྟོལ་དང་ མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་ སྟོན་རྒྱུ་ ས་ཆའི་ཉམས་སྤང་ སྟོ་བཏོན་ མི་སྡེ་ ཐབས་ལམ་གྱི་མཐའ་དོན་ཚུ་བཅིས་པའི་ མི་སྡེ་དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་དང་ མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་ཀྱི་ ཆ་གྲང་ཚུ་ལས་བརྟེན་ཏེ་བྱུང་བའི་དགོས་མཁོ་ཚུ་ལུ་གོ།
- 41) “སྟོ་འཆམ་གྱི་ས་ཆ་” ཟེར་མི་འདི་ སྤང་སྟོབ་ཀྱི་ས་གོ་སྡེ་ གསལ་བསྐྱགས་འབད་མི་མེན་པའི་ ཅེད་སྟོན་ཁང་དང་ སྟོ་ཤིང་རིགས་སྤུའི་ལྷམ་ར་ སྒྲེར་གྱི་གྲིང་དགའ་ མི་དམངས་ ཡངན་རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་གྲིང་དགའ་ལ་ སོགས་པའི་ ཆོག་ཐམ་ཅན་གྱི་སྟོ་བཏོན་གྱི་དོན་ལུ་བཀོལ་སྤྱོད་འབད་མི་ཐོ་བཀོད་བྱུབ་པའི་ས་ཆ་ལུ་གོ།
- 42) “གཞིས་གསར་གྱི་ས་ཆ་” ཟེར་མི་འདི་ ཞིང་པ་ཉམ་རྒྱུང་ཚུ་དང་ རང་བཞིན་རྒྱུ་རན་ལས་བརྟེན་ཏེ་ས་ཆ་མེད་པ་བཏང་མི་ཞིང་པ་ཚུ་ སྡེ་ལྷན་གནས་སྤངས་རིམ་ལུགས་ཀྱི་ཉེན་ཁ་ཅན་གྱི་ས་གོ་ནང་སྟོད་མི་ཞིང་པ་ཚུ་ ས་ཆ་མེད་མི་ཁྱིམ་གྲང་ཚུ་ལུ་གནང་མི་ས་ཆ་ལུ་གོ།
- 43) “ཆོས་སྡེའི་གཙུག་སྡེ་” ཟེར་མི་འདི་ འབྲུག་ལུ་སྤར་སྟོལ་ཡང་སྤང་ཡངན་ སྤར་སྟོལ་བརྒྱུད་པ་འཛིན་མི་ཅིག་གིས་གཞི་བཙུགས་འབད་མི་ འབྲུག་གི་འོས་འབབ་ཡོད་པའི་ཁྱིམ་ས་ཀྱི་ས་ངོས་འཛིན་ཡོད་པའི་སྤྱིར་གྱི་ཆོས་སྡེ་ལུ་གོ།
- 44) “ཁྱིམ་ས་” ཟེར་མི་འདི་ ཁྱིམ་སྡེ་དང་ སྟོང་གསེབ་ཀྱི་ས་གོ་གཉིས་ཆ་ར་ནང་ མི་སྟོད་སའི་ཁྱིམ་རྒྱུབ་ནི་གི་དོན་ལུ་ཐོ་བཀོད་འབད་བའི་ས་ཆ་ལུ་གོ།
- 45) “སྤྱུ་འཁོར་” ཟེར་མི་འདི་ རྒྱལ་སྤྱི་དང་སྤྱི་བཟུགས་མི་དང་ ཉེ་མའི་རྒྱལ་པོ་དང་དེ་ཚུ་གི་རྒྱལ་བཙུན་ དེ་ཁར་རྒྱལ་སྤྱི་དང་སྤྱི་བཟུགས་མི་དང་ ཉེ་མའི་རྒྱལ་པོ་ཚུ་གི་ཁྱིམ་ས་མཐུན་མངའ་གསོལ་ཞུ་མི་ལས་འབྲུངས་པའི་སྤྱི་སྟོན་ཚུ་ལུ་གོ།

- 56) Servient land means any land that is subject to easement as provided under this Act.
- 57) Servient owner means the owner or any person who has custody of a servient land.
- 58) Sokshing means a plot of the Government Reserved Forest land leased out for leaf litter production and collection.
- 59) Substitute land means compensation provided to the landowner in the form of land for his registered land acquired by the Government.
- 60) Survey means the surveying and recording of boundaries or calculation of the area of land in order to determine the location of boundaries and any other spatial attributes including identification of land parcel.
- 61) Survey monuments and boundary markers means physical structures on the surface or embedded under the surface of a land whether registered or not, affixed by the Commission to establish reference points for cadastral survey and mapping.
- 62) Thromde means an area under the jurisdiction of a Municipal authority.
- 63) Tsamdro means the Government Reserved Forests land leased out for grazing and improved pasture management.
- 64) Tsatong means a registered land, which has come under dispossession due to absence of legal inheritor

- ༥༩) “གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱི་ས་ཆ་” ཟེར་མི་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་འོག་ལུ་
 བཀོད་དེ་ཡོད་མི་ཡིར་དུ་ གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱི་སློབ་དབང་དང་འཁྲིལ་མི་ས་
 ཆ་གང་རུང་ལུ་གོ།
- ༥༧) “གཞན་དོན་བཀོལ་སྤྱོད་ནང་ཡོད་པའི་སའི་ཇོ་བདག་” ཟེར་མི་འདི་ གཞན་
 དོན་བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱི་ས་ཆའི་བདག་དབང་ཡོད་མི་ སའི་ཇོ་བདག་ ཡངན་ཁོར་འི་
 དབང་ཚད་སྤྱོད་པའི་མི་ངོ་གང་རུང་ལུ་གོ།
- ༥༨) “སོག་ཤིང་” ཟེར་མི་འདི་ འདབ་མ་སོག་བསགས་ནི་དང་འཕུག་ནི་གི་དོན་ལུ་
 གླུ་ཁར་བཏང་མི་གཞུང་དབང་ནགས་ཆལ་འོག་གི་ས་ཆ་ལུ་གོ།
- ༥༩) “ས་ཆ་བཟུང་ཀྱི་ས་ཆ་” ཟེར་མི་འདི་ སློབ་ཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་ཅིག་གཞུང་གིས་
 ཐུགས་མཁོར་བཞེས་མི་སའི་ཇོ་བདག་ལུ་ ས་ཆ་བ་སྤྱོད་མི་ རྒྱུད་འཐུས་ལུ་
 གོ།
- ༦༠) “ས་འཇལ་” ཟེར་མི་འདི་ ས་མཚམས་ཀྱི་ས་གནས་དང་ ས་ཆའི་ཆ་ཤས་
 རོས་འཛིན་འབད་ནི་བཟུང་པའི་སའི་ཆགས་སྤངས་གཞན་གང་རུང་གཏན་
 འབབས་བཟོ་ནིའི་དོན་ལུ་ ས་མཚམས་སློབ་ཀོད་འབད་ནི་ ཡངན་ ས་ཆའི་ས་
 གོ་རྒྱུ་ཚད་ཕྱིས་རྒྱབ་ནི་ལུ་གོ།
- ༦༡) “ས་འཇལ་གྱི་འབྲུག་དང་ས་མཚམས་ཀྱི་མཚན་རྟགས་” ཟེར་མི་འདི་
 དབང་ཚད་ཅན་གྱི་དབང་འཛིན་གྱིས་ ས་ཆའི་ཆ་ཚད་ཀྱི་ས་འཇལ་དང་ས་ཁྲ་བཟོ་
 ཞིའི་ཁྲུངས་གཏུགས་ཀྱི་ཚད་གཞི་བཟོ་ནིའི་དོན་ལུ་བཙུགས་པའི་ སློབ་ཀོད་གྲུབ་
 པའི་ས་ཆ་ཡིན་རུང་མེན་རུང་ ས་ཆ་ཅིག་གི་སློབ་ཀོད་ ཡངན་ས་འོག་ལུ་བཟོ་སྟེ་
 ཡོད་པའི་དངོས་གཞུགས་ཀྱི་བཟོ་བཀོད་ཅིག་ལུ་གོ།
- ༦༢) “ཁྲོམ་སྟེ” ཟེར་མི་འདི་ ཁྲོམ་སྟེ་དབང་འཛིན་གྱི་དབང་ཁྲུབ་འོག་ལུ་རྒྱུད་མི་
 ས་གོ་ལུ་གོ།
- ༦༣) “རྩ་འབྲེག་” ཟེར་མི་འདི་ རྩ་རིགས་ཟ་སྤྱོད་དང་ ཡར་དག་བཏང་བའི་རྩ་
 རིགས་འཛིན་སྤྱོད་གི་དོན་ལུ་གླུ་ཁར་སྤྱོད་པའི་གཞུང་དབང་ནགས་ཆལ་འོག་གི་
 ས་ཆ་ལུ་གོ།
- ༦༤) “རྩ་སྤྱོད་ས་” ཟེར་མི་འདི་ ཁྲིམས་མཐུན་གྱི་མི་བརྒྱུད་མེད་མི་ལུ་བརྟེན་
 བདག་བབྱང་མེད་མི་ལུ་གྲུར་བའི་ས་ཆ་ལུ་གོ།

སྟོན་ཆོག།

ཅན་དན་ནགས་ཀྱི་ལྗང་ཁང་མངོན་དགའ་བར། །བཀ་ཤིས་འོད་ཆོགས་འབྱེད་བཞེད་དཔལ་འབྱུག་པའི།
ཆོས་སྤྱི་འཕྲིན་ལས་རྒྱ་མཚོའི་སྤྱིང་པོ་དེ། །དང་བའི་དགེ་མཚན་ཉམས་པར་མ་གྱུར་ཅིག །

སྟོན་ལྗོངས་ལྟ་ན་སྤྱག་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི། །མངའ་བདག་བརྒྱུད་འཛིན་དབུ་འཕང་མངོན་མཐོ་ཞིང་།
དཔོན་འབངས་ལྟ་མི་ཡོངས་ཀྱི་གཙུག་རྒྱུན་དུ། །ཞབས་པད་མི་ལོ་འབུམ་ཕྱག་བརྟན་པར་ཤོག །

ཆབ་སྤྱི་ཁལོ་བསྐྱར་བའི་འཕུལ་སྟོན་རྣམས། །བྱུས་ངན་གཡང་སར་ནམ་ཡང་མི་ལྷུང་བར།
རྩེ་ལུ་གས་ཤིང་འབངས་ལ་བཅེ་བཡི། །ཁྲིམས་ཀྱི་བྱ་སྟོན་ཚུལ་བཞིན་བྱེད་ལུས་ཤོག །

ལྗོངས་འདྲིའི་མངའ་འབངས་སྤྱི་རྒྱུ་ལོ་རྣམས། །སེམས་ཀྱི་གྲང་པོ་འདོད་ལྟའི་ཞགས་པ་ཡིས།
མ་ཟེན་ཁྲིམས་གཞུང་པ་བླའི་སྤྱི་ཚལ་དུ། །སྟོན་གསུམ་བག་ཡོད་ར་བར་རྒྱུད་གྱུར་ཅིག །

འདིར་འབད་ལེགས་བྱས་སྤྱི་བ་ལྟ་པ་ཡིས། །སྤྱིང་སྟོབས་བཀ་ཤིས་གཡམ་སུ་འབྱེད་བའི་འཛུམ།
མི་ཟད་དོ་རྩེའི་དབངས་ལྟ་ཆོས་ཀྱི་དུང་། །སྤྱི་རྒྱུན་བའི་བདུད་ཅིར་སྟོན་གྱུར་ཅིག །

ལྟ་ལམ་པ་མཐར་གཏུགས་པའི་མ་གྲུན་དང་། །ལྟ་ལུལ་སྟོན་ལྗོངས་འཛིན་མར་རྒྱ་བ་རྣམས།
ལྟ་དབང་བདེ་འབྱོར་དངོས་མཚུངས་རྟག་སྤྱོད་པའི། །ལྟ་མཆོག་རིན་ཆེན་གསུམ་ཀྱི་བཀ་ཤིས་ཤོག །